

Κοινωνικές Αντιστάσεις στο Ιράκ 2005 - 2012

Μετάφραση: F.G.A.

Εκδόσεις
Κινούμενοι Τόποι

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Πρόλογος	5
Δεκαοχτώ Μήνες Συνδικαλιστικών Αγώνων στο Ιράκ	6
Το άλλο Ιράκ.....	9
Οι αγώνες των ανέργων στο Ιράκ.....	13
Το Πολιτικό Ισλάμ και τα Δικαιώματα των Γυναικών στο Ιράκ	19
Ο Αγώνας των Γυναικών στο Ιράκ	25
Το Ισλάμ, οι Γυναίκες και η Εκκοσμίκευση στο Ιράκ.....	38
Η Κατάσταση των Γυναικών και τα Σημερινά Πολιτικά Καθήκοντα	46
Ετήσια Έκθεση Παραβίασης των Συνδικαλιστικών Δικαιωμάτων: 2010	59
Ετήσια Έκθεση Παραβίασης των Συνδικαλιστικών Δικαιωμάτων: 2012	68

Πρόλογος

Τα περισσότερα κείμενα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την συλλογή δημοσιεύτηκαν μεταξύ του 2005 και του 2013 στον διαδικτυακό τόπο της οργάνωσης «Αλληλεγγύη στο Ιράκ» (solidariteirak.org) και κάποια από αυτά από αυτά έχουν ξαναδημοσιευτεί στα ελληνικά, ενώ κάποια άλλα μεταφράστηκαν ειδικά για την παρούσα έκδοση. Καλύπτουν την περίοδο από τα πρώτα χρόνια της κατοχής του Ιράκ από τις ΗΠΑ και τους συμμάχους τους έως και την αποχώρηση των αμερικανικών στρατευμάτων στα τέλη του 2011. Εκθέτουν μια διαφορετική πραγματικότητα από αυτή της κυρίαρχης εικόνας των διεθνών μίντια, την πραγματικότητα του κοινωνικού ανταγωνισμού μέσα από συγκεκριμένους αγώνες εργατών, ανέργων, γυναικών που διαδραματίζονται στην χώρα αυτή στην διάρκεια της κατοχής. Κοινωνικός ανταγωνισμός που δεν σταμάτησε να υφίσταται καθ' όλη την διάρκεια αυτής της κρίσιμης περιόδου, αλλά που είχε να αντιμετωπίσει με αμείλικτο τρόπο τόσο την επέλαση του αμερικανικού στρατού και την καταστολή της κατοχικής κυβέρνησης, όσο και την τρομοκρατία των συμμοριών του πολιτικού ισλάμ ενάντια σε δικαιώματα γυναικών, εργαζομένων, συνδικαλιστικές ελευθερίες κτλ. Με αυτήν την έννοια, παρά την μερικότητα ή τις αδυναμίες τους, τα κείμενα αυτά δημιουργούν ρωγμές απέναντι στην εικόνα του μανιχαϊστικού διπόλου της «σύγκρουσης των πολιτισμών», όσο όμως και στην συσκοτιστική ταύτιση της «αντίστασης» με την καταπίεση και την τρομοκρατία που εξακολουθούν να ασκούν οι ομάδες του υπό σύσταση κρατικού μορφώματος του πολιτικού ισλάμ*.

F.G.A.

Απρίλιος 2014

ΥΓ.: Η χρήση είναι ελεύθερη για κινηματικούς σκοπούς, με την προϋπόθεση της αναφοράς στην πηγή.

---

* Κριτική στις αντιλήψεις αυτές έχουμε διατυπώσει στο άρθρο «Darkness at noon» στο περιοδικό *Το Κιβώτιο*, τχ. 4, Οκτώβριος 2005, σσ. 19-21 και στο άρθρο «Νοτιοανατολικό Πέρασμα» στο *Το Κιβώτιο*, τχ. 5, Ιανουάριος 2006, σσ. 4-8. Πλέον στη διεύθυνση: tokivwtio.blogspot.gr Αναφορικά με τους αγώνες στο Ιράκ βλ. Nicolas Dessaux (επιμ.), *Ιρακινές Αντιστάσεις: ενάντια στην Κατοχή, στον Ισλαμισμό, στον Καπιταλισμό, Στάσει Εκπίτοντες*, Αθήνα, 2008.

Δεκαοχτώ μήνες κοινωνικών αγώνων στο Ιράκ*

Ιούλιος του 2003: Ο αμερικανικός στρατός χρησιμοποιεί τις ξιφολόγχες των όπλων του προκειμένου να διαλύσει μια διαδήλωση ανέργων.

Αύγουστος του 2003: Το Συνδικάτο των Ανέργων διοργανώνει ένα sit-in διάρκειας 40 ημερών μπροστά στο γραφείο του Πωλ Μπρέμερ, αντιπροσώπου της αμερικανικής διοίκησης. Ο Κασίμ Χαντί, αρχηγός του συνδικάτου, συλλαμβάνεται δυο φορές.

Σεπτέμβριος του 2003: Το Εργατικό Συμβούλιο της Πετρελαϊκής Εταιρίας του Βορρά στο Κιρκούκ διαδηλώνει ενάντια στη σύλληψη ενός εκ των μελών του, του Μουχάμαντ Ρααντί Ορομπί.

Νοέμβριος του 2003: Οι εργάτες βάμβακος στη Βαγδάτη εκδιώκουν το διευθυντή του εργοστασίου τους, πρώην μέλος του κόμματος Μπαάθ, και οργανώνουν οι ίδιοι την πώληση των προϊόντων υπό των έλεγχο συνδικαλιστικών εκπροσώπων που οι ίδιοι εξέλεξαν.

Νοέμβριος του 2003: Μετά από έντεκα ημέρες sit-in, το Συνδικάτο των Ανέργων επιτυγχάνει τη δημιουργία θέσεων εργασίας από το δήμο του Κιρκούκ.

Δεκέμβριος του 2003: Ίδρυση της Ομοσπονδίας Εργατικών και Συνδικαλιστικών Συμβουλίων (ΟΕΣΣ) στη Βαγδάτη δια μέσου μιας συνδιάσκεψης που ενώνει τους εργάτες στο Κιρκούκ, τη Νασιρίγια, τη Ραμαντί, την Χίλλα, την Κουτ, και την Σαμάγουα.

Δεκέμβριος του 2003: Οι εργάτες της βιομηχανίας δέρματος στη Βαγδάτη απεργούν ενάντια στην αύξηση του ωραρίου.

Ιανουάριος του 2004: Το κίνημα των εργατών δέρματος ισχυροποιείται. Ακολουθώντας το παράδειγμα των συναδέλφων τους στη βαμβακοβιομηχανία, εκδιώκουν το διευθυντή τους. Δυο από τους απεργούς τραυματίζονται από σφαίρες σε μια ένοπλη σύγκρουση με την εργοδοτική ένοπλη φρουρά.

Ιανουάριος του 2004: Οι εργάτες της Πετρελαϊκής Εταιρίας του Νότου στη Βασόρα επιτυγχάνουν αύξηση των ημερομισθίων μετά από απειλές προς τον υπουργό τους για έναρξη ένοπλου αγώνα.

Ιανουάριος του 2004: Στην Αλ-Σιγουανά μια ομάδα ισλαμιστών πυροβολεί διαδήλωση ανέργων και σκοτώνει τέσσερα άτομα.

---

* Άρθρο με τίτλο « Dix huit mois de luttes sociales en Irak », που δημοσιεύτηκε στις 26 Ιανουαρίου του 2005 στον ιστότοπο solidariteirak.org.

Ιανουάριος του 2004: Η κυβέρνηση αποφασίζει πως θα αναγνωριστεί επίσημα μόνο η Ομοσπονδία Ιρακινών Συνδικάτων, η οποία συνδέεται με το (προ-αμερικανικό) Κομμουνιστικό Κόμμα. Η ΟΕΣΣ διαδηλώνει μπροστά στη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας.

Φεβρουάριος του 2004: Εμφάνιση κινημάτων ενάντια στο νέο μισθολόγιο και την αύξηση των τιμών, στους τομείς του πετρελαίου, του δέρματος, του βάμβακος, της ταπητουργίας, των δημόσιων αρτοποιειών, της επίπλωσης, της υγείας και των τσιγάρων.

Φεβρουάριος του 2004: Στην τράπεζα Αλ-Ρασίντ, στη Βαγδάτη, οι εργαζόμενες αρνούνται απολύσεις, αρκετών εξ' αυτών, με την κατηγορία της κλοπής.

Μάρτιος του 2004: Οι εργάτες στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στη Βασόρα ξεκινούν απεργία. Αντιστέκονται στην εργοδοτική ένοπλη φρουρά με κοκτέιλ μολότοφ, προτού καταλάβουν την έδρα της διεύθυνσης και του διευθυντή. Επιτυγχάνουν αύξηση των μισθών.

Μάρτιος του 2004: Η Ομοσπονδία Εργατικών και Συνδικαλιστικών Συμβουλίων δημοσιεύει, από κοινού με το Συνδικάτο των Ανέργων που σπεύδει για συνεργασία, ένα ριζοσπαστικό κοινωνικό πρόγραμμα χωρίς παραχωρήσεις.

Απρίλιος του 2004: Οι εργάτες αλουμινίου στη Νασιρίγια εμποδίζουν τις ισλαμική ένοπλη φρουρά του Αλ-Σαντρ' να μεταμορφώσει το εργοστάσιό τους σε οχυρωμένο στρατόπεδο.

Απρίλιος του 2004: Οι πανεπιστημιακοί της Βαγδάτης διαδηλώνουν ενάντια στο νέο μισθολόγιο και τη μη αναγνώριση των επιστημονικών τους έργων.

Μάιος του 2004: Ο Ναμπίλ Ναντίμ, webmaster του Συνδικάτου των Ανέργων, πεθαίνει σε ένα αυτοκινητιστικό δυστύχημα, το οποίο προκλήθηκε από ριπές αμερικανών.

Ιούνιος του 2004: Η Ομοσπονδία Συνδικάτων της Μικνταντίγια ενώνεται με την ΕΟΣΣ.

Ιούλιος του 2004: Το Συνδικάτο των Ανέργων στο Κιρκούκ αναλαμβάνει την υπεράσπιση των μικροπωλητών, οι οποίοι απειλούνταν από τον εν λόγω δήμο να χάσουν και τη μοναδική πηγή εισοδήματός τους.

Ιούλιος του 2004: Το Συνδικάτο των Ανέργων στο Κιρκούκ θέτει σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα δωρεάν ιατρικής βοήθειας και διεξάγει αγώνα για την υπεράσπιση ατόμων με αναπηρία.

Ιούλιος του 2004: Νέες εγκαταστάσεις του Συνδικάτου των Ανέργων ανοίγουν στη Βασόρα.

Αύγουστος του 2004: Η ΟΕΣΣ συμμετέχει, μαζί με αριστερές οργανώσεις και σωματεία, σε συνδιάσκεψη για την αναβίωση της κοινωνίας των πολιτών στο Ιράκ.

Νοέμβριος του 2004: Η ΟΕΣΣ υπερασπίζεται πέντε εργάτες της πετρελαϊκής βιομηχανίας στην Αλ-Γιουσουφιά, οι οποίοι συνελίφθησαν για συμμετοχή στον ένοπλο αγώνα.

Οκτώβριος του 2004: Η ΟΕΣΣ αρνείται τη δημιουργία μιας επιτροπής διαλόγου με τη διεύθυνση στη Βασόρα και επιτυγχάνει να συζητηθούν τα κείμενα στη γενική συνέλευση των εργαζομένων.

Νοέμβριος του 2004: Οι εργάτες της βιομηχανίας αναφυκτικών απεργούν για καλύτερους μισθούς και βελτίωση των συνθηκών εργασίας τους, μετά από έκκληση της ΟΕΣΣ.

Νοέμβριος του 2004: 200 εκπρόσωποι συνδικάτων και εργατικών συμβουλίων συνεδριάζουν στη Βασόρα. Απαιτούν την αναχώρηση των δυνάμεων κατοχής, τη θέσπιση νόμων με κοινωνικό περιεχόμενο και αρνούνται τους εθνοτικούς και θρησκευτικούς διαχωρισμούς.

Δεκέμβριος του 2004: Στην πόλη Σαραμπάν, που βρίσκεται κοντά στη Βαγδάτη, ο διοικητής επιχειρεί να απαγορέψει την ΕΟΣΣ και να αναγνωρίσει ως επίσημο συνδικάτο την «Ομοσπονδία Ιρακινών Συνδικάτων».

Δεκέμβριος του 2004: Ο Αμπντουλαχίμ Ραχίμ και ο Μπασίμ Καζίμ, συνδικαλιστές στον τομέα βάμβακος, μετατίθενται μετά από την απαίτηση εξηγήσεων για την υπεξαίρεση χρημάτων. Το ΙΛ τους προσήψε το γεγονός πως ανήκαν σε ένα μη αναγνωρισμένο συνδικάτο, την ΟΕΣΣ.

Δεκέμβριος του 2004: Οι εργάτες ηλεκτρικής ενέργειας στη Νασιρίγια απεργούν για καλύτερες συνθήκες εργασίας και για την καλυτέρευση της αποδοτικότητας της βιομηχανίας, εξαιτίας των πολλαπλών προβλημάτων στην παροχή ενέργειας προς τους κατοίκους της πόλης.

Δεκέμβριος του 2004: Κουκουλοφόροι στο Κουτ πυροβολούν εργάτες υφαντουργίας, που διαδηλώνουν για την αύξηση των πριμ επικινδυνότητας, και τραυματίζουν τέσσερα άτομα. Η κυβέρνηση επιχειρεί να απαγορεύσει την ΟΕΣΣ.

Ιανουάριος του 2005: Στην Εταιρία Πετροχημικών και Πλαστικού, οι εργαζόμενοι αρνούνται να εκπροσωπηθούν από την επίσημη Ομοσπονδία των Ιρακινών Συνδικάτων, που τους επιβάλλει να πληρώσουν αποζημίωση στην εταιρία για τη διεξαγωγή απεργίας, και εκλέγουν-δημιουργούν το δικό τους εργατικό συμβούλιο.

Το άλλο Ιράκ*

Οι πληροφορίες που φτάνουν σε εμάς γύρω από το Ιράκ περνάνε μέσα από το παραμορφωτικό πρίσμα των ΜΜΕ και των κυβερνήσεων. Έτσι, είναι δύσκολο να αποκτήσει κανείς μια ξεκάθαρη εικόνα σχετικά με την κατάσταση της ιρακινής κοινωνίας. Παρόλα αυτά, μπορεί να αποκτήσει κανείς μια γενική ιδέα της κατάστασης πληροφορούμενος, έστω και ελλειπτικά, για τις συγκεκριμένες συνθήκες διαβίωσης του πληθυσμού και για τις διαφορετικές κοινωνικές δυνάμεις που προσπαθούν να επιβληθούν σε αυτήν τη χώρα.

Οι βασικές δυνάμεις που υπάρχουν αυτήν τη στιγμή ανέρχονται σε δυο: από τη μια πλευρά, ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός που βασίζεται πάνω σε μια ισχυρή στρατιωτική, οικονομική και προπαγανδιστική μηχανή· από την άλλη πλευρά, η ανάδειξη μπααθιστών και ισλαμιστών, οι οποίοι επιτίθενται αιφνιδιαστικά στους αμερικανούς στρατιώτες, ή ακόμα και συνεργάζονται μαζί τους, και έτσι αρχίζουν σιγά-σιγά να μετατρέπονται, ή να ξαναγίνονται, μια πραγματική δύναμη μέσα στη χώρα. Εκμεταλλευόμενοι τη δικαιολογημένη οργή του πληθυσμού, καθώς επίσης και τις σκοταδιστικές προκαταλήψεις μιας μερίδας εξ' αυτού, είναι σε θέση να επιβάλλουν το νόμο τους σε διαφορετικές περιοχές αυτής της χώρας. Ωστόσο, αυτό δε σημαίνει πως αυτά που υποστηρίζουν είναι αποδεκτά από την πλειοψηφία. (Μια πρόσφατη δημοσκόπηση αναφέρει πως μόνο το 25% των πληθυσμού που κατοικεί στο σιτικό Νότο επιθυμεί ένα θεοκρατικό κράτος).

Είναι μάταιο να αντιπαραθέτουμε τα δυο αυτά στρατόπεδα διότι από κοινού καθένα από αυτά υποστηρίζει μια κοινωνία εκμετάλλευσης και καταπίεσης με ρατσιστικές, σεξιστικές και φονταμενταλιστικές αντιλήψεις. Ο μπααθισμός, ο ισλαμισμός και ο ιμπεριαλισμός αποτελούν ιδεολογικά και πρακτικά φαινόμενα που συνδέονται με τη γενικότερη κίνηση του καπιταλισμού και της ανισομερούς του ανάπτυξης, και άρα ως τέτοια αποτελούν μέρος της υπεράσπισής του.

---

* Άρθρο της συλλογικότητας « Solidarité – Irak » της Λυόν με τίτλο « L'autre Iraq », που δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο: solidariteirak.org

Ανάμεσα στους δυο αυτούς πόλους υπάρχει και η ανοιχτή συνεργασία της μεγάλης πλειοψηφίας των πολιτικών κομμάτων και των θρησκευτικών ρευμάτων, δια μέσου του προσωρινού Συμβουλίου της Κυβέρνησης, με τις δυνάμεις κατοχής που διευθύνονται από τις ΗΠΑ. Το Κομμουνιστικό Κόμμα του Ιράκ, οι επίσημοι σίτες αξιωματούχοι, οι προ της αμερικανικής παρέμβασης εθνικιστές κούρδοι, οι δυνάμεις εκείνες που βασίζονται σε διακρίσεις με βάση τη φυλετική καταγωγή, συμμετέχουν στην κυβέρνηση αυτή, της οποίας ο σκοπός είναι να μετατραπεί προοδευτικά σε «κυρίαρχη αρχή του ιρακινού λαού» –μετά και το αναμενόμενο τυπικό πέρας της εξουσίας, βραχυπρόθεσμα, από την αμερικανική κυβέρνηση στα χέρια της.

Όλες αυτές οι δυνάμεις και όλα αυτά τα κόμματα συμερίζονται σε γενικές γραμμές το ίδιο πρόγραμμα: διαίρεση της ιρακινής κοινωνίας με βάση εθνικά και θρησκευτικά κριτήρια, αναγνώριση της θρησκείας ως πηγή του νόμου, καταπίεση των γυναικών, εντατικοποίηση της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης.

Ο αγώνας μεταξύ αυτών των διαφορετικών καπιταλιστικών, κληρικών και ιμπεριαλιστικών φατριών που μπορεί κανείς να αποκωδικοποιήσει μέσα στη σύγχυση του καθημερινού τύπου δεν πρέπει να μας κάνει να ξεχνούμε ένα θεμελιώδες σημασία δεδομένο: την ύπαρξη στο Ιράκ, ενός σημαντικού αριθμού μάχιμων προλεταρίων που αναδείχθηκαν ως δύναμη κυρίως μέσα από την ισχυρή εξέγερση των Εργατικών συμβουλίων (σόρας) του 1991, στα ανατολικά και τα βόρεια της χώρας και η οποία κατεστάλη βίαια από τη μπααθιστική δικατορία. (Ο αριθμός των νεκρών εκτιμάται από πολλές εκατοντάδες έως χιλιάδες).

Η μαζική λιποταξία του ιρακινού στρατού που τελούσε υπό τις διαταγές του Σαντάμ, και η οποία προκάλεσε την άμεση πτώση του καθεστώτος αμέσως μετά την αμερικανική επίθεση, αποδεικνύει ότι η μεγάλη μάζα του πληθυσμού δεν είναι διατεθειμένη να εξαρτήσει την επιβίωση της από καμία «εθνική αντίσταση», που να διευθύνεται από γραφειοκρατικές ή θρησκευτικές ομάδες. Οι ομάδες αυτές εξυπηρετούν τα πολύ συγκεκριμένα συμφέροντα της καπιταλιστικής φράξιας και προωθούν τη λύση του αιματοκυλίσματος.

Αντιθέτως, ο πληθυσμός διάλεξε να εκφραστεί στο πεδίο υπεράσπισης των άμεσων συμφερόντων του. Για να αναφέρω μερικά παραδείγματα: ισχυ-

ρό κίνημα των χωρίς-εργασία, φεμινιστικές διαδηλώσεις, οι οποίες ήταν και σχετικά μαζικές (πάνω από 1000 άτομα στη Βαγδάτη στις 8 Μαρτίου του 2004 μέσα σε ένα κλίμα γενικευμένου φόβου), διαδοχικές εργατικές απεργίες, οι οποίες υπήρξαν συχνά νικηφόρες ιδιαίτερα στη βιομηχανία πετρελαίου.

Συνδικαλιστικά, αυτή η μαχητικότητα εκφράζεται για παράδειγμα τόσο μέσα από τη δημιουργία της ομοσπονδίας συνδικάτων και εργατικών συμβουλίων, όσο και με την εμφάνιση κρίσεων στους κόλπους της ιστορικής συνδικαλιστικής ομοσπονδίας, που διευθύνεται από τη γραφειοκρατία του Ιρακινού-«σταλινικού» Κομμουνιστικού Κόμματος. Από φεμινιστική σκοπιά, η Οργάνωση για την Ελευθερία των Γυναικών εμφανίζει μια πολυάριθμη και ριζοσπαστική δομή, εγκατεστημένη κυρίως στις φτωχές συνοικίες και τις τενεκεδουπόλεις της Βαγδάτης.

Αν και οι οργανώσεις αυτές οφείλουν την ύπαρξή τους πριν από όλα στην αυθόρμητη δραστηριότητα του πληθυσμού –πράγμα που φαίνεται ξεκάθαρα στην περίπτωση του κινήματος των ανέργων–, ωστόσο ευνοήθηκαν μερικά και από τα στρατευμένα μέλη του κομμουνιστικού-Εργατικού Κόμματος του Ιράκ –σε αντίθεση με το επίσημο Κομμουνιστικό Κόμμα–, που τοποθετείται ιδεολογικά στην παράδοση του κομμουνισμού των συμβουλίων, ο οποίος βασίζεται στην άμεση εξουσία των γενικών συνελεύσεων και την άρνηση του εθνικισμού και του κρατικού καπιταλισμού.

Η πραγματικότητα των εργατικών και φεμινιστικών αγώνων έχει ευρέως αποκρυφτεί στις δυτικές χώρες όχι μόνο από τα ΜΜΕ, αλλά και από μια μερίδα της αριστεράς και της άκρας αριστεράς που παραμένει φυλακισμένη μέσα σε μανιχαϊστικά και εθνικιστικά σχήματα και προσπαθεί να βρει δεσμούς με την εθνικιστική και θρησκευτική «αντίσταση». (Στη γραμμή αυτή βρίσκουμε την Rifondazione Comunista, και μια μερίδα του LCR).

Πιστεύουμε πως είναι χρήσιμο να παράσχουμε υποστήριξη στις ιρακινές αυτές οργανώσεις, όχι επειδή είμαστε αναγκαστικά σύμφωνοι με το σύνολο του προσανατολισμού τους, αλλά επειδή είναι ζήτημα αρχής –γεγονός που έχει και πρακτική σημασία. Ο αγώνας τους, λαμβάνει χώρα σε πολύ δύσκολες συνθήκες, και η πίεσή μας, έστω κι αν είναι ελάχιστη, μπορεί να παίξει ένα ρόλο ώστε να αποφευχθεί τόσο μια καινούργια καταστροφική αντιδραστικής μορφής, όσο

και να σταματήσει η γενοκτονία στο Ιράκ. Μια αληθινή πρόοδος στη χώρα αυτή θα ήταν μια σημαντική εμπύχωση των αγώνων αυτών, σε διεθνές επίπεδο, για τον πληθυσμό όχι μόνο του Ιράκ, αλλά και ολόκληρης της Μέσης Ανατολής: μια ώθηση τέτοια που να ταρακουνήσει το ζυγό των θεοκρατικών, γραφειοκρατικών και νέο-αποικιακών καθεστώτων που μαίνονται την περιοχή.

Για όλους αυτούς τους λόγους δημιουργήσαμε τη συλλογικότητα «Solidarité-Irak», σε επαφή με άλλες ομάδες στη Λίλυ, το Παρίσι και το Σαίν-Κουεντίν. Κάνουμε έκκληση στις πολιτικές και συνδικαλιστικές δομές, σε φεμινιστικές ομάδες και κυρίως σε κάθε άτομο χωριστά να αναλάβει, από κοινού, δράση ώστε να βγει το εργατικό και φεμινιστικό κίνημα του Ιράκ από την απομόνωση: με την πληροφόρηση, την κινητοποίηση, την υλική υποστήριξη. Αποσκοπούμε κυρίως στο να διοργανώσουμε προσεχώς, με άτομα και οργανώσεις που το επιθυμούν, μια ημερίδα και κάποιες πολιτιστικές εκδηλώσεις πάνω στο ιρακινό ζήτημα και γενικότερα τη Μέση Ανατολή.

Οι αγώνες των ανέργων στο Ιράκ*

Στο κατεχόμενο Ιράκ τουλάχιστον δυο στους τρεις είναι άνεργοι και δε λαμβάνουν κανενός είδους αποζημίωση ούτε και υπάρχει καμία κοινωνική προστασία από το νόμο. Οι περισσότεροι από αυτούς ζουν από μικροδουλειές, από την τοπική αλληλεγγύη ή από την ανθρωπιστική βοήθεια. Η μαζική ανεργία ξεκίνησε από το καθεστώς του Σαντάμ Χουσεΐν. Το οικονομικό σύστημα, που είχε βασιστεί περισσότερο πάνω στα έσοδα από την εξαγωγή πετρελαίου από ότι στη βιομηχανική ανάπτυξη, είχε ως κύριο χαρακτηριστικό του την αναδιανομή του πλούτου διαμέσου ενός πολυπλόκαμου κρατικού μηχανισμού. Αυτό όμως το σύστημα δεν άντεξε το αυξανόμενο οικονομικό χρέος, τους διαδοχικούς πολέμους και το εμπάργκο.

Ο στρατός, από τους πιο πολυάριθμους στον κόσμο, μειώθηκε από 1 εκατομμύριο σε 350.000 άνδρες από το 1991 έως το 2003. Κατόπιν, η κατοχή προκάλεσε μια νέα μαζική αποστράτευση που δεν είναι σε θέση να αντισταθμιστεί από τις τωρινές στρατολογήσεις ανδρών στην αστυνομία και το στρατό. Οι γυναίκες θίχτηκαν ιδιαίτερα από τις ανοικτά μεροληπτικές εναντίον τους πολιτικές, που είχαν στόχο να ικανοποιήσουν τους ισλαμιστές, όπως για παράδειγμα η απόλυση όλων των γυναικών που δούλευαν ως γραμματείς σε υπουργεία το 1998. Όσες έμειναν επλήγησαν και από το διαμελισμό του δημόσιου συστήματος μετά τον πόλεμο. Οι γυναίκες, συχνά χήρες πολέμου, είναι η πλειοψηφία στα στρατόπεδα προσφύγων που φιλοξενούν όχι λιγότερα από 54.000 άτομα στην πρωτεύουσα.

Το sit-in των 45 ημερών

---

* Άρθρο του Nicolas Dessaux με τίτλο « Luttés des chômeurs et chômeuses en Irak », που δημοσιεύτηκε τον Ιανουάριο του 2005 στο 36 τεύχος της αντιεξουσιαστικής επιθεώρησης *No Pasaran*. Στα ελληνικά δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά υπό τον τίτλο «Ο μακρινός ορίζοντας των γεγονότων» στο περιοδικό *Το Κιβώτιο*, τχ. 3, 06/05, σσ. 12-13. Πλέον στο tokivwtio.blogspot.gr

Λίγο μετά την εισβολή των στρατευμάτων της συμμαχίας στη Βαγδάτη, την 1^η Μαΐου του 2003, καμιά εικοσαριά από ανέργους δημιούργησαν το Συνδικάτο των Ανέργων στο Ιράκ με πρόεδρο τον Κασίμ Χαντί. Ο ειδικευμένος αυτός εργάτης υφαντουργίας, ηλικίας 37 χρόνων, είχε πίσω του μια σημαντική καριέρα αντίστασης: ήταν ένας από τους οργανωτές της απεργίας της Νόρα το 1994 και της μεγάλης απεργίας στα εργοστάσια Μπαντίρ το 1998. Στις σαρανταεννιά συλλήψεις που του στοίχισαν οι ενέργειές του υπό το μπααθιστικό καθεστώς θα προστεθούν σύντομα άλλες τρεις υπό αμερικάνικη κατοχή.

Το Συνδικάτο των Ανέργων ξεκινά μια απλή, αλλά αποτελεσματική διεκδίκηση: «δουλειά ή 100 δολάρια για όλους και όλες», γεγονός που είχε μεγάλη επιτυχία μεταξύ των ανέργων και των δυο φύλων. Στις 29 Ιουλίου ένα sit-in πολλών εκατοντάδων ατόμων οργανώθηκε μπροστά στο γραφείο του Πωλ Μπρέμερ, αμερικάνου διοικητή του αστικού τομέα, διάρκειας όχι λιγότερης από 45 ημέρες. Μέσα στο λιοπύρι οι διαδηλωτές/ριες οργανώνουν τον αγώνα με τρόπο διασκεδαστικό, εναλλάσσοντας πορείες, θεάματα, ποίηση, μουσική και χορό. Τη δεύτερη μέρα ο Κασίμ Χαντί συλλαμβάνεται για «παραβίαση του νόμου περί απαγόρευσης της κυκλοφορίας», με δεκαοχτώ άλλους συντρόφους του, ενώ τα αμερικανικά στρατεύματα επιχειρούν για πρώτη φορά να διαλύσουν το sit-in. Αφότου αφέθηκε ελεύθερος, συνελήφθη εκ νέου τρεις μέρες αργότερα και στην συνέχεια ξαναελευθερώθηκε έπειτα από τις πιέσεις μιας διεθνούς εκστρατείας υποστήριξης.

Οι συνομιλίες με τις προσωρινές Αρχές της συμμαχίας διεξάγονται με δυσκολία γιατί δεν αναγνωρίζουν απολύτως κανένα δικαίωμα αντιπροσώπευσης στο Συνδικάτο των Ανέργων. Ο εκπρόσωπός του Συνδικάτου, ο Ισάμ Σουκρί, παρουσίασε τις υπογραφές 150.000 μελών και των δυο φύλων. Το Συνδικάτο των Ανέργων απαιτεί την εφαρμογή του προγράμματος για τη δημιουργία 300.000 θέσεων εργασίας, όπως αυτή ανακοινώθηκε από τις δυνάμεις κατοχής, και ζητά να συμμετάσχει στην υλοποίηση αυτού του προγράμματος καθώς και στη διανομή τροφής στις πόλεις. Παρά τις πολλαπλές συσκέψεις και υποσχέσεις ο Πωλ Μπρέμερ δεν κάνει τίποτα πέρα από το να υπολογίζει στην αποθάρρυνση των διαδηλωτών/ριών. Στις 12 Αυγούστου ο αμερικανικός στρατός επιτίθεται στους διαδηλωτές/ριες με τις ξιφολόγχες και μ' ένα κύμα ρατσιστι-

κών βωμολοχιών εναντίον των «Αλμπταμπά» σύμφωνα με το παρατσούκλι που έδωσαν οι αμερικανοί στρατιώτες στους Ιρακινούς. Παρόλα αυτά, κατά τη διάρκεια της κινητοποίησης ορισμένοι στρατιώτες εκφράζουν διακριτικά την υποστήριξή τους στους διαδηλωτές/ριες. Έχοντας αποτύχει η τακτική της βίας, επιχειρήθηκε η λύση του αντιπερισπασμού από έναν επιχειρηματία που μοίραζε χρήματα στους διαδηλωτές/ριες για να τους αποθαρρύνει και να δημιουργήσει ένα αντίπαλο κίνημα. Αυτή η ελεεινή απόπειρα αποτυγχάνει μετά από μια βδομάδα. Παρόλα αυτά, αυτό αποτελεί σημάδι ότι είναι καιρός να αλλάξουν οι τρόποι δράσης το sit-in αυτό τερματίζεται με ένα φεστιβάλ αλληλεγγύης, με θέατρο και μουσική, στις 13 Σεπτεμβρίου.

Ενώπιον Ισλαμιστών και Εθνικιστών

Η επιτυχία του γεγονότος αυτού διαδίδεται και σε άλλες πόλεις, ιδιαίτερα στο Κιρκούκ, τη Μοσούλη, τη Νασιρίγια, τη Βασόρα, τη Μουγγτάγια... και οι τρόποι εκδήλωσής της επεκτείνονται: δημοσίευση της εφημερίδας «Τα εργατικά συμβούλια» (της οποίας το εξώφυλλο κοσμείται με μια αφίσα από το Μάη του '68!), εκστρατεία αγώνα ενάντια στην απαγόρευση ύπαρξης μικροπωλητών στο δρόμο, δημιουργία δωρεάν ιατρικών υπηρεσιών, υποστήριξη σε άτομα με αναπηρία, κτλ. Παντού, ο αγώνας των ανέργων και των δυο φύλων έχει να αντιμετωπίσει από τη μια πλευρά τις ισλαμιστικές και εθνικιστικές στρατιές –που δε διστάζουν να βάλουν ακόμα και φωτιά σε άνεργους όπως στις 3 Ιανουαρίου του 2004 στη Νασιρίγια όπου τέσσερις διαδηλωτές σκοτώθηκαν από το ισλαμικό γκρουπ Αλ-Ιντιφάντα Αλ-Σαμπαανίγια και από την άλλη πλευρά τη βιαιότητα των αρχών όπως στην αλ-Αραμίγια όπου ιρακινοί στρατιώτες, έπειτα από βρετανική διαταγή, σκότωσαν στις 10 Ιανουαρίου του 2004 έξι άτομα και τραυμάτισαν έντεκα.

Το Συνδικάτο των Ανέργων στο Ιράκ γνωστοποίησε το κοινωνικό του πρόγραμμα που είχε συνταχθεί από κοινού με την Ομοσπονδία των εργατικών συμβουλίων και συνδικάτων στο Ιράκ και αποτελεί έναν από τους πυλώνες με τη μορφή βασικής πρότασης νόμου. Αυτό το φιλόδοξο κείμενο, χωρίς την έγ-

κρίση της εργοδοσίας και του κράτους, αντίθετο ξεκάθαρα σε κάθε είδους εθνικισμό, στηρίχτηκε στις ανάγκες και μόνο της εργατικής τάξης. Ανάμεσα στις διεκδικήσεις βρίσκουμε το αίτημα για εβδομάδα 30 ωρών, σύνταξη στα 55 χρόνια, απαγόρευση απολύσεων και εργασίας τη νύχτα, την πλήρη ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, καθολικές ελευθερίες στο δικαίωμα απεργίας και οργάνωσης, καθολικά δωρεάν εκπαίδευση και υγεία.

Αυτό το πρόγραμμα μπορεί να φαίνεται φιλόδοξο στο τωρινό χάος. Εκφράζει όμως πριν απ' όλα τη σταθερή πεποίθηση του Συνδικάτου των Ανέργων πως δεν υπάρχει άλλη λύση στο Ιράκ πέρα από αυτήν των κοινωνικών κινήματων και πως ο αγώνας ενάντια στην κατοχή πρέπει να διεξαχθεί στη βάση των κοινωνικών τάξεων. Το Συνδικάτο έχει εμπνευστεί από τον εργατικό κομμουνισμό, ένα μαρξιστικό ρεύμα που γεννήθηκε στο Ιράν στην επανάσταση του 1979 και που αναπτύχθηκε παράνομα στο Ιράκ, σε επαφή με τα προσφυγικά στρατόπεδα των Ιρανών που είχαν εγκατασταθεί στο Κουρδιστάν του Ιράκ.

Το κίνημα των Σόρας το 1991

Τον Μάρτιο του 1991, και ενώ ο πρώτος πόλεμος του Κόλπου έχει ξεκινήσει και εμφανίζονται οι πρώτοι κλυδωνισμοί στην κεντρική εξουσία, οι εργάτες - κομμουνιστές παίζουν αποφασιστικό ρόλο στην εξέγερση των εργατικών συμβουλίων στο Κουρδιστάν του Ιράκ. Επί τρεις εβδομάδες η περιοχή καλύπτεται από σόρας (συμβούλια), εκλεγμένα από γενικές συνελεύσεις εργοστασίων ή διοικητικών περιφερειών. Τα εργατικά αυτά συμβούλια επωμίζονται το σύνολο της κοινωνικής ζωής, θέτουν ξανά σε λειτουργία τις υπηρεσίες και την παραγωγή με μορφή αυτοδιαχείρισης, αφού πρώτα έχουν απομακρύνει τους διευθυντές των εργοστασίων που είχαν ορίσει οι μπασαθιστές. Έτσι, προσπαθούν να συνενώσουν τα εργατικά συμβούλια για να θέσουν σε λειτουργία το κοινωνικό τους πρόγραμμα ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών, εξίσωσης των μισθών, 35ωρο. Τα εθνικιστικά όμως κόμματα, που στηρίζονταν στους πρώην στρατευμένους μπασαθιστές και το εκδιωγμένο μάνατζμεντ των εργοστασίων, στέλνουν τα στρατεύματά τους, που στρατοπέδευαν στα βουνά, για να καταλάβουν τις

πόλεις. Γρήγορα, η εξέγερση που είχε εξαγγείλει πως ο εθνικισμός αποτελούσε ντροπή για την Ανθρωπότητα αποτυγχάνει.

Το κίνημα των εργατικών συμβουλίων του 1991 αγνοήθηκε σχεδόν ολοκληρωτικά από τη ριζοσπαστική αριστερά σε παγκόσμιο επίπεδο. Στο Ιράκ όμως, η επίδρασή του είναι σταθερή γιατί οι πρακτικές της άμεσης δημοκρατίας, της ένοπλης απεργίας και της αυτοδιαχείρισης επανεμφανίστηκαν το 2003 στα κινήματα των εργοστασίων ενάντια στη διοίκηση από τους μπααθιστές, ταυτόχρονα με τους αγώνες των ανέργων, αλλά και σε ορισμένες μορφές αυτοοργάνωσης λαϊκών συνοικιών της Βαγδάτης. Ο Κασίμ Χαντί ή ακόμα και ο Φαλά Αλγάν, γενικός γραμματέας της Ομοσπονδίας των εργατικών συμβουλίων και συνδικάτων αποτελούν μέρος αυτών των στρατευμένων που αγωνίστηκαν παράνομα υπό το καθεστώς του Σαντάμ Χουσεΐν, εμπνεόμενοι από αυτό το κίνημα. Οι βασικές οργανώσεις που συμμετείχαν στην εξέγερση συγχωνεύτηκαν το 1993 υπό τις υποδείξεις του ιρανού μαρξιστή Μανσούρ Χεκμάτ και οδήγησαν στη δημιουργία του Εργατικού - Κομμουνιστικού κόμματος του Ιράκ, που παίζει πρωταρχικό ρόλο στη διάδοση αυτών των πρακτικών.

Ελεύθερες ζώνες στο Ιράκ

Ο ανοιχτός πόλεμος ανάμεσα στα στρατεύματα κατοχής και τις στρατιές των ισλαμοεθνικιστών, που πλαισιώνονται από τα παλιά επίλεκτα στρατεύματα του Σαντάμ Χουσεΐν και χρηματοδοτούνται από τις γύρω χώρες, οδήγησε στην αναπροσαρμογή του κινήματος. Ήταν απαραίτητο να δημιουργηθούν προστατευόμενες ζώνες στην καρδιά των πόλεων. Αυτή η προοδευτική εμφύτευση ξεκίνησε αρχικά στις γειτονίες που είχαν καταληφθεί από πρόσφυγες. Ακόμα και στην ίδια τη Βαγδάτη υπάρχουν πάνω από 270 στρατόπεδα ορισμένα εκ των οποίων στεγάζουν πολλές δεκάδες οικογένειες που έχουν συγκεντρωθεί σε παλιά κατελημμένα κρατικά κτήρια. Προκειμένου να αγωνιστούν ενάντια στις συμμορίες της μαφίας, οι οποίες υπέκλεπταν τη βοήθεια για να την ξαναπουλήσουν σε άλλες γειτονίες, οι εργάτες - κομμουνιστές ανέλαβαν, με τη συμφωνία των ανθρωπιστικών οργανώσεων, την προστασία και τη διανομή των τρο-

φίμων και των φαρμάκων. Η εμπιστοσύνη που δημιουργήθηκε επέτρεψε έτσι στον πληθυσμό των στρατοπέδων να οργανωθεί και να ζητήσει τη νομιμοποίηση των κατειλημμένων χώρων προκειμένου να αποκτήσει καλύτερη στέγαση. Τέλος, προκειμένου να προστατευτούν από τις επιθέσεις και τις συμμαορίες τέθηκε το ζήτημα σύστασης μιας αυτόνομης ένοπλης δύναμης. Το Εργατικό Κομμουνιστικό κόμμα οδηγήθηκε έτσι στη δημιουργία ενόπλων δυνάμεων μερικών εκατοντάδων ατόμων στις περιοχές Αλ-Φουράτ και Αλ-Τζιχάντ της Βαγδάτης για να διασφαλίσει την άμυνα των συνοικιών. Οι δυνάμεις κατοχής, που η παρουσία τους και μόνο αποτελεί παράγοντα κινδύνου, παρακλήθηκαν επίμονα να μην ανακατευτούν. Κάποιες μάχες απέτρεψαν τις συμμαορίες της μαφίας από τις δραστηριότητές τους. Όσο για τους ισλαμιστές, αυτοί δεν είναι καλοδεχούμενοι καθώς πρόκειται για τις μόνες συνοικίες όπου οι γυναίκες μπορούν να περπατούν στο δρόμο χωρίς τσαντόρ και να μην κινδυνεύουν. το αλκοόλ μπορεί και πωλείται στους εμπόρους, ενώ οι χριστιανοί δε διώκονται. Κινήσεις απλές που μέσα όμως στη δυσοίωνα ιρακινή πραγματικότητα σηματοδοτούν μια αληθινή διαφορά. Οι γυναίκες θέλουν να αποκτήσουν ένα μοντέρνο look, οι νέοι θέλουν να χορέψουν και να πιουν μπύρα, να ακούσουν μουσική, κυρίως δυτική, και άντρες και γυναίκες να φορέσουν τζιν, να αποκτήσουν μαλλιά με στυλ και όλα αυτά τα οποία δεν είναι ισλαμικά, όπως λέει ο Ισάμ Σουκρί. Το κίνημα των ανέργων, των γυναικών προσφύγων, των καταληψιών, ο αγώνας των γυναικών ενάντια στην πατριαρχία, όλα αυτά υπάρχουν σήμερα στο Ιράκ. Η διεθνής μας αλληλεγγύη μπορεί να βοηθήσει αυτό το κίνημα να αναπτυχθεί, να κερδίσει δύναμη έως ότου να είναι σε θέση να αντιπαραβάλλει μια αληθινή αντίσταση κοινωνική και φεμινιστική, απέναντι στην κατοχή.

Nico

Το πολιτικό Ισλάμ και τα δικαιώματα των γυναικών στο Ιράκ*

Πρώτα από όλα, θα ήθελα να ευχαριστήσω του διοργανωτές αυτής της διάσκεψης που με κάλεσαν να μιλήσω τόσο για τα δικαιώματα των γυναικών όσο και για το πολιτικό Ισλάμ υπό την αμερικανοβρετανική κατοχή. Καταρχήν, συμφωνούμε όλοι στο να καταδικάσουμε τις βρετανικές και αμερικανικές κυβερνήσεις που εξαπέλυσαν τον πόλεμο και επέβαλλαν αυτήν τη σκληρή κατοχή στο Ιράκ. Η επέμβαση αυτή έχει ήδη στοιχίσει τη ζωή σε αναρίθμητους ιρακινούς. Είμαστε όλοι αντίθετοι στον πόλεμο αυτό, του αντιταχθήκαμε και του αντιτασσόμαστε με όλες μας τις δυνάμεις.

Οφείλουμε εξίσου όμως, να καταγγείλουμε και να αντιταχθούμε στο πολιτικό Ισλάμ και τις ωμότητες που αυτό διαπράττει εναντίον τόσο του λαού, και ειδικά εναντίον των γυναικών, στο Ιράκ, όσο και στις άλλες χώρες του κόσμου. Με το που ανατράπηκε η μπααθιστική δικτατορία από τις δυνάμεις που διευθύνονταν από τις ΗΠΑ, οι ισλαμιστές βρήκαν στηρίγματα τόσο στο περιθώριο της ιρακινής κοινωνίας όσο και στους εξόριστους πρόσφυγες από όμορες χώρες όπως το Ιράν και η Σαουδική Αραβία. Οι ισλαμιστές του Ιράκ έτυχαν επίσης της εθελοντικής υποστήριξης ισλαμιστών που κατάγονταν από άλλες χώρες με σκοπό να τρομοκρατήσουν την ιρακινή κοινωνία και να επιβάλλουν το απάνθρωπο πρόγραμμά τους με τα όπλα και τον τρομό.

Οι γυναίκες υπήρξαν, ως συνήθως, από τα πρώτα θύματα όχι μόνο του πολέμου, αλλά και του πολιτικού Ισλάμ, του οποίου οι πρακτικές υπήρξαν πάντοτε βίαιες εναντίον τους. Στην πραγματικότητα, το Ισλάμ ως θρησκεία και ως πολιτικό σύστημα δεν ανταποκρίνεται καθόλου στις επιθυμίες και τις προσδοκίες των σημερινών γυναικών και ανδρών. Γι' αυτό και οι ισλαμιστές είναι αναγκασμένοι να χρησιμοποιούν τις πιο ακραία βίαιες μεθόδους –όπως ο

---

* Άρθρο με τίτλο « L' islam politique et les droits des femmes en Irak », που αποτελεί διάλεξη της Houzan Mahmoud, ιδρυτικού μέλους της Οργάνωσης για την Ελευθερία των Γυναικών του Ιράκ, στο συνέδριο «Ισλάμ εναντίον Ισλάμ», που διοργανώθηκε στο Παρίσι στις 30 Οκτωβρίου του 2004. Δημοσιεύτηκε στην αντιεξουσιαστική επιθεώρηση *Ni patrie ni frontières* στον ιστότοπο mondialisme.org. Στα ελληνικά δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά στο περιοδικό *Το Κιβώτιο*, τχ. 4, 10/05, σσ. 14-15. Πλέον στο tokivwtio.blogspot.gr

αποκεφαλισμός, ο δημόσιος λιθοβολισμός, η ομηρία, ο ακρωτηριασμός των άνω άκρων, οι επιθέσεις αυτοκτονίας και κάθε είδους εγκλήματα- προκειμένου να εξαναγκάσουν τον πληθυσμό να τους υπακούσει και να ζήσει υπό το ζυγό τους.

Στο σημερινό, υπό την αμερικανοβρετανική κατοχή, Ιράκ αυτές οι πράξεις βίας αναπαράγονται σε καθημερινή βάση. Οι διαφορετικές ομάδες που διακηρύσσουν το πολιτικό Ισλάμ έχουν ξεκινήσει να ανατινάζουν κινηματογράφους, γυναικεία κομμωτήρια, κάβες που πωλούν αλκοόλ, καφετέριες, μπαρ και νυχτερινές μπουάτ. Σκότωσαν ακόμα και γυναίκες κατηγορώντας τις για «πορνεία». Κινητοποιήθηκαν επίσης, προκειμένου να στερήσουν το δικαίωμα σε γυναίκες να γίνουν δικαστικοί, όπως στη Νατζάφ, τον περασμένο χρόνο, όπου είκοσι πέντε νομικοί δεν κατόρθωσαν να πάρουν τη θέση αυτή. Οι ισλαμιστές υπενθύμισαν πως, σύμφωνα με το Κοράνι, οι γυναίκες είναι κατά το ήμισυ λιγότερο έξυπνες από τους άνδρες και ανίκανες να λάβουν αποφάσεις. Όλο και περισσότερο έτσι, επιβάλλουν τη μαντίλα σε γυναίκες και νεαρές κοπέλες απειλώντας τις πως θα τους απαγορεύσουν να κυκλοφορούν χωρίς το hijab. Πρόσφατα, μια ομάδα ενόπλων, εν ονόματι το Συμβούλιο των Μουτζαχεντίν (Majlis Shora al Mojahdeen), θέσπισε μια φετβά σύμφωνα με την οποία όλες οι γυναίκες πρέπει αναγκαστικά να φορέσουν τη μαντίλα, συμπεριλαμβανομένου και των χριστιανών, γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα δολοφονηθούν δημόσια και τα μέλη των οικογενειών τους θα σφαγιαστούν είτε σε δημόσιο χώρο είτε στο σπίτι τους. Μια άλλη φετβά θεσπίστηκε από μια ισλαμιστική-τρομοκρατική οργάνωση που ονομάζεται «Ομάδα επιφορτισμένη με το ρόλο της εκκαθάρισης των χριστιανών πρακτόρων και κατασκόπων». Αυτή η οργάνωση έχει ως κύριο στόχο της το χριστιανικό πληθυσμό που ζει στις πόλεις του Νότου, όπως τη Μοσούλη. Οι ισλαμιστές αυτοί απειλούν να σκοτώσουν τους χριστιανούς που δουλεύουν σε ξένες εταιρίες.

Η άνοδος του πολιτικού Ισλάμ στο Ιράκ είναι χωρίς προηγούμενο, όχι μόνο μεταξύ των ένοπλων ισλαμιστών που δεν υποστηρίζουν την κυβέρνηση, αλλά και στο εσωτερικό της ίδιας της προσωρινής κυβέρνησης που έχει επιβληθεί από την αμερικανοβρετανική συμμαχία. Αυτή η κυβέρνηση-μαριονέτα, που τελεί υπό τις διαταγές των ΗΠΑ, έχει συγκεντρώσει θρησκευτικούς μαφιό-

ζους, αρχηγούς φυλών, άραβες και κούρδους εθνικιστές, παλιούς μπααθιστές και αποσκοπεί στο να εξισλαμίσει την ιρακινή κοινωνία. Το πρώτο μέτρο αυτών των αντιδραστικών γκάνγκστερ ήταν να μεταθέσουν τη διεθνή μέρα της γυναίκας από τις 8 Μαρτίου στις 18 Αυγούστου, ημέρα γέννησης της Φατιμά Ζαρά, κόρης του προφήτη Μωάμεθ.

Αυτό δεν το αφήσαμε να περάσει. Η Οργάνωση για την Ελευθερία των Γυναικών στο Ιράκ κάλεσε σε διαδήλωση κατά τη διάρκεια της οποίας περίπου χίλιοι άντρες και γυναίκες κατέβηκαν στο δρόμο στις 8 Μαρτίου του 2004, ώστε να παραμείνει η μέρα αυτή μέρα των γυναικών –κι ας γιορτάσει έπειτα το προσωρινό Συμβούλιο της κυβέρνησης όποτε αυτό θέλει την ισλαμική του ημέρα... Ταυτόχρονα, οι διαδηλωτές και οι διαδηλώτριες απαίτησαν πλήρη ισότητα μεταξύ των ανδρών και των γυναικών και κατέθεσαν ψήφισμα για ένα κοσμικό Σύνταγμα που να διασφαλίζει τα δικαιώματα των γυναικών στο Ιράκ. Όταν το προσωρινό Συμβούλιο της κυβέρνησης προσπάθησε εκ νέου να περάσει την απόφαση 137 με σκοπό να επιβάλλει τη σαρία (τον ισλαμικό νόμο) στο Ιράκ, κατορθώσαμε να τους κάνουμε να υποχωρήσουν και πετύχαμε την απόσυρση της απόφασης αυτή χάρις την αποφασιστική μας εκστρατεία τόσο στο Ιράκ όσο και στο εξωτερικό.

Οι ισλαμιστές θέλουν να επιβάλλουν το θρησκευτικό τους πρόγραμμα και να το θεσμοποιήσουν, συμπεριλαμβανομένων περιπτώσεων ιδιωτικών τελετών, όπως ο γάμος του προέδρου του Συμβουλίου της προσωρινής κυβέρνησης που έχει επιβληθεί από τις ΗΠΑ, Γκαζί Αλ-Γιαουάρ με την Νασρίν Μπαργουαρί, μια εκ των υπουργών της κυβέρνησης. Η Νασρίν, που μέχρι τότε ήταν εργένης, έγινε η τρίτη σύζυγος του προέδρου. Ο γάμος αυτός ενός υψηλά πολιτικά ιστάμενου νομιμοποιεί ουσιαστικά την πολυγαμία: σύμφωνα με το Κοράνι, ένας άνδρας έχει το δικαίωμα να έχει μέχρι τέσσερις συζύγους, εφόσον έχει τα μέσα να τις συντηρεί –στην πραγματικότητα, αν διαθέτει τα μέσα για να τις εξαγοράσει. Με τους διευθύνοντες που έχουν επιβάλλει οι ΗΠΑ στον ιρακινό λαό, οι πιο καθυστερημένες και αντιδραστικές κοινωνικές δυνάμεις προσπαθούν να θεσμοποιήσουν τις πιο μισογυνικές και εχθρικές προς τις γυναίκες «αξίες», όπως την πολυγαμία.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχει μια πλειάδα από ισλαμικές ομάδες διαφορετικών τάσεων, που όλες τους διακηρύσσουν το πολιτικό Ισλάμ. Ο σκοπός τους: να μεταμορφώσουν το Ιράκ σε ένα νεκροταφείο, μια κοινωνία όπου η τέχνη, η μουσική, τα φιλμ, ο χορός και το αλκοόλ θα είναι απαγορευμένα. Οι ομάδες αυτές θέλουν να υποχρεώσουν τις γυναίκες να φορούν τη μαντίλα, την μπούρκα και όχι κανονικά ρούχα. Επιθυμούν οι γυναίκες να παραμένουν στην αφάνεια και να μην κάνουν σπουδές. Γι' αυτό και έχουν ήδη αρχίσει να σκοτώνουν ορισμένες εργαζόμενες. Μόνο στην πόλη της Μοσούλης κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων μηνών για παράδειγμα, οχτώ γυναίκες σκοτώθηκαν μόνο και μόνο επειδή δούλευαν στο τμήμα νομικής του τοπικού πανεπιστημίου. Οι ισλαμιστές υπερασπίζονται και εφαρμόζουν αυτό που τολμούν να αποκαλούν «εγκλήματα τιμής», τα οποία διαπράττουν εναντίον των γυναικών εκείνων που πέφτουν θύματα βιασμού. Μέσα σε ένα χρόνο πολλές γυναίκες που έπεσαν θύματα βιασμού, δολοφονήθηκαν στη συνέχεια από μέλη της ίδιας τους της οικογένειας εξαιτίας της ντροπής που αντιπροσωπεύει ένας βιασμός για την οικογένεια –πόσο μάλλον αν ο βιασμός αυτός έχει διαπραχθεί από αμερικανούς στρατιώτες. Οι αμερικανοί θεωρούνται στην ουσία «άπιστοι» και κατακτητές και στην περίπτωση που βιάσουν κάποια ιρακινή δεν κηλιδώνουν μόνο την οικογένειά της, αλλά και ολόκληρο το ιρακινό έθνος. Σε ένα από τα καταφύγια για κατατρεγμένες γυναίκες το οποίο διαχειρίζεται η οργάνωσή μας, φιλοξενούμε μια νεαρή κοπέλα, τη Λικά, που βιάστηκε από έναν αμερικανό στρατιώτη. Η Λικά δεν μπορεί να επιστρέψει σπίτι της γιατί θα τη δολοφονήσουν οι συγγενείς της. Το έγκλημα των δολοφονημένων, από Αμερικάνους ή Ιρακινούς, γυναικών παύει με το «ξέπλυμα της τιμής» της οικογένειας και του έθνους. Μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα λοιπόν, οι γυναίκες εκείνες που έχουν πέσει θύματα βιασμού φτάνουν καμιά φορά έως και την «αυτοκτονία τιμής» προκειμένου να «ξεπλύνουν» την τιμή τους. Στη Φαλούτζα και σε άλλες πόλεις, η ένοπλη φρουρά του Συμβουλίου των Μουτζαχεντίν έρχεται σε επαφή με οικογένειες που έχουν κόρες από δέκα χρονών και πάνω. Οι ισλαμιστές αυτοί θέλουν να εξαναγκάσουν τους γονείς να παντρεύουν τις κόρες τους με τους μαχητές «προκειμένου να μη βιασθούν από τους αμερικανούς στρατιώτες». Πολλές οικογένειες εγκαταλείπουν τις πόλεις προκειμένου οι κόρες τους να

μην παντρευτούν με το ζόρι με τους μαχητές-τρομοκράτες. Κατά τη γνώμη μου, οι καταναγκαστικοί αυτοί γάμοι αποτελούν στην ουσία βιασμό, που διαπράττεται τη φορά όμως αυτή από τους ιρακινούς ισλαμιστές, αντί από τους αμερικανούς στρατιώτες.

Οι ισλαμιστές θέλουν να γίνουμε σκλάβοι τους, αλλά αυτό δε θα το επιτρέψουμε. Αντιστεκόμαστε και η αντίστασή μας είναι κοσμική και προοδευτική: δεν έχουμε σε τίποτα να κάνουμε με τους αποκεφαλισμούς ανθρώπων, με τη λήψη ομήρων, ή με τον εξαναγκασμό των γυναικών να φορούν τη μαντίλα. Θέλουμε να αποκτήσουμε μια αληθινή κοινωνία των πολιτών. Θέλουμε το Ιράκ να είναι μια χώρα όπου θα μπορούμε να απολαμβάνουμε την ευμερσία, την ελευθερία, την ισότητα, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την εκκοσμίκευση. Το κίνημά μας για την ελευθερία και την ισότητα αναδύθηκε σε άμεση αντίδραση προς την κατοχή του Ιράκ από τους στρατιώτες της συμμαχίας. Ξεκινήσαμε να οργανώνουμε τις γυναίκες σύμφωνα με ένα κοσμικό και προοδευτικό πρόγραμμα. Ιδρύσαμε μια προοδευτική οργάνωση, την Οργάνωση για την Ελευθερία των Γυναικών στο Ιράκ, με σκοπό γυναίκες και άνδρες να αγωνιστούν για το διαχωρισμό από τη μια πλευρά των τζαμιών και του Κράτους και της εκπαίδευσης από την άλλη, καθώς και για την πλήρη ισότητα μεταξύ των δυο φύλων. Στο Ιράκ υπάρχουν επίσης και άλλα προοδευτικά, φωτισμένα κινήματα εργαζομένων που αγωνίζονται για τα δικαιώματά τους, για την καθολική αναγνώριση της ελευθερίας, του κοινού καλού, της ισότητας και της ασφάλειας. Με τις οργανώσεις αυτές δουλεύουμε από κοινού προκειμένου να αντιταχτούμε τόσο στο πολιτικό Ισλάμ, όσο και στις ΗΠΑ που θέλουν να μετατρέψουν το Ιράκ σε ένα πεδίο μάχης για τα δικά τους παιχνίδια εξουσίας και τους αντιδραστικούς τους στόχους. Χιλιάδες εργαζόμενοι και γυναίκες διαδήλωσαν για τα δικαιώματά τους και τις ελευθερίες τους στους δρόμους της Βαγδάτης καθώς και σε άλλες πόλεις του Ιράκ.

Αποτελούμε μέρος ενός διεθνούς προοδευτικού κινήματος εργαζομένων και γυναικών για την ελευθερία και την ισότητα. Στην ιστορία, άνδρες και γυναίκες αγωνίστηκαν για έναν καλύτερο κόσμο, ώστε κάθε άνθρωπος να είναι σε θέση να ζήσει χωρίς να φοβάται μήπως εκτελεστεί ή στιγματισθεί στη βάση της φυλετικής του καταγωγής, των θρησκευτικών του πεποιθήσεων, της εθνο-

τικής ή εθνικής του καταγωγής. Προκειμένου να μπορέσουμε να συνεχίσουμε τον αγώνα μας στο Ιράκ, έχουμε ανάγκη την υποστήριξη και την αλληλεγγύη όλων σε παγκόσμια κλίμακα. Επιθυμούμε να ζήσουμε όλοι και όλες σε μια απελευθερωμένη από το ζυγό της θρησκείας κοινωνία!

Ο αγώνας των γυναικών στο Ιράκ*

Η νίκη των ισλαμιστών στις εκλογές του Ιανουαρίου του 2005 στο Ιράκ αποκάλυψε ένα γεγονός το οποίο πολλοί δε θα ήθελαν να γνωρίζουν: πως δηλαδή το πολιτικό Ισλάμ αποτελεί σε αυτήν τη χώρα όχι μόνο μια δύναμη αντίστασης απέναντι στην κατοχή της συμμαχίας, αλλά επίσης και μια ισχυρή δύναμη συνεργασίας έτοιμη ανά πάσα στιγμή να εγκαθιδρύσει ένα αντιδραστικό καθεστώς, του οποίου οι γυναίκες θα είναι τα πρώτα θύματα. Η υποβάθμιση των συνθηκών διαβίωσης των γυναικών δεν ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2003 με την εισβολή των αμερικανικών και συμμαχικών στρατευμάτων στη Βαγδάτη. Αντίθετα, πρόκειται για μια μακρά διαδικασία, που έχει ξεκινήσει εδώ και πάνω από είκοσι χρόνια, και η οποία επιταχύνθηκε με τη συγκατάθεση των αρχών κατοχής και των εθνικιστικών κομμάτων στο Κουρδιστάν.

Πριν την κατοχή

Οι γυναίκες, σε σχέση με άλλες χώρες της Μέσης Ανατολής, απολάμβαναν μιας καλύτερης θέσης καθώς και περισσότερων ελευθεριών, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει πως τους είχε αναγνωριστεί πλήρης ισότητα με τους άνδρες. Το γεγονός αυτό δεν οφείλονταν, όπως πιστεύεται, στο δήθεν «εκκοσμηκευμένο» χαρακτήρα του μπααθιστικού καθεστώτος. Η θέση αυτή κατακτήθηκε μέσα από τους αγώνες των γυναικών κατά τη δεκαετία του 1950, πολύ πριν από την ανάληψη της εξουσίας από το μπααθιστικό κόμμα. Ο νόμος πάνω στα ατομικά δικαιώματα του 1958, που διασφάλιζε πρώτα και κύρια το δικαίωμα στην εκπαίδευση, στο διαζύγιο και τη φύλαξη των παιδιών διατηρήθηκε εν ενεργεία για κάποιο χρονικό διάστημα. Από τροπολογία σε τροπολογία όμως η εμβέλεια του άρχισε να περιορίζεται. Η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών διασφαλίστηκε θεωρητικά από το προσωρινό σύνταγμα του 1970, ενώ το δικαίωμα ψήφου παραχωρήθηκε από τον Σαντάμ Χουσεΐν το 1980. Πρέπει επίσης να σημειωθεί πως «ο ιρακινός νόμος πάνω στα ατομικά δικαιώματα» προϋπέθετε πως, στις μη προβλεπόμενες από το νόμο περιπτώσεις, ίσχυε η σαρία¹.

---

* Άρθρο με τίτλο « La lutte des femmes en Irak », που δημοσιεύτηκε στις 2 Ιουνίου του 2005 στον ιστότοπο solidariteirak.org. Στα ελληνικά δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά στον ιστότοπο rebelnet.gr.

¹ Βλ. Lucy Brown και David Romano «Women in Post-Saddam Iraq One Step Forward or Tow Steps Back?», <http://upload.mcgill.ca/icames/iraqwomen.pdf>.

Η υποβάθμιση των δικαιωμάτων των γυναικών ξεκίνησε στην πραγματικότητα με τον πόλεμο Ιράν-Ιράκ, το 1980. Όπως μάλιστα εξηγεί η ιρακινή φεμινίστρια Χουζάν Μαχμούτ: «το Ιράκ, έλεγε ο Σαντάμ, έχει ανάγκη τις γυναίκες στο σπίτι, να ταΐζουν τους συζύγους τους και τα παιδιά τους, να διαχειρίζονται την οικονομία και να μην δαπανούν πολλά, ώστε να βοηθήσουν τη χώρα να εξέλθει [Σ.τ.Μ.: από την κρίση]. Όλα αυτά κατέληξαν στη συνεχή καταπάτηση των δικαιωμάτων των γυναικών. Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια του πολέμου μεταξύ του Ιράκ και του Ιράν οι γυναίκες εκπροσωπούσαν πάνω από το 70% των δημοσίων υπαλλήλων, αλλά με τη λήξη της σύρραξης, το καθεστώς τις έστειλε στα σπίτια τους»². Οι οργανώσεις των γυναικών απαγορεύτηκαν, εκτός βέβαια από την Ένωση των Ιρακινών Γυναικών, της γυναικείας δηλαδή πτέρυγας του μπααθιστικού κόμματος.

Με τον πρώτο πόλεμο του Κόλπου το 1991 η κατάσταση επιδεινώθηκε ακόμα περισσότερο στο βαθμό που, προκειμένου να λάβει την υποστήριξη των μουσουλμανικών καθεστώτων και οργανώσεων, ο Σαντάμ Χουσεΐν υιοθέτησε μια φρασεολογία πιο συμβατή με τις ισλαμικές αξίες. Πιο συγκεκριμένα, ο Σαντάμ εξαπέλυσε την «εκστρατεία πίστης», που απέβλεπε στην εξόντωση των εκπορνευόμενων γυναικών δια μέσου του αποκεφαλισμού τους. Η Ανίκ Λε Φλοκ'μοάν, δημοσιογράφος του περιοδικού Elle, αφιέρωσε πάνω στο θέμα αυτό μια έρευνα, λίγο πριν από την πτώση του καθεστώτος. Όπως αναφέρει: «η Σουχάρ Μπελχασέν –αντιπρόεδρος της Τυνίσιας Ένωσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (μέλος της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ενώσεων για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, ΔΟΕΑΔ)– και η Φρανσουάζ Μπριέ –επιφορτισμένη με την αποστολή της Συμμαχίας για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα– συνέλεξαν πολυάριθμες μαρτυρίες τόσο στο Αμμάν (Ιορδανία), όσο και στο Νταμάς (Συρία) με ιρακινούς πρόσφυγες. Συγκέντρωσαν τα ονόματα 150 δημόσια αποκεφαλισμένων γυναικών τον προηγούμενο χρόνο στο Ιράκ. Αυτόν τον αριθμό μπορεί κανείς, τουλάχιστον να τον διπλασιάσει: σε αυτήν τη φιμωμένη χώρα, οι αποκεφαλισμοί σκεπάστηκαν κάτω από ένα βαρύ πέπλο σιωπής»³. Στην πραγματικότητα, ο χαρακτηρισμός πόρνη δε βρίσκεται κατ' ανάγκη σε αντιστοιχία με την επαγγελ-

² Συνέντευξη στον Yves Coleman που δημοσιεύθηκε στο *Ni patrie, ni frontières*.

³ Annick Le Floc'Hmoan, «Irak, le pays où les femmes sont décapitées », 2003.

ματική δραστηριότητα του θύματος, αλλά πρόκειται περισσότερο για ένα είδος ηθικής απαξίωσης: «οι περισσότερες από τις γυναίκες που εκτελέστηκαν ήταν γυναίκες οι οποίες τόλμησαν να ασκήσουν κριτική στο καθεστώς ή οι σύζυγοί τους ήταν αντιφρονούντες. Ανάμεσα στις δολοφονημένες βρίσκουμε γυναίκες σιτών μιάμηδων, παρουσιάστριες της τηλεόρασης, γιατρούς, γυναικολόγους».

Ένα από τα εμφανή συμπτώματα της υποβάθμισης της κατάστασης των γυναικών κατά την περίοδο του επιβαλλόμενου εμπάργκο στο Ιράκ (1991-2003) ήταν και η κατακόρυφη άνοδος του αναλφαβητισμού. Παρόλο που το μπααθιστικό καθεστώς επαίρονταν επίσημα πως ο αλφαβητισμός πέρασε από το 7% στο 75% από τη διακήρυξη της Δημοκρατίας, ενώ στην πραγματικότητα αυτός ξαναέπεσε στο 25% κατά το 2000, συμβάλλοντας έτσι στη μαζική υποβάθμιση της κατάστασης των γυναικών⁴. Για αυτήν την πτώση δεν οφείλεται μονάχα η πολιτική του καθεστώτος, όσο, πριν από όλα, οι σκληρές οικονομικές και διατροφικές συνθήκες κατά τη διάρκεια του εμπάργκο, που έθεσαν σε προτεραιότητα την απλή επιβίωση. Οι πιο επιρρεπείς ανάμεσά τους ήταν οι χείρες του πολέμου ή οι τόσο φτωχές γυναίκες που δεν μπορούσαν να βρουν ένα σύζυγο.

Μπορεί κανείς επίσης να κρίνει –με βάση τα αποτελέσματα μιας μελέτης πάνω στις φυσικές συνέπειες του εμπάργκο πάνω στο γυναικείο πληθυσμό της Βαγδάτης που διεξήχθη το 1998, στην οποία συμμετείχε ο Αμάλ Σουαντιάν, γιατρός-διατροφολόγος που η Κατρίν Σιμόν, δημοσιογράφος της Monde πήρε συνέντευξη το Φεβρουάριο του 2003– πως: «Από τα περίπου 4.600 κορίτσια και αγόρια που η ομάδα του ακροάστηκε, ζύγισε και μέτρησε, αποδείχτηκε πως το 16% μεταξύ των πιο νέων, ηλικίας από 10 έως 14 χρόνων, υπέφεραν από “σοβαρό υποσιτισμό” και το 41% από “χρόνιο υποσιτισμό” –με συνέπειες ιδιαίτερα στο ύψος τους, που ήταν “ξεκάθαρα κάτω από το μέσο όρο”. Ο αρσενικός πληθυσμός πλήττονταν λιγότερο: οι καλύτερα σερβιρισμένοι του οικογενειακού τραπέζιού παρέμεναν ο πατέρας και ο γιος»⁵.

Ένα από τα θεμελιώδη μέτρα που πάρθηκαν από το καθεστώς του Σαντάμ Χουσεΐν εναντίων των γυναικών ήταν η επίσημη ανοχή απέναντι στα «εγκλήματα τιμής». Το 1990 ο Σαντάμ εισήγαγε στο νέο ποινικό κώδικα, το άρθρο

---

⁴ Βλ. Lucy Brown και David Romano «Women in Post-Saddam Iraq One Step Forward or Tow Steps Back?», <http://upload.mcgill.ca/icames/iraqwomen.pdf>.

⁵ Catherine Simon, «Femmes de Bagdad», στη *Le Monde* της 7^{ης} Φεβρουαρίου του 2004.

111, το οποίο απάλλασσε από οποιαδήποτε ποινή τον άνδρα εκείνο που, προκειμένου να υπερασπίσει την τιμή της οικογένειάς του, σκότωνε μια γυναίκα⁶. Έγκλημα τιμής λοιπόν, ονομάζεται το δικαίωμα σε έναν άνδρα να σκοτώσει τη γυναίκα του, την αδελφή ή την κόρη του στην περίπτωση που την υποπτεύονταν για απιστία, για ανηθικότητα ή αν έπεφτε θύμα βιασμού. Πρόκειται για μια διαδεδομένη πρακτική σε όλη τη Μέση Ανατολή. Αυτού του είδους η δολοφονία συχνά, αν και όχι υποχρεωτικά, καλύπτεται υπό τον όρο ατύχημα στο σπίτι. «Οι γυναίκες πρέπει να προσέχουν να μην τις σκοτώσουν οι συγγενείς τους. Εκείνες δε που έχουν σεξουαλικές σχέσεις πριν το γάμο, τις έχουν παράνομα και ζουν υπό το διαρκή φόβο μήπως μείνουν έγκυες και ανακαλύψει η οικογένειά τους ότι δεν είναι πια παρθένες. Οι θρησκευτικές αξίες και ισλαμική νοοτροπία διαποτίζουν ακόμα την κοινωνία: ένα μικρό κορίτσι πρέπει να μείνει αγνό, παρθένο πριν το γάμο», εξηγεί η Χουζάν Μαχμούντ⁷.

Πρέπει να σημειωθεί πως στο, αυτόνομο από το 1991 έως το 2003, Κουρδιστάν η μπααθιστική νομοθεσία εναντίον των γυναικών διήρκεσε για πολύ καιρό, και αυτό παρά την μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών στην κοινωνία των πολιτών, την κυβέρνηση και τις δυνάμεις των *peshmergas*. Επίσημα, ο νόμος πάνω στα εγκλήματα τιμής δεν καταλύθηκε παρά το 2000 και στη ζώνη που έλεγχε η Πατριωτική Ένωση του Κουρδιστάν (ΠΕΚ). Στη ζώνη που έλεγχε το Δημοκρατικό Κόμμα του Κουρδιστάν (ΔΚΚ), μόνο κατά τη διάρκεια του 2000, διενεργήθηκαν πάνω από 500 εγκλήματα τιμής, σύμφωνα με στοιχεία που παραχωρήθηκαν από την ίδια την κυβέρνηση⁸, ενώ ο μπααθιστικός νόμος δε φαίνεται να καταλύθηκε. Σε κάθε περίπτωση, οι εθνικιστές που βρίσκονται στην εξουσία ανέχονται την πρακτική αυτή. Δεν έθεσαν άλλωστε σε εφαρμογή κανένα μηχανισμό που να της αντιτάσσεται. Αντιθέτως, κατά τη διάρκεια του 2000, στις εγκαταστάσεις της Ανεξάρτητης Οργάνωσης των Γυναικών – συμπεριλαμβανομένης και της εστίας που είχε δημιουργηθεί στη Σολυμανία για να φιλοξενήσει με τρόπο ασφαλή τις γυναίκες εκείνες που οι οικογένειές τους αναζητούσαν για να σκοτώσουν– μπήκε λουκέτο από την Πατριωτική Ένωση

⁶ Βλ. Lucy Brown και David Romano «Women in Post-Saddam Iraq One Step Forward or Tow Steps Back?», <http://upload.mcgill.ca/icames/iraqwomen.pdf>.

⁷ Συνέντευξη στον Yves Coleman που δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση *Ni patrie, ni frontières*.

⁸ Επερώτηση που τέθηκε στο κοινοβούλιο από τον M. Ferguson στον M. Downer, υπουργό εξωτερικών και εμπορίου. Βλ. http://www.dfat.gov.au/qwon/1999_2001/001102_f.html.

του Κουρδιστάν. Η εστία αυτή –που πρωτολειτούργησε το 1998 και στην οποία διέμειναν πάνω από 400 γυναίκες– δημιουργήθηκε με την υποστήριξη ευρωπαϊκών φεμινιστικών οργανώσεων. Το μέτρο αυτό αποσκοπούσε κυρίως στο να μειωθεί η αυξανόμενη επιρροή του Κομμουνιστικού-Εργατικού Κόμματος με το οποίο συνδέονταν η Ανεξάρτητη Οργάνωση για τις Γυναίκες (ΑΟΓ).

Στις 14 Ιουλίου του 2000, οι ένοπλες δυνάμεις της ΠΕΚ εισέβαλαν τόσο στην εστία όσο και τις εγκαταστάσεις της ΑΟΓ συλλαμβάνοντας στρατευμένα μέλη της οργάνωσης, κατάσχοντας υλικά και έγγραφα, και κλείνοντάς τες. Στο χώρο αυτό τότε διέμεναν δώδεκα γυναίκες και πέντε παιδιά. Αν και η ομάδα της εστίας αφέθηκε ελεύθερη λίγο μετά, τρεις από τους σωματοφύλακες, όπως και όσες διέμεναν με τα παιδιά τους, παρέμειναν στη φυλακή. Την αμέσως επόμενη μέρα ένας άντρας σκότωσε την αδελφή του μαθαίνοντας πως δε διατρέχει πλέον τον κίνδυνο να παρενοχληθεί από τους ένοπλους φρουρούς της ΑΟΓ και του Κομμουνιστικού-Εργατικού Κόμματος, ενώ λίγες μέρες αργότερα ήταν η σειρά της Νασρίν Αζίζ, παλιάς κατοίκου της εστίας, να δολοφονηθεί από τον αδελφό της⁹.

Κατά τη διάρκεια της κατοχής

Παρά τις επίσημα διακηρυγμένες προθέσεις των αμερικανών κυβερνήσεων να εγκαθιδρύσουν τη δημοκρατία και να ελευθερώσουν τις γυναίκες στο Ιράκ –και παρά τις προσδοκίες και τη δυσπιστία του πληθυσμού για την ίδια την κατοχή των συμμαχικών δυνάμεων–, η κατάσταση απέχει μακράν του να έχει βελτιωθεί από τον Μάρτιο του 2003. Το χάος που δημιουργήθηκε από τον πόλεμο μεταξύ των δυνάμεων κατοχής και τον ανταρτοπόλεμο στις πόλεις κατέστησε τη ζωή των γυναικών ακόμα πιο δύσκολη. Η μαντίλα, η οποία παλαιότερα θεωρούνταν ξεπερασμένη, κατέστη απαραίτητο εξάρτημα για τις γυναίκες εκείνες που θέλουν να βγαίνουν χωρίς κίνδυνο στο δρόμο. Εκτός από τις βρισιές, οι ισλαμιστές καταφεύγουν στη βία για να τις εξαναγκάσουν να τη φορέσουν, φτάνοντας μάλιστα σε σημείο να ρίξουν και βιτριόλι στο πρόσωπο ορισμένων από αυτές. Οι βιασμοί πολλαπλασιάστηκαν, όπως επίσης οι απαγωγές και η

---

⁹ Soheila Sharifi (2000), «Attacks on the Independent Women's Organisation and the Women's Shelter in Iraqi Kurdistan», στο *Medusa*.

αγοροπωλησία γυναικών. Η ταρίφα εκκίνησης ξεκινά από τα 200 δολάρια για μια παρθένα και τα 100 δολάρια για μια μη παρθένα.

Το προσωρινό Συμβούλιο της κυβέρνησης, που ιδρύθηκε από τις δυνάμεις κατοχής, επιχείρησε, υπό την πίεση ισλαμιστικών συμμετοχικών οργανώσεων¹⁰ το Φεβρουάριο του 2004, να αντικαταστήσει το νόμο πάνω στα ατομικά δικαιώματα με τη σαρία. Τα κόμματα που συνδέονται με το ισλαμικό καθεστώς του Ιράν (το Αλ-Νταβά, το Ανώτατο Συμβούλιο της Ισλαμικής Επανάστασης στο Ιράκ¹¹) μοιράζονται με τους αντιφρονούντες της θρησκευτικής αντίστασης ένα κοινό, κατά βάση, πρόγραμμα που αποσκοπεί στην εγκαθίδρυση ενός ισλαμικού κράτους στο Ιράκ. Εκείνο μόνο που διαφοροποιεί τα κόμματα αυτά από τους ισλαμιστές είναι η διαφορετική τακτική που έχουν επιλέξει για να το πετύχουν.

Μετά από συζητήσεις σχετικά με το μελλοντικό σύνταγμα του Ιράκ, η θέσπιση της σαρία υπήρξε ο βασικός στόχος των ισλαμιστών, το μοναδικό κοινωνικό τους πρόγραμμα. Η «απόφαση 137» του Συμβουλίου της προσωρινής κυβέρνησης –στο οποίο εδρεύουν μόλις τρεις γυναίκες από τα είκοσι δύο μέλη– ικανοποίησε τους ισλαμιστές σχετικά με τη θέση των γυναικών¹², έστω κι αν ο Πωλ Μπρέμερ, αντιπρόσωπος της αμερικανικής διοίκησης, έδειχνε εχθρικός απέναντί της. Η απόφαση αυτή προκάλεσε την αποδοκιμασία του ιρακινού πληθυσμού. Πάνω από ογδόντα πέντε γυναικείες οργανώσεις, κάλεσαν σε διαδηλώσεις, παρά τον κίνδυνο που μια τέτοια ενέργεια εκπροσωπούσε, και κατάφεραν την απόσυρση της απόφασης 137 μέσα σε λιγότερο από ένα μήνα από την ανακοίνωσή του.

Ανάμεσα στις οργανώσεις που αντιτάχθηκαν ήταν και η Οργάνωση για την Ελευθερία των Γυναικών του Ιράκ, που ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 2003 από την Γιανάρ Μοχάμεντ. Η αρχιτέκτονας αυτή, με μαύρη ζώνη στο καράτε, ζούσε εξορισμένη στον Καναδά εδώ και πολλά χρόνια αγωνιζόμενη για τα δικαιώματα των γυναικών στη Μέση Ανατολή. Μετά την πτώση του καθεστώτος του Σαν-

---

¹⁰ Reuters, « Irak: Annonce du futur gouvernement sur fond de violences », διαθέσιμο στο site: http://www.aloufok.net/article.php3?id_article=127.

¹¹ Juan Cole (2004), « Les partis religieux chiites combent le vide en Irak du sud », <http://www.alencontre.org/page/Irak-USA/irak60.htm>.

¹² Reuters, « Irak : Vers une réintroduction subreptice de la charia », http://www.solidariteirak.org/article.php3?id_article=48.

τάμ Χουσεΐν αποφασίζει να επιστρέψει στο Ιράκ και συμμετέχει στην ίδρυση της οργάνωσης αυτής, η οποία επικεντρώνει τη δράση της τόσο στην παροχή βοήθειας προς τις γυναίκες πρόσφυγες, ιδιαίτερα στη φτωχή συνοικία Αλ-Χουντά στη Βαγδάτη, όσο και στην οργάνωση κέντρων υποδοχής γυναικών που απειλούνται από τα εγκλήματα τιμής ή είναι θύματα συζυγικής βίας. Με τους σφοδρούς λόγους της υπέρ της υπεράσπισης των δικαιωμάτων των γυναικών εναντίον της σαρία, η Γιανάρ Μοχάμεντ δέχεται απειλές για τη ζωή της εκ μέρους των μελών του Στρατού των συντρόφων του προφήτη, μιας, προ των ταλμπάν, πακιστανικής οργάνωσης, γεγονός που την εξαναγκάζει να κυκλοφορεί οπλισμένη και περιτριγυρισμένη από σωματοφύλακες. Μια διεθνής εκστρατεία υποστήριξης, στην οποία συμμετείχαν φεμινιστικές οργανώσεις από όλο τον κόσμο, γνωστοποιεί την κατάστασή της και της δίνει μια νέα πνοή.

Τα εγκλήματα τιμής δεν εξαλείφθηκαν με την κατοχή. Η Αμέλ –πρόκειται για το όνομα που της έδωσε ο συγγραφέας της *Humanité* που της πήρε τη συνέντευξη¹³– ζει υπό την προστασία των συντρόφων του Κομμουνιστικού-Εργατικού Κόμματος του Ιράκ. Επί χρόνια, η οικογένειά της την αναζητεί για να τη σκοτώσει: «Η οικογένειά μου είναι πολύ αυστηρή, πολύ προσκολλημένη στις αξίες της φυλής και της θρησκείας», αναφέρει με ψυχραμία. «Μια μέρα ερωτεύτηκα τον Αλί, τον γείτονά μου. Ήμασταν πολύ νέοι εκείνη την εποχή. Ήταν μια πολύ ωραία ιστορία» εξηγεί. Ο νεαρός άνδρας, ακολουθώντας το έθιμο, ζήτησε πολλές φορές το χέρι της Αμέλ από την οικογένειά της. Ο Αλί είναι όμως σίιτης, ενώ τα πεθερικά σουνίτικα. Η Αμέλ, αν και τότε μόλις 15 χρόνων, ήταν ήδη προορισμένη να κάνει έναν ευκατάστατο γάμο με έναν πεννηντάρη. «Όταν είδα πως οι γονείς μου θα με έδιναν σ' αυτόν, εξέφρασα την έντονη διαφωνία μου ομολογώντας πως ήμουν ερωτευμένη με κάποιον. Αποτέλεσμα, με έκλεισαν μέσα, με έβρισαν και με χτύπησαν». Έτσι, μαζί με τον Αλί αποφασίζουν να διαφύγουν στο Κουρδιστάν, ώστε να βρουν καταφύγιο από την εκδίκηση. Με την επιστροφή όμως σε καθεστώς αυτονομίας του Κουρδιστάν από το Ιράκ, το Μάρτιο του 2003, η Αμέλ δεν ήταν ούτε εκεί ασφαλής. Ο σύζυγος

---

¹³ P.B., « Irak: Amel doit vivre avec la menace d'être "tuée pour l'honneur" ». Στην *Humanité* της 12^{ης} Νοεμβρίου του 2003.

της αρνήθηκε την κόρη της γιατί η ιστορία αυτή προσέβαλε την ίδια του την τιμή...

Οι απαγωγές νέων κοριτσιών είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες. Όπως φαίνεται βοηθούν στην τροφοδοσία των δικτύων εκπόρευσης, ιδιαίτερα υπό τη διεύθυνση του Γιεμέν, χωρίς κάτι τέτοιο όμως να μπορεί να αποδειχτεί. Η Ζουμπαιντά, εργαζόμενη σε τυπογραφείο, αφηγήθηκε στον ανταποκριτή της Monde στη Βαγδάτη, τον Ρεμί Ουρντάν, την απόπειρα απαγωγής της: «Έξι άντρες, σε δυο αυτοκίνητα, προκάλεσαν ένα είδος ατυχήματος προκειμένου να αναγκάσουν το σύζυγό μου να κατέβει από το αυτοκίνητό μας. Ενώσω συζητούσαν έξω, ο ένας εξ' αυτών κάθισε στη θέση του οδηγού και θέλησε να απαγάγει το αυτοκίνητο και εμένα. Ευτυχώς ο άντρας μου είχε πάρει το κλειδί από το ταμπλό. Και έπειτα έφτασε η αστυνομία»¹⁴. Από τότε δεν κυκλοφορεί παρά οπλισμένη με ένα ρεβόλβερ μικρού διαμετρήματος κρυμμένο στην τσάντα της.

Η Οργάνωση για την Ελευθερία των Γυναικών του Ιράκ (ΟΕΓΙ), που δέχτηκε την Οργάνωση των Ανεξάρτητων Γυναικών, αναλαμβάνει ξανά τη δημιουργία κέντρων υποδοχής γυναικών που έχουν πέσει θύματα βίας ή απειλών για εγκλήματα τιμής. Η λειτουργία της εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη διεθνή βοήθεια, που παρέχεται κυρίως από τις γυναικείες αμερικανικές φεμινιστικές οργανώσεις. Το πρώτο κέντρο άνοιξε στη Βαγδάτη το Φθινόπωρο του 2003, υπό τη διεύθυνση της Λέυλα Μουχαμάντ, ενώ ένα δεύτερο ιδρύθηκε στη Σουλεϊμανίγια, στο Νότο. Αυτό το τελευταίο έγινε σχεδόν αμέσως στόχος προκλήσεων και απειλών από την Πατριωτική Ένωση του Κουρδιαστών (ΠΕΚ). Η ΠΕΚ έστειλε τις δυνάμεις ασφάλειάς της να επισκεφτούν τις εγκαταστάσεις της ΟΕΓΙ και υπέβαλε τα μέλη της σε ανακρίσεις ώστε να ενημερωθούν για τις πολιτικές τους διασυνδέσεις.

Αυτή η επιμονή της ΠΕΚ, μέλος της Διεθνούς των Σοσιαλιστών, δε θα πρέπει διόλου να μας ξαφνιάζει. Γιατί αντανακλά πρώτα από όλα τον πατριωτικό συντηρητισμό της κουρδικής κοινωνίας, στην οποία οι γυναίκες πρέπει ακόμα να αγωνιστούν με σθένος προκειμένου να αποκτήσουν μια θέση σ' αυτήν και να μπορέσουν να κάνουν να προοδεύσει η νοοτροπία απέναντί τους.

---

¹⁴ Rémi Ourdan, « Les Irakiennes, premières victimes du chaos politique et social de l'après-Saddam ». Στη *Le Monde* της 16^{ης} Νοεμβρίου του 2003.

Από την άποψη αυτήν όμως η ΠΕΚ θεωρείται κατά γενική ομολογία ως πιο προοδευτική από το αντίπαλό του, Δημοκρατικό Κόμμα του Κουρδιστάν (ΔΚΠ). Και αυτό εξαιτίας της θέσης που οι γυναίκες έχουν κατακτήσει στους κόλπους του. Οι εθνικιστές όμως της ΠΕΚ δεν ξέχασαν την εξέγερση του 1991, κατά τη διάρκεια της οποίας τα εργατικά συμβούλια, επωφελούμενα της εξασθένισης της κεντρικής εξουσίας, ανέλαβαν την οργάνωση της κοινωνικής ζωής, με την ενεργή συμμετοχή της άκρας αριστεράς¹⁵. Από τον Απρίλιο όμως του 1991, η λήξη των αμερικανικών βομβαρδισμών έδωσε την ευχέρεια στον Σαντάμ Χουσεΐν να ξαναπάρει την κατάσταση στα χέρια του. Οι εθνικιστικός στρατός, που είχε στρατοπεδεύσει στα βουνά, κατακτά διάφορες πόλεις και οργανώνει την αντεπίθεσή του με σκοπό να εμποδίσει τους στρατιώτες του μπααθιστικού καθεστώτος. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μαζική έξοδο του πληθυσμού που κατοικούσε στις πόλεις που προφανώς δεν μπορούσε να παραμείνει στο κέντρο των μαχών. Τα δυο μεγάλα εθνικιστικά κόμματα, η ΠΕΚ και το ΔΚΠ, επωφελούμενα της κατάστασης παίρνουν στα χέρια τους την μπααθιστική διοίκηση, θέτουν ξανά σε λειτουργία, υπό τη διεύθυνσή τους, τα εργοστάσια και θέτουν υπό την επιρροή τους τα εργατικά συμβούλια. Με την ενέργεια αυτή, εκφράζουν τη μεγάλη τους δυσπιστία απέναντι στη ριζοσπαστική αριστερά, της οποίας οι δυνάμεις ανασυντάσσονται το 1993 με σκοπό να δημιουργήσουν το Κομμουνιστικό-Εργατικό Κόμμα του Ιράκ. Το ιστορικό της σχέσης μεταξύ του Κομμουνιστικού-Εργατικού Κόμματος και της ΠΕΚ βρήκε βίαιων περιστατικών που φτάνουν έως και το βασανισμό των στρατευμένων μελών των εργατών-κομμουνιστών, όπως αναφέρει η Διεθνής Αμνηστία¹⁶.

Βίαιες ενέργειες αυτού του είδους λαμβάνουν χώρα επίσης και στη ζώνη που ελέγχει το Δημοκρατικό Κόμμα του Κουρδιστάν, χωρίς όμως αυτές να έχουν γίνει επίσημα γνωστές: η στρατευμένη φεμινίστρια Σακάρ Αχμέντ, διευθύνων μέλος της τοπικής ΟΕΓΙ στην Ερμπίλ, κακοποιήθηκε από τα δύο τις αδέρφια, ενόσω έγγραφε ένα βιβλίο εναντίον των εγκλημάτων τιμής. Ο πατέρας της πα-

---

¹⁵ Συνέντευξη με τον Muayad Ahmad, παλιό υπεύθυνο του Κομμουνιστικού κινήματος, και σήμερα μέλος του πολιτικού γραφείου του Κομμουνιστικού - Εργατικού Κόμματος του Ιράκ, Δεκέμβριος του 2004.

¹⁶ Ανακοινωθέν της Διεθνούς Αμνηστίας της 3^{ης} Νοεμβρίου του 2000.

ραδέχτηκε την ενέργεια αυτή των γιων του, θεωρώντας όμως πως η βία εναντίον των γυναικών αποτελεί μια ιδιωτική υπόθεση¹⁷.

Η Οργάνωση για την Ελευθερία των Γυναικών του Ιράκ δεν περιορίζεται μόνο στη δημιουργία εστιών για κακοποιημένες γυναίκες και στη μάχη εναντίον των εγκλημάτων τιμής. Έστω και αν ορισμένες πλευρές των παρεμβάσεων της θυμίζουν ενέργειες παραδοσιακών ΜΚΟ, αρνείται ριζικά τη διάκριση μεταξύ κοινωνικής δράσης και πολιτικής δέσμευσης. Αντίθετα μάλιστα θεωρεί τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική θεμελιώδους σημασίας για την αναγέννηση της κοινωνίας των πολιτών στο Ιράκ. Η συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική δε γίνεται με οποιοδήποτε τίμημα: έτσι, αμέσως μετά από τις πρόσφατες εκλογές του Ιανουαρίου του 2005, οι βασικοί υπεύθυνοι της ΟΕΓΙ κάλεσαν σε αποχή από αυτές, θεωρώντας τις ως παράνομες από τη στιγμή που διεξάγονταν μέσα σε ένα κλίμα βίας και έντασης. Η εντολή αυτή για αποχή ακολουθήθηκε μονάχα μερικώς, ακόμα και ανάμεσα στους πιο οικείους του κόμματος, εξαιτίας της αβεβαιότητας που προκλήθηκε από το, βάσιμο, κίνδυνο μιας πιθανής νίκης των σιιτικών θρησκευτικών κομμάτων. Η Γιανάρ Μοχαμέντ, σε άρθρο της που βρίθκει ειρωνειών, με τίτλο «Να γετούμε την ιρακινή δημοκρατία», αναφέρει τις αμφιβολίες των στρατευμένων φίλων της στη Βαγδάτη, που δεν αποτελούν όπως αυτή μέλη του Κομμουνιστικού-Εργατικού Κόμματος. Την ημέρα άλλωστε των εκλογών όλοι ήταν σε θέση να διαπιστώσουν τόσο τις επίσημες πιέσεις εναντίον όσων αποφάσισαν να απέχουν –τους οποίους μάλιστα απείλησαν να τους διαγράψουν από τα μπρώα διανομής τροφής (μπρώα τα οποία χρησίμευσαν στο να συνταχτούν οι εκλογικές λίστες)–, όσο και τις ισλαμιστικές πιέσεις εναντίον εκείνων που έφεραν στο χέρι τους το ενδεικτικό σημάδι του περάσματος από τις κάλπες. Η αδελφή μιας φίλης της, νοσοκόμας στο επάγγελμα, της ανέφερε ότι στο νοσοκομείο όπου δούλευε γύρω στα τριάντα άτομα εισήχθησαν με κομμένο το δάχτυλο εκείνο που έφερε το σημάδι της συμμετοχής στην ψηφοφορία¹⁸.

Εξάλλου, ήδη από την προηγούμενη εθνοσυνέλευση που είχε ως σκοπό να προετοιμάσει τη μεταβίβαση της εθνικής κυριαρχίας, η θέση των γυναικών

¹⁷ ΟΕΓΙ, «Όχι στη βία εναντίον της Σακάρ Αχμάντ, στρατευμένης ιρακινής φεμινίστριας». Ανακοινωθέν της ΟΕΓΙ διαθέσιμο στη γαλλική γλώσσα στην ιστοσελίδα www.solidariteirak.org.

¹⁸ Γιανάρ Μοχαμέντ, «Να γετούμε την ιρακινή δημοκρατία».

αποτέλεσε αντικείμενο έντονων συζητήσεων, οι οποίες όμως, όπως σημειώνει η Γιανάρ Μοχαμέντ, ήταν: «από την πλευρά της αμερικανικής διοίκησης που μας απελευθέρωσε, όπως αυτή ισχυρίζεται, αλλά που στην πραγματικότητα η απελευθέρωση αυτή δεν ήταν παρά μια φενάκη. Διατείνεται επίσης [η αμερικανική διοίκηση] πως ανέβασε σε 25% την αντιπροσώπευση των γυναικών στην πολιτική εθνοσυνέλευση καθώς και πως καθιέρωσε ακόμα και το ίδιο το δικαίωμα της αντιπροσώπευσης των γυναικών. Αυτό όμως το 25% το οποίο μετέχει στην εθνοσυνέλευση δεν κάνει λόγο για κανένα δικαίωμα των γυναικών. Οι περισσότερες δε εξ' αυτών, δεν είναι γνωστές ως στρατευμένα μέλη πολιτικών κομμάτων, αλλά ως μέλη αντιδραστικών ομάδων. (...) Συνεπώς, δεν επιθυμούν στις τάξεις τους καμία βουλευτή που θα ήθελε την ισότητα μεταξύ των αντρών και των γυναικών, ή μια εκκοσμίκευση που να περιλάμβανε μια τέτοια ισότητα»¹⁹.

Τη στιγμή της απαγωγής της η ιταλίδα δημοσιογράφος της αριστερής εφημερίδας *Il Manifesto*, Τζουλιάννα Σγκρένα είχε ήδη περάσει αρκετές ημέρες περιοδεύοντας μαζί με στρατευμένα μέλη της Οργάνωση για την Ελευθερία των Γυναικών του Ιράκ, όπου ανάμεσα στα άλλα επισκέφτηκε και τις εγκαταστάσεις της οργάνωσης. Παραδόξως, την ίδια περίοδο και η Φλωράνς Ομπενά προετοίμαζε, όπως φαίνεται, ένα άρθρο πάνω στην κατάσταση των γυναικών στο Ιράκ. Όλα συνέβησαν με τρόπο που να δείχνει πως το θέμα αυτό δεν έπρεπε να θιχτεί... Έστω κι αν στις επιθέσεις εναντίον των δημοσιογράφων δόθηκε μεγάλη δημοσιότητα, αυτές δεν αποτελούν παρά μια μόνο όψη του αγώνα εναντίον των γυναικών που ασκούν δημόσιο επάγγελμα. Έτσι για παράδειγμα, η δολοφονία, εν μέσω του Ραμαζανιού, της χορεύτριας Χιναντί –της οποίας το αληθινό όνομα είναι Γκεντά Σαάντ Χασάν, η ηλικία της 27 ετών και είναι βεντέτα της ομάδας ελ-Πορτοκάλα– από μια συμμορία ισλαμιστών που έκρινε ως «πορνογραφικά» τα βίντεο κλίπς της, λόγω του ότι αναφέρονταν στην αγάπη μεταξύ κοριτσιών και αγοριών, είναι ενδεικτική της συμπεριφοράς των ένοπλων θρησκευτικών ομάδων²⁰.

Και όλα αυτά χωρίς να συνυπολογίσουμε τους ξυλοδαρμούς των γυναικών που φορούν τζην, ή που πάνε στο κομμωτήριο, από το να κρύψουν τα

¹⁹ Συνέντευξη στην Amy Goodman στο ράδιο *Democracy Now!*, 13/09/04.

²⁰ ΟΕΓΓ, «Έγκλημα εναντίον μιας χορεύτριας».

μαλλιά τους κάτω από τη μαντίλα. Σύμφωνα με την ΟΕΓΙ πάνω από 1000 φοιτήτριες εγκατέλειψαν το πανεπιστήμιο μετά το ξεκίνημα της εκστρατείας ελέγχου των ιδρυμάτων από τους ισλαμιστές. Στη Μοσσούλη η κοσμήτορας της νομικής του πανεπιστημίου, Λαΐλα Αμπτουλά αλ-Αντζ Σαΐντ, δολοφονήθηκε με μια σφαίρα, αφότου αποκεφαλιστεί μαζί με το σύζυγο της. Η Αμπούλ Ιμάμ Μονέμ Γιουνίς, διευθύντρια του τμήματος μετάφρασης, υπέστη και αυτή τα ίδια, όπως και καμιά δεκαριά γυναίκες που ασκούσαν δημόσια επαγγέλματα όπως εκείνα του γιατρού, του κτηνιάτρου, του δημοσίου υπαλλήλου, κτλ. Στο στόχαστρο αυτή τη στιγμή βρίσκονται μεταφράστριες που δουλεύουν για ιδιωτικές επιχειρήσεις. Όπως αναφέρει η ΟΕΓΙ: «το απλό γεγονός του να είσαι γυναίκα αποτελεί από μόνο του κίνδυνο»²¹. Το αποκορύφωμα της φρίκης πραγματοποιήθηκε με μια φετβά που συντάχτηκε από το Συμβούλιο των Μουτζαχεντίν της Φαλλούτζα κατά τη διάρκεια της επίθεσης των αμερικανών, που επέτρεπε στους μαχητές να παντρεύονται κορίτσια ηλικίας από δέκα χρονών και πάνω προκειμένου να μην βιαστούν από τους αμερικανούς στρατιώτες²². Η αυθεντικότητα της πληροφορίας αυτής αμφισβητήθηκε από κύκλους προσκείμενους στην αντίσταση, που σπάνια αμφισβητούν τα δεδομένα που παρέχει η ΟΕΓΙ.

Η βία που δέχονται οι γυναίκες αναδεικνύει περίτρανα και σε παγκόσμια κλίμακα τη σημερινή κατάσταση στο Ιράκ. Αυτό είναι το καταλληλότερο κλειδί ώστε να κατανοήσουμε την πραγματικότητα. Ο μισογυνισμός, ή για να χρησιμοποιήσουμε το λεξιλόγιο της ΟΕΓΙ ο «ανδρικός σωβινισμός» διαπερνά –και εκφράζει ευρέα– και την ίδια την αντιπολίτευση: είτε αυτή πρόκειται για τους κυβερνητικούς συμμάχους των αμερικανών, είτε για το ισλαμικό κίνημα αντίστασης. Το ιρακινό κράτος δε διαθέτει τα μέσα ώστε να θέσει ένα τέρμα στην ενδημική βία, για την οποία η δραστηριότητα των μαφιόζικών συμμοριών ευθύνεται περισσότερο από τον κλεφτοπόλεμο στις πόλεις. Η ατομικιστική κοινωνία των πολιτών του παλαιού ολοκληρωτικού καθεστώτος δεν είναι σε θέση σε καμία περίπτωση να παράσχει τα μέσα, πέρα και έξω από την κρατική δικαιοδοσία, του αγώνα εναντίον σε αυτή τη βία. Και στην περίπτωση που το κράτος

---

²¹ ΟΕΓΙ, «Ισλαμικά εγκλήματα εναντίον των γυναικών της Μοσσούλης».

²² ΟΕΓΙ, «Ισλαμικά εγκλήματα εναντίον των γυναικών κατά τη διάρκεια του Ραμαζανιού».

θα παρείχε τα μέσα αυτά, μοιράζεται κατά βάση τα ίδια ιδεολογικά θεμέλια της βίας αυτής, γεγονός που φαίνεται από την απουσία οποιασδήποτε αληθινής αντίδρασης. Όπως για παράδειγμα της ειλικρινούς του εχθρότητας απέναντι στις γυναίκες που εκφράζεται από την κουρδική εθνικιστική τοπική κυβέρνηση, της οποίας ο έλεγχος που ασκεί πάνω στη διατήρηση της κατάστασης αυτής είναι πιο σημαντικός και από τον έλεγχο που ασκεί η ίδια η κεντρική κυβέρνηση. Οι πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις, που ο κατοχικός στρατός τους έχει αναθέσει το ρόλο του εκμοντερνισμού της ιρακινής κοινωνίας, δείχνουν ανίκανες να το πράξουν. Είναι ενδεικτικό πως οι μόνοι χώροι ελευθερίας των γυναικών, στους οποίους μπορούν να κυκλοφορήσουν χωρίς μαντίλα και να μην διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο και στους οποίους η βία εναντίον τους απαγορεύεται, είναι μερικές συνοικίες που ελέγχονται από τις ένοπλες ομάδες του Κομμουνιστικού-Εργατικού Κόμματος του Ιράκ, το οποίο ήταν και αυτό που έκανε την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών τη δύναμη πυρός του προγράμματός του. Το κόμμα αυτό μέσα από τις θεωρίες που αναπτύσσει, έχει γίνει το κόμμα της σεξουαλικής ελευθερίας και της ισότητας μεταξύ των δυο φύλων.

Το Ισλάμ, οι γυναίκες και η εκκοσμίκευση στο Ιράκ*

Το Ιράκ γνώρισε, όπως και οι περισσότερες χώρες της Μέσης Ανατολής, μια συγκεκριμένη διαδικασία εκκοσμίκευσης από το 1958 με την ανάληψη της εξουσίας από τον στρατηγό Κασέμ, ο οποίος ήταν και αυτός που συνέβαλε στο να εκμοντερνιστεί η χώρα, θεσπίζοντας ιδιαίτερα ένα νόμο που παρείχε νέα ατομικά δικαιώματα στις γυναίκες. Πιο συγκεκριμένα, ο νόμος αυτός εξασφάλισε το δικαίωμα στην εκπαίδευση, το διαζύγιο και τη φύλαξη των παιδιών. Το μπααθιστικό κόμμα, που εκείνη την εποχή είχε εξαγγείλει ένα εκκοσμικευτικό και σοσιαλίζον πρόγραμμα, ανεβαίνει στην εξουσία το 1968 έχοντας αναμειχθεί τόσο στην άνοδο όσο και στην πτώση του στρατηγού Κασέμ. Έτσι, το κόμμα παραλαμβάνει μια κοινωνία ήδη σε μεγάλο βαθμό εκκοσμικευμένη και εκμοντερνισμένη και αρχικά ακολουθεί μια πολιτική σύμφωνη με το πρόγραμμά του. Πιο συγκεκριμένα, η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών θεωρητικά εξασφαλίστηκε από το προσωρινό σύνταγμα του 1970, ενώ το δικαίωμα ψήφου παραχωρήθηκε από τον Σαντάμ Χουσεΐν το 1980. Πρέπει επίσης να σημειωθεί πως «ο ιρακινός νόμος πάνω στα ατομικά δικαιώματα» προέβλεπε πως, στις μη προβλεπόμενες από το νόμο περιπτώσεις, ίσχυε η σαρία: για παράδειγμα η πολυγαμία είναι νόμιμη έστω κι αν τείνει να εξαφανιστεί.

Εντούτοις, η εξαγγελθείσα εκκοσμίκευση του μπααθιστικού καθεστώτος, η οποία ήταν και αυτή που του εξασφάλιζε τη συμπάθεια ενός μέρους της διεθνούς αριστεράς, κατέστη τελικά το κεντρικό στοιχείο του μοντέρνου του εθνικισμού. Ιδιαίτερα, με την ανάληψη της εξουσίας και προσωπικά από τον Σαντάμ Χουσεΐν το 1979, η εκκοσμίκευση μετατράπηκε σε ένα από τα εργαλεία του ολοκληρωτισμού του, μιας και το Κόμμα μεταμορφώθηκε σε μια γιγαντιαία μηχανή επιτήρησης του πληθυσμού, απαιτώντας την απουσία οποιασδήποτε άλλης πολιτικής ή θρησκευτικής μορφής δικαιοδοσία –έστω και αν η συμμετοχή κάποιων θρησκευτικών ταγών ευνοούμενων του καθεστώτος επέτρεπαν στο κόμμα να ασκήσει, ιδιαίτερα στον τομέα αυτόν, την εξουσία του. Με τη

---

* Άρθρο με τίτλο « Islam, femmes et laïcité en Irak », που δημοσιεύτηκε στις 19 Μαΐου του 2005 στον ιστότοπο solidariteirak.org. Στα ελληνικά δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά στον ιστότοπο rebelnet.gr.

σύγκρουση Ιράν-Ιράκ από το 1980 και έπειτα, το θρησκευτικό ζήτημα τέθηκε στο προσκήνιο μιας και ο σεισμός αφομοιώθηκε από τον ιρανικό του αντίπαλο.

Πρέπει να υπενθυμίσουμε πως ο σεισμός, που θεωρείται αίρεση από τους σουνίτες μουσουλμάνους, αναπτύχθηκε στο νότιο και κεντρικό Ιράκ κατά το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα. Μπορεί η άρχουσα τάξη, προσδεμένη στην οθωμανική εξουσία, να είναι παραδοσιακά σουνίτικη, ωστόσο ο σεισμός κατέστη σημείο αναφοράς μιας όλο και μεγαλύτερης μερίδας του πληθυσμού που κατοικεί στις πόλεις και που στο μεγαλύτερό της μέρος αποτελείται από μικροεμπόρους και χειροτέχνες. Έτσι, συγκροτείται αφενός μεν μια νέα κοινότητα, αποδεσμευμένη από κάθε είδους φυλετική δικαιοδοσία, που σπέρματά της βρίσκονται ακόμα στην επαρχία, αφετέρου δε μια μορφή αντίστασης στην κεντρική εξουσία. Μετά και το τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου, το πάθος για το σεισμό αντικαθίσταται σταδιακά από την προσήλωση στις γραμμές του Κομμουνιστικού Κόμματος του Ιράκ, το οποίο γίνεται και ένα από τα πιο σημαντικά κομμουνιστικά κόμματα πέραν των «ανατολικών χωρών». Η βάση του όμως δεν είναι εργατική, κατά τρόπο ανάλογο για παράδειγμα με εκείνη της Γαλλίας ή της Ιταλίας την ίδια περίοδο, αλλά στηρίζεται περισσότερο στις λαϊκές τάξεις που κατοικούσαν στις πόλεις: σε μικροαστούς, με την κλασική έννοια του όρου, που θέλγονταν από την ταχεία ανάπτυξη της ΕΣΣΔ σε σχέση με την αγροτική και καθυστερημένη χώρα τους. Αυτοί άλλωστε είναι και οι όροι με τους οποίους οι τάξεις αυτές κατανοούσαν τη χώρα στην οποία ζούσαν, το Ιράκ.

Το μπααθιστικό κόμμα, με το να καταστεί προνομιακός εταίρος της Μόσχας, θα επωφεληθεί της προσδοκίας αυτής και έτσι θα παραγκωνίσει τον κομμουνιστικό του αντίπαλο. Παρόλα αυτά όμως, το μπααθιστικό κόμμα έμμεσα στηρίχτηκε και από τις σουνίτικες φυλές, όπως το έκανε άλλοτε και η Οθωμανική αυτοκρατορία. Η επίσημη ιδεολογία αρνείται κατηγορηματικά το γεγονός αυτό, αλλά οι πιθανότητες να ανέλθει κανείς στην ιεραρχία του μπααθιστικού κόμματος εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το αν ανήκει κανείς σε μια από τις υπό επιρροή φυλές. Για παράδειγμα οι Τακρίτοι, των οποίων μέλος είναι ο Σαντάμ Χουσεΐν, ευνοούνταν ιδιαίτερα. Η θρησκευτική διάσταση δεν είναι το βασικό στοιχείο, αλλά αποτελεί περισσότερο ένα δευτερεύον στοιχείο

της φυλετικής κοινότητας, τη στιγμή που το κοινωνικό πεδίο κυριαρχείται από εκκοσμικευμένες, κατά κύριο λόγο, αξίες όπως και κατά τη δεκαετία του 1960 και του 1970. Ωστόσο, όταν το Ιράκ, το 1980, θα έλθει αντιμέτωπο με το ιρανικό καθεστώς στο οποίο εκδηλώνεται ο σιίτικος φονταμενταλισμός, αυτή η απόσταση θα καλυφθεί. Ο Σαντάμ Χουσεΐν ταυτίζει τον «σιίτικο» νότο –ο οποίος, σε κάθε περίπτωση, μένει απείθαρχος απέναντι στην κεντρική εξουσία– με τον περσικό του αντίπαλο και εξορίζει δεκάδες χιλιάδες άτομα. Ομοίως, αναβαθμίζει την εκτίμησή του στο σιίτικο κλήρο, που ήταν υποτιμημένος μέχρι τότε και θεωρούνταν οπισθοδρομικός και υποκριτής ακόμα και από τους ίδιους τους «σιίτες». Το Ιράν θα επωφεληθεί της κατάστασης αυτής χρηματοδοτώντας τα ευνοϊκά προσκείμενα στην ύπαρξη ενός ισλαμικού καθεστώτος κινήματα της σιίτικης αντίστασης –πράγμα άλλωστε το οποίο έκανε σε μεγάλο βαθμό και σε όλη την περιοχή της Έγγειας και Μέσης Ανατολής.

Πρέπει να σημειωθεί πως ο πόλεμος Ιράν-Ιράκ αποτέλεσε ένα πρώτο βήμα για την υποβάθμιση της κατάστασης των ιρακινών γυναικών. Όπως, δε, εξηγεί η ιρακινή φεμινίστρια Χουζάν Μαχμούτ: «το Ιράκ, έλεγε ο Σαντάμ, έχει ανάγκη τις γυναίκες στο σπίτι, να ταΐζουν τους συζύγους τους και τα παιδιά τους, να διαχειρίζονται την οικονομία και να μην δαπανούν πολλά, ώστε να βοηθήσουν τη χώρα να εξέλθει [Σ.τ.Μ.: από την κρίση]. Όλα αυτά κατέληξαν στη συνεχή καταπάτηση των δικαιωμάτων των γυναικών. Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια του πολέμου μεταξύ του Ιράκ και του Ιράν οι γυναίκες εκπροσωπούσαν πάνω από το 70% των δημοσίων υπαλλήλων, αλλά με τη λήξη της σύρραξης, το καθεστώς τις έστειλε στα σπίτια τους». Η υποβάθμιση αυτή συνοδεύτηκε από την υιοθέτηση πατριαρχικών αξιών. Ένα από τα θεμελιώδη μέτρα που πάρθηκαν από το καθεστώς του Σαντάμ Χουσεΐν εναντίων των γυναικών ήταν η επίσημη ανοχή απέναντι στα «εγκλήματα τιμής», δηλαδή το δικαίωμα σε έναν άνδρα να σκοτώσει τη γυναίκα, την αδελφή ή την κόρη του αν την υποπτεύονταν για απιστία, για ανηθικότητα ή αν έπεφτε θύμα βιασμού. Το 1990 ο Σαντάμ εισήγαγε στο νέο ποινικό κώδικα, το άρθρο 111, το οποίο απάλλαζε από οποιαδήποτε ποινή τον άνδρα εκείνο που, προκειμένου να υπερασπίσει την τιμή της οικογένειάς του, σκότωνε μια γυναίκα. Αυτή η πρακτική δεν έχει

τίποτα το θρησκευτικό και δε θα μπορούσε να βρει καμία αιτιολόγηση στο ίδιο το Ισλάμ, για τους χριστιανούς δε του Ιράκ κάτι τέτοιο φαίνεται ανήκουστο.

Η μεγάλη στροφή προς τη θρησκεία που θα κάνει ο ιρακινός Μπααθισμός θα γίνει με τον πόλεμο του Κόλπου το 1991, όταν το Ιράκ επιχείρησε να εισβάλει στο Κουβέιτ –σε αντιπερισπασμό των δυνάμεών του στον πόλεμο με το Ιράν–, λίγο πριν εκδιωχθεί από τη γιγαντιαία διεθνή συμμαχία. Το καθεστώς του Σαντάμ Χουσεΐν φαίνεται πως περνά τις τελευταίες του μέρες. Το Μάρτιο του 1991, εξεγέρσεις ξεσπούν σε διάφορα μέρη της χώρας. Αν όμως στο βορρά, στα βουνά του Κουρδιστάν, η εξέγερση δείχνει να διευθύνεται και να εμψυχώνεται από την αντιεθνικιστική και αντιθρησκευτική άκρα αριστερά, η οποία οργανώνει εργατικά συμβούλια τύπου σοβιέτ, δε γίνεται το ίδιο και στο νότο όπου οι ισλαμιστές γρήγορα επιβάλλονται. Ο Φαλάχ Αλγάν, διευθύνων σήμερα της Ομοσπονδίας των εργατικών συμβουλίων και των συνδικάτων, αναφέρει: «Ήμουν στην Χίλλα, στο νότο της Βαγδάτης. Με καμιά σαρανταριά συντρόφους οργανώσαμε την κατάληψη των κυβερνητικών κτιρίων. Γρήγορα όμως οι ισλαμιστές κατέφθασαν, με τα σλόγκαν τους υπέρ μιας ισλαμικής δημοκρατίας. Είχαν φτάσει πολύ ενισχυμένοι και δεν μπορέσαμε να τους σταματήσουμε γιατί δεν ήμασταν αρκετά προετοιμασμένοι για την εξέγερση».

Από την αρχή της εξέγερσης, η επιθετικότητα της συμμαχίας σταμάτησε, δίνοντας στον Σαντάμ Χουσεΐν όλη την ευχέρεια να οργανώσει την καταστολή της. Ο Σαντάμ ανακίνησε τη θρησκευτική απειλή, λέγοντας στους σουνίτες πως αν οι σίιτες πάρουν την εξουσία τότε θα τους σφαγιάσουν. Ήδη, τους μήνες που προηγήθηκαν των βομβαρδισμών, ο Σαντάμ πρόβαρε το ένδυμα του θρησκευτικού ταγού, προκειμένου να αντικαταστήσει τον ετοιμοθάνατο αραβικό εθνικισμό. Έτσι, αύξησε τις αναφορές στο Ισλάμ, προσθέτοντας γρήγορα ένα μουσουλμανικό μανδύα: «Ο Θεός είναι μεγάλος και ο Μωάμεθ είναι ο προφήτης του», και όλα αυτά υπό την εθνική σημαία. Ο ύστερος μπααθισμός του 1991-2003 θα πάρει λοιπόν σταδιακά τη μορφή ενός σουνίτικου ισλαμοεθνικισμού, παρά τη μικρή αξιοπιστία του Σαντάμ Χουσεΐν στο ρόλο του ως ευσεβή πιστού. Η θρησκεία, αντί να απωθηθεί, ενσωματώθηκε στην ολοκληρωτική ιδεολογία του μπααθιστικού καθεστώτος, ενώ το βάρος του ρόλου της φυλής Τακρίτη αυξήθηκε τόσο μέσα στο Κόμμα όσο και στους κόλπους του στρατού.

Αυτή η θρησκευτική στροφή συνοδεύεται επίσης και από μια εξύμνηση των φυλετικών χαρισμάτων: οι φυλές μετατρέπονται σε νόμιμες οντότητες, οι σίκ [Σ.τ.Μ.: αρχηγοί της φυλής] βλέπουν να επιβεβαιώνεται η τοπική τους εξουσία και δημιουργούνται φυλές, λίγο έως πολύ φανταστικές, σε μέρη όπου αυτές είχαν εξαφανιστεί.

Ενώσω οι ειδικοί του αμερικανικού στρατού ετοιμάζουν την εισβολή στο Ιράκ με σκοπό να ολοκληρώσουν το έργο που είχε ξεκινήσει το 1991, ο τρόπος ανάλυσης της ιρακινής κοινωνίας που κάνουν είναι, κατά βάση, ο ίδιος με εκείνον που ο Σαντάμ Χουσεΐν τους προτείνει. Έτσι, έρχονται σε επαφή με την ιρακινή αντίσταση που βρίσκεται στην εξορία ευνοώντας, εκτός από τους συμμάχους τους, τους εθνικιστές Κούρδους και κάποιους μπααθιστές ηγέτες που είχαν υποπέσει σε δυσμένεια καθώς και τις ισλαμιστικές οργανώσεις, εκ των οποίων μεγάλος αριθμός εδρεύει, κατά ειρωνικό τρόπο, στο Ιράν –όπως, πιο συγκεκριμένα, η οργάνωση Dawa και η ένοπλή της πτέρυγα, ή το ανώτατο Συμβούλιο της ισλαμικής επανάστασης στο Ιράκ. Ακόμα και το άλλοτε ισχυρό κομμουνιστικό Κόμμα του Ιράκ, που ανέκαθεν αποτελούσε φορέα εκκομμικευτικών αξιών, είναι υποχρεωμένο τώρα, προκειμένου να διαπραγματευτεί την αδύνατη συμμαχία του με τις ΗΠΑ που θα του ανοίξει τις πόρτες για συμμετοχή στη διακυβέρνηση, να βάλει στο παιχνίδι και τα στηρίγματα που έχει στη «σίτικη» ζώνη της ενδοχώρας. Μην μπορώντας να αξιολογήσουν την πραγματική αντιπροσωπευτικότητα των οργανώσεων πάνω στις οποίες στηρίζονται – πράγμα δύσκολο στο ολοκληρωτικό Ιράκ–, οι αμερικάνοι ειδικοί περιορίστηκαν στο να ασχοληθούν μόνο με τις οργανώσεις που μιλούσαν εν ονόματι διαφορετικών κοινοτήτων που να ταυτίζονταν με τον τρόπο ανάλυσής τους. Με τον τρόπο αυτό, εδραΐωσαν την οπτική μιας ιρακινής κοινωνίας χωρισμένης σε έθνη, σε φυλές, σε θρησκείες, η οποία συγκροτήθηκε από τον αντίπαλο –και παλιό σύμμαχό τους– κατά τα τριάντα χρόνια του στην εξουσία. Αυτή η αντίληψη για το Ιράκ –που βασίζεται στον εθνοτικό και θρησκευτικό διαχωρισμό, Κούρδοι/Αραβες και Σίτες/Σουνίτες αντίστοιχα χωρίς να συνυπολογίζεται το πλήθος των μειονοτήτων– ήταν και ο ακρογωνιαίος λίθος της αμερικανικής πολιτικής, που αναζήτησε επίμονα ένα είδος ισορροπίας στον καταμερισμό των εξουσιών, κατ' ανάλογο τρόπο με εκείνον του Λιβάνου. Το δίδυμο των Ιλιάντ Αλάουι –

πρώην μπααθιστής που πέρασε κατόπιν στη CIA και φημισμένος «σίτιης»– και του Γκαζούλ Αλ-Γιαουάρ –επιχειρηματίας στον τομέα της ασφάλειας, αρχηγός φυλής και «σουνίτης»– στις σεβασίμες θέσεις του πρωθυπουργού και του προέδρου της δημοκρατίας αντίστοιχα είναι αρκετά ενδεικτικό της πολιτικής αυτής.

Αντίθετα με ό,τι γενικά πιστεύεται, το πολιτικό Ισλάμ στο Ιράκ δεν αποτελεί μια ανίκητη αντίσταση εναντίον της αμερικανικής και συμμαχικής κατοχής. Το να πιστεύει κανείς κάτι τέτοιο είναι σα να ξεχνά το γεγονός ότι η πλειοψηφία των εμπλεκόμενων κομμάτων, πριν τους βομβαρδισμούς του Μαρτίου του 2003, είναι ισλαμική. Μια μερίδα του νεοσύστατου ιρακινού στρατού, που εκπαιδεύεται από αμερικανούς, αναδύθηκε στην πραγματικότητα από το Ιράν, όταν το ανώτατο Συμβούλιο της ισλαμικής επανάστασης στο Ιράκ διέθεσε 6.000 μάχημους. Το συμβούλιο της προσωρινής κυβέρνησης που ιδρύθηκε από την στρατιωτική συμμαχία πρότεινε το Φεβρουάριο του 2004 να αντικατασταθεί ο κώδικας των ατομικών δικαιωμάτων, στον οποίο προαναφερθήκαμε, από τις ρυθμίσεις της ισλαμικής σαρίας. Ενάντια σε αυτό το σχέδιο κινητοποιήθηκε μια συμμαχία από 85 γυναικείες οργανώσεις, οι οποίες οργάνωσαν, παρά τους σημαντικούς κινδύνους που κάτι τέτοιο περιλάμβανε, meetings και διαδηλώσεις. Η Γιανάρ Μοχάμεντ, εκπρόσωπος της Οργάνωσης για την Ελευθερία των Γυναικών του Ιράκ συνοψίζει: «Το Ιράκ ξεμπέρδευε με τον Σαντάμ Χουσεϊν, πρέπει τώρα να ξεμπερδέψει και από τις ιδέες του». Οι ομάδες όμως που πρόσκεινται στο Ισλάμ ελέγχουν ένα μεγάλο μέρος της χώρας, ιδιαίτερα τα προπύργια του νότου όπως η Βασόρα. Ο αμερικανικός στρατός παρενέβη σε ορισμένες περιπτώσεις, προσπαθώντας να τις σταματήσει, είτε ανακυκλώνοντας ορισμένα στελέχη και αξιωματούχους του μπααθιστικού καθεστώτος με σκοπό να αφοπλίσουν τη «σουνίτικη» αντίσταση, η οποία σε μεγάλο βαθμό πλαισιώνονταν από τις παλιές επίλεκτες δυνάμεις του ιρακινού στρατού, όπως οι διάσημοι Γενταγίν Σαντάμ («αυτοί που θέλουν να πεθάνουν για τον Σαντάμ»)· είτε διεξάγοντας σκιώδεις διαπραγματεύσεις με τους «σίτες» ηγέτες, όπως ο διάσημος Αλ-Σαντρ', νεαρός φιλόδοξος κληρικός που ονειρεύεται να σφετεριστεί ένα μεγάλο μέρος των καταβαλλόμενων θρησκευτικών δωρεών από τους προσκυνητές των ιερών τόπων του σιτισμού· είτε χρησιμοποιώντας πιο

δυναμικά μέσα, όπως στη Φαλούτζα όπου οι απώλειες μεταξύ των πολιτών ήταν πολύ περισσότερες από εκείνες των «τρομοκρατών». Δεν πρέπει όμως να ξεχνάει κανείς πως ο αμερικανικός στρατός παρενέβη αποκλειστικά και μόνο σε πόλεις όπου απειλούνταν άμεσα η εξουσία του. Ποτέ δεν παρενέβη σε πόλεις όπου οι ισλαμιστές έθεται σε εφαρμογή το πρόγραμμά τους, χωρίς να πολυσκοτίζονται για τις δυνάμεις κατοχής.

Είτε βρίσκονται από την πλευρά της κυβέρνησης, είτε από την πλευρά της αντίστασης, είτε είναι σίιτες είτε σουνίτες, είτε πανισλαμιστές (όπως η Αλ-Κάιντα) είτε ισλαμοεθνικιστές, είτε προσφεύγουν στον ένοπλο αγώνα είτε όχι, όλα τα διαφορετικά ρεύματα του πολιτικού Ισλάμ συμφωνούν σε ένα απλό πράγμα: το Ιράκ πρέπει να γίνει ένα ισλαμικό κράτος και οι γυναίκες να επιστρέψουν στα σπίτια τους. Σε κοινωνικό επίπεδο οι αντιλήψεις του είναι εντελώς αρχαϊκές, αν και με κάποιες εξαιρέσεις, ριζικά αντίθετες με κάθε αντίληψη περί πάλης των τάξεων ή ύπαρξης οποιουδήποτε είδους συνδικαλιστικής οργάνωσης. Η εφημερίδα του Αλ-Σαντρ' ποτέ δεν απαγορεύτηκε όσο έκανε λόγο για θανάτωση των συνδικαλιστικών ηγετών, παρά μόνο όταν αντιτάχθηκε ανοιχτά στις ΗΠΑ. Το να βασιστεί κανείς στη λαϊκή βάση –με την ευρεία έννοια που μπορεί να έχει ο όρος σε μια χώρα με τις κοινωνικές δομές του Ιράκ– για τη στρατολόγηση των ισλαμιστών θα ήταν μια μεγάλη αυταπάτη, στο βαθμό που το πρόγραμμά τους είναι εξολοκλήρου και ξεκάθαρα αντιδραστικό, κατ' ανάλογο τρόπο με εκείνο των παλιών φασιστικών οργανώσεων.

Οι εκλογές που διεξήχθησαν στο τέλος του Ιανουαρίου του 2005, υπό συνθήκες που καταγγέληθηκαν ακόμα και από τους πιο ένθερμους οπαδούς της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, ανέδειξαν με σαφήνεια πως ο κίνδυνος της μετατροπής του Ιράκ σε ισλαμικό καθεστώς δε συνδέονταν μόνο με την «αντίσταση», αλλά πριν από όλα με τις κυβερνητικές δυνάμεις που εγκαθιδρύθηκαν από τις ΗΠΑ και τους συμμάχους τους. Χωρίς, αφενός μεν, να υποτιμούμε τον κίνδυνο που αντιπροσωπεύει η κυριάρχηση του ένοπλου αγώνα –ο οποίος για την ώρα έχει στοιχίσει τη ζωή σε περισσότερους πολίτες από ότι στρατιώτες και στον οποίο ορισμένες οργανώσεις θεωρούν νόμιμο να αποκεφαλίζονται ένοχες γυναίκες που ασκούν το επάγγελμά τους ή μετανάστες εργάτες ένοχοι για το ότι διέφυγαν από τη μιζέρια της χώρα τους– δεν πρέπει, αφετέρου δε, να

αυταπατόμαστε και σχετικά με τις αμερικανικές προθέσεις του αγώνα εναντίον του ισλαμισμού. Ο Σαντάμ Χουσεΐν διαμόρφωσε τη χώρα του επιτείνοντας συστηματικά τις εσωτερικές διαιρέσεις: αφύπνισε τις εθνοτικές και θρησκευτικές διαιρέσεις που η οικονομική ανάπτυξη δεν κατάφερε να αμβλύνει. Κατάφερε δε να αποτυπώσει την αντίληψη αυτή και στο μυαλό των αντιπάλων του. Δεν κατάφερε παρόλα αυτά να εξαλείψει την κριτική ικανότητα των κατοίκων του Ιράκ. Οι γυναικείες οργανώσεις, τα συνδικάτα στα οποία αναφερθήκαμε στο άρθρο αυτό, οι οργανώσεις γειτονιάς που παίρνουν στα χέρια τους τη κοινωνική ζωή στα προλεταριακά προάστια των μεγαλουπόλεων δείχνουν πως υπάρχει ακόμα ένα δυναμικό αυτονομίας και αγώνα ικανό να προτείνει ένα μέλλον διαφορετικό.

Η κατάσταση των γυναικών και τα σημερινά πολιτικά καθήκοντα στο Ιράκ*

Ni patrie, ni frontières : Για να ξεκινήσουμε, μπορείς να μας μιλήσεις για την κατάσταση των γυναικών υπό την εξουσία του Σαντάμ Χουσεΐν;

Χουζάν Μαχμούντ: Το μπααθιστικό κόμμα άσκησε μια ολοκληρωτική εξουσία τα τελευταία τριάντα χρόνια. Πολλοί ήταν εκείνοι στο εξωτερικό που πίστευαν πως το Ιράκ είναι μια κοσμική και «σοσιαλιστική», μέσα σε εισαγωγικά, χώρα. Κάτι τέτοιο όμως δεν ίσχυε καθόλου. Το καθεστώς του Σαντάμ, το μπααθιστικό καθεστώς, ήταν ένα φασιστικό και εθνικιστικό σύστημα. Το 1959, πριν την ανάληψη της εξουσίας από το Μπαάθ, είχε ψηφιστεί ένα Σύνταγμα, μέσα από τους αγώνες για την ισότητα των δυο φύλων που διεξήγαν τα κινήματα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1950, και οι γυναίκες απέκτησαν μερικά βασικά δικαιώματα. Τα δικαιώματα αυτά αφορούσαν το δικαίωμα στην εκπαίδευση, στο διαζύγιο, στη φύλαξη των παιδιών, κτλ. Ο Σαντάμ προσπάθησε επανειλημμένα να αλλάξει το Σύνταγμα αυτό και τελικά κατάφερε να νομιμοποιήσει τα «εγκλήματα τιμής» (οι άντρες έχουν το δικαίωμα να σκοτώσουν τις γυναίκες της οικογενείας αν κρίνουν πως συμπεριφέρονται με μη «ηθικό» τρόπο). Ο Σαντάμ, κατά τη διάρκεια του πολέμου μεταξύ του Ιράν και του Ιράκ, έπειτα κατά τη διάρκεια του πρώτου πολέμου του Κόλπου και τέλος κατά τα δώδεκα χρόνια των οικονομικών κυρώσεων, καλούσε πάντοτε τις γυναίκες να θυσιάζουν τα δικαιώματά τους, να θυσιάζουν τη ζωή τους για το συμφέρον της εθνικής-μπααθιστικής κυβέρνησης του Ιράκ. Το Ιράκ, έλεγε ο Σαντάμ, έχει ανάγκη τις γυναίκες στο σπίτι, να ταΐζουν τους συζύγους τους και τα παιδιά τους, να διαχειρίζονται την οικονομία και να μην δαπανούν πολλά, ώστε να βοηθήσουν τη χώρα να εξέλθει [Σ.τ.Μ.: από την κρίση]. Όλα αυτά κατέληξαν στη συνεχή καταπάτηση των δικαιωμάτων των γυναικών. Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια του

---

* Συνέντευξη της Hoozan Mahmood στην αντιεξουσιαστική επιθεώρηση *Ni patrie ni frontières* της 27^{ης} Φεβρουαρίου του 2004 με τίτλο « Irak : situation des femmes et tâches politiques actuelles », που δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο mondialisme.org. Η μετάφραση δεν αφορά ολόκληρη τη συνέντευξη, αλλά το μεγαλύτερο μέρος της. Η επιλογή των αποσπασμάτων έγινε από τον FGA. Στα ελληνικά δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά στον ιστότοπο rebelnet.gr.

πολέμου μεταξύ του Ιράκ και του Ιράν οι γυναίκες εκπροσωπούσαν πάνω από το 70% των δημοσίων υπαλλήλων, αλλά με τη λήξη της σύρραξης, το καθεστώς τις έστειλε στα σπίτια τους. Οι γυναίκες πάντοτε χρησιμοποιούνταν με σκοπό να ικανοποιούν τους στόχους του μπααθιστικού-εθνικού καθεστώτος στο Ιράκ.

Έτσι, αν δεν ανήκατε στο κόμμα Μπαάθ δεν μπορούσατε να μπειτε στο πανεπιστήμιο, ούτε και να αποκτήσετε κάποιο δίπλωμα. Όλα λειτουργούσαν σύμφωνα με τις επιθυμίες του Κόμματος. Ο Σαντάμ μάλιστα διεξήγε προσωπικά μια εκστρατεία αποκεφαλισμού των εκπορνευμένων γυναικών, ή των υποτιθέμενα «εκπορνευμένων». Στην πραγματικότητα, εξαιτίας των κυρώσεων που επιβλήθηκαν από τις ΗΠΑ και τους συμμάχους τους, πολλές γυναίκες εξαναγκάστηκαν να εκπορνευτούν. Πολλές γυναίκες έχασαν τη δουλειά τους και δε διέθεταν άλλους πόρους και έτσι, προκειμένου να επιβιώσουν, το μόνο μέσο που μπόρεσαν να βρουν ήταν η πορνεία. Η εκστρατεία έφερε τον τίτλο: «Εκστρατεία πίστης» (!). Όταν αποκεφάλιζαν μια γυναίκα βάζανε το κεφάλι της στο κατώφλι του σπιτιού της ως προειδοποίηση για όλες όσες συμπεριφέρονταν κατά τρόπο που οι μπααθιστικές αρχές έκριναν «ανήθικο». Οι γυναίκες ζούσαν σε πολύ δύσκολες συνθήκες υπό το καθεστώς του Σαντάμ. Αν συγκρίνουμε το Ιράκ με τη Σαουδική Αραβία και το Ιράν, μπορούμε ασφαλώς να συμφωνήσουμε πως η χώρα αυτή διέθετε ένα καθεστώς, λίγο-πολύ, κοσμικό, αλλά αν το συγκρίνουμε με άλλα κράτη που διαθέτουν μια πιο προοδευτική νομοθεσία, τότε το Ιράκ δεν αποτελούσε καθόλου ένα κοσμικό καθεστώς. Οι μουσουλμανικές αξίες κυριαρχούσαν, οι γυναίκες αποτελούσαν πολίτες δεύτερης κατηγορίας, έστω κι αν μπορούσαν να κάνουν ανώτατες σπουδές, να εργαστούν και να συμβάλλουν στον πλούτο της κοινωνίας.

Μπορείς να μας εξηγήσεις τις θρησκευτικές και εθνοτικές ανισότητες στο Ιράκ και τις συνέπειές τους στη θέση των γυναικών;

Χ.Μ.: Κατά τη διάρκεια της ηγεμονίας του καθεστώτος του Σαντάμ και έως το 1991 η κατάσταση ήταν παντού η ίδια στο Ιράκ. Μετά το 1991 η κατάσταση άλλαξε στο Βορρά, ο οποίος έπεσε στα χέρια των Ηνωμένων Εθνών και των εθνικιστικών κουρδικών κομμάτων. Υπό τον Σαντάμ, τα δικαιώματα των γυναι-

κών καταπατούνταν συστηματικά. Το Ιράκ ήταν (και συνεχίζει να είναι) μια πατριαρχική κοινωνία όπου οι μουσουλμανικές θρησκευτικές αξίες κυριαρχούν, όπου οι γυναίκες ταπεινώνονται. Η βία στο σπίτι ήταν πολύ διαδεδομένη και η βία αυτή αυξήθηκε ακόμα περισσότερο μετά τον πόλεμο. Το Ιράκ δεν ήταν ούτε ένα προοδευτικό ούτε ένα κοσμικό Κράτος. Η θέση της γυναίκας δεν ήταν ούτε κοσμική ούτε προοδευτική, όπως ορισμένοι πιστεύουν. Εμείς τα στρατευμένα μέλη του Κομμουνιστικού-Εργατικού Κόμματος (ΚΕΚ) και της Οργάνωσης για την Ελευθερία των Γυναικών του Ιράκ (ΟΕΓΙ), δε συγκρίνουμε την κατάσταση των γυναικών στο Ιράκ με εκείνη χειρότερων καθεστώτων, αλλά απαιτούμε την πλήρη ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών καθώς και ένα κοσμικό Σύνταγμα, το οποίο δε θα βασίζεται σε καμία θρησκεία.

Υπήρχαν αγώνες των γυναικών στο κόμμα Μπαάθ ώστε να αλλάξουν το καθεστώς από τα μέσα;

Χ.Μ.: Υπήρχε μία και μόνο γυναικεία οργάνωση υπό τον Σαντάμ: η Ένωση των ιρακινών γυναικών που αποτελούσε παράρτημα του μπααθιστικού κόμματος. Δεν έκανε απολύτως τίποτα, ή μάλλον συνέβαλε στο να αυξηθεί η καταπίεση των γυναικών υποστηρίζοντας ή εφαρμόζοντας όλα όσα το μπααθιστικό καθεστώς απαιτούσε από τις γυναίκες να κάνουν. Ήταν μια παθητική οργάνωση. Οι περισσότερες γυναίκες δεν ήθελαν να ανήκουν σε μια τέτοιου είδους οργάνωση. Δεν υπήρχε λοιπόν, καμία ανεξάρτητη οργάνωση ούτε για τις γυναίκες ούτε και για τους εργαζομένους. Στην πραγματικότητα, υπό το μπααθιστικό καθεστώς, τα πάντα έπρεπε να είναι υποταγμένα στο Κόμμα. Δεν υπήρχε κανένα απολύτως δικαίωμα συνεταιρισμού ή σύστασης οργάνωσης. Στην περίπτωση που αναλαμβάνατε να οργανωθείτε, ή ακόμα και αν σας υποπτεύονταν ότι το θέλετε, σας συλλάμβαναν και σας έριχναν στη φυλακή ή ακόμα και σας εκτελούσαν. Ορισμένα άτομα που προσπάθησαν να αποκτήσουν μεγαλύτερη επιρροή μέσα στο Κόμμα, ή ακόμα και να το μεταρρυθμίσουν από τα μέσα, είτε φυλακίστηκαν είτε εκτελέστηκαν.

Οι θρησκευτικές δυνάμεις ήταν οργανωμένες στο Ιράκ;

Χ.Μ.: Όχι. Υπήρχε ένα σιιτικό κίνημα στους «Άραβες των Αλυκών», όλοι τους όμως σφαγιάστηκαν. Οι σίιτες δεν αντιπροσωπεύουν την πλειοψηφία των Ιρακινών. Υπάρχουν παρά μόνο ένα ή δυο πόλεις πραγματικά θρησκευτικές στο Ιράκ, η Κερμπάλα και η Νατζάφ, αλλά δεν αντιπροσωπεύουν καμία αξιόλογη δύναμη σε εθνική κλίμακα.

Ποια η σημασία της έννοιας της φυλής στο Ιράκ;

Χ.Μ.: Η εξουσία δούλευε κατά βάση σε συνεργασία με τους αρχηγούς των φυλών που, οι οποίοι ήθελαν να επωφεληθούν από το μάννα του καθεστώτος. Αυτοί οι αρχηγοί των φυλών δεν ενδιαφέρονταν καθόλου για την πολιτική. Ο Σαντάμ τους χρησιμοποιούσε προκειμένου να στρατολογήσει άνδρες στο στρατό ή στην πολιτοφυλακή. Οι φυλές από την άλλη, ασκούσαν επιρροή κυρίως στις πόλεις. Η φυλετική νοοτροπία, ακόμα και μέσα στο περιβάλλον της πόλης, δε διαφέρει διόλου από εκείνη των νομάδων της ερήμου. Οι αρχηγοί των φυλών κέρδιζαν πολλά χρήματα, ζούσαν μέσα σε παλάτια και συμβούλευαν τους νέους να καταταγούν στο στρατό. Ήταν θρησκευόμενοι με οπισθοδρομική νοοτροπία, ορισμένοι δε απ' αυτούς ήταν πολύ θρησκευόμενοι, μεταχειρίζονταν και μεταχειρίζονται ακόμα τις γυναίκες με σκανδαλώδη τρόπο.

Για να βρει κάποιος εργασία έπρεπε να ανήκει σε κάποια φυλή;

Χ.Μ.: Η ιρακινή κοινωνία δεν είναι καθόλου μια φυλετική κοινωνία – υπάρχουν λίγες μόνο φυλές. Η ιρακινή κοινωνία είναι κατά βάση κοσμική, έστω κι αν υπάρχουν αντιδραστικές θρησκευτικές ή φυλετικές τάσεις. Η νοοτροπία του λαού είναι προοδευτική. Το να ανήκες στο μπααθιστικό Κόμμα σου επέτρεπε να κερδίζεις πολλά χρήματα κατασκοπεύοντας τον πληθυσμό (κυρίως τους πολιτικοποιημένους και τους αριστερούς) ή και να κατέχεις θέση δημοσίου υπαλλήλου ακόμα και αν δε διέθετες καμία απολύτως εκπαίδευση. Αναμφίβολα, οι φυλές δεν εκπροσωπούν πάνω από το 5% του πληθυσμού. Οι αρχηγοί τους

κέρδιζαν χρήματα με σκοπό να ελέγχουν κυρίως τα μέλη τους, όχι όμως και την κοινωνία. Παρόλα αυτά, δεν ήταν απαλλαγμένοι από τη στρατιωτική θητεία ή ακόμα και από τη συμμετοχή στον πόλεμο σε περίπτωση σύρραξης. Προφανώς, αν είχες τη δυνατότητα να διαθέτεις βύσματα στη διοίκηση και αν δωροδοκούσες μπορούσες να διεκπεραιώσεις τις υποθέσεις σου πιο εύκολα. Ένα και μόνο δίκτυο φίλων αρκούσε. Δε χρειάζονταν φυλετικοί δεσμοί ώστε να εκπληρωθούν τα θελήματά σου.

Υπήρχε αντιπολίτευση στο καθεστώς από την πλευρά των γυναικών πριν τον Ιούνιο του 2003;

Χ.Μ.: Όχι. Υπήρχαν ίσως μικρές ομάδες γυναικών που σκέφτονταν, αλλά μόνο μετά τον πόλεμο του 2003 γεννήθηκαν πολλά κινήματα για την ισότητα μεταξύ των δυο φύλων. ειδικότερα, η Οργάνωση για την Ελευθερία των Γυναικών στο Ιράκ, ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 2003. Το κίνημα αυτό γρήγορα έγινε πολύ ισχυρό. Αγωνίζεται για ένα κοσμικό Σύνταγμα, για ελευθερία έκφρασης και οργάνωσης, για την ελευθερία του να ντύνεται όπως επιθυμείς. Το τελευταίο αυτό δικαίωμα είναι πολύ σημαντικό γιατί οι ισλαμιστές οργανώνουν ένοπλες ομάδες και από την πρώτη μέρα άρχισαν να εξαναγκάζουν τις γυναίκες να φορούν τη μαντίλα. Τους απαγόρευαν επίσης να εργάζονται, να φοιτούν στα πανεπιστήμια, ή να πηγαίνουν χωρίς μαντίλα στις εξετάσεις τους. Καταφτάνουν στα σχολεία με όπλα και εξαναγκάζουν όσα κορίτσια δε φορούν μαντίλα να επιστρέψουν σπίτι τους.

Η κατάσταση ήταν παντού η ίδια;

Χ.Μ.: Στο Βορρά του Ιράκ η κατάσταση ήταν λίγο διαφορετική, λόγω του ότι η περιοχή αυτή από το 1991 διευθύνονταν από δυο κόμματα την Πατριωτική Ένωση του Κουρδιστάν (ΠΕΚ) και το Δημοκρατικό Κόμμα του Κουρδιστάν (ΔΚΚ). Ειδικά μάλιστα αυτό το τελευταίο βασίζεται σε ένα φυλετικό σύστημα. Οι οργανώσεις αυτές δεν αναγνωρίζουν τα δικαιώματα των γυναικών. Οργανώ-

σεις γυναικών δημιουργήθηκαν στα μέσα της δεκαετίας του '90, αλλά δέχθηκαν επίθεση από το ΠΕΚ και η έδρα τους έκλεισε μετά από μερικά χρόνια συγκρούσεων. Μάλιστα, κατάφεραν να απαγορεύσουν την Ανεξάρτητη Οργάνωση των Γυναικών, μια σοσιαλιστική οργάνωση, προοδευτική και κοσμική που ήταν πολύ ισχυρή. Το ΠΕΚ και το ΔΚΚ απαγόρευαν στις γυναίκες να συμμετέχουν σε συνελεύσεις ή να οργανώνουν διαδηλώσεις. Στο Βορρά του Ιράκ το κίνημα αυτό των γυναικών αγωνίστηκε για τα δικαιώματα των γυναικών και κέρδισε σημαντική επιρροή. Πέτυχε τη συνειδητοποίηση πολλών γυναικών, αλλά το 2000 τα κουρδικά κόμματα κατάφεραν να καταπνίξουν το κίνημα αυτό. Το κίνημα αυτό των γυναικών συνδέονταν με το Κομμουνιστικό-Εργατικό Κόμμα του Ιράκ. Οι διευθύνοντες της οργάνωσης αυτής ήταν επίσης και διευθύνοντες του ΚΕΚΙ, αν και υπήρχαν και εκατοντάδες ανεξάρτητες γυναίκες. Στο υπόλοιπο Ιράκ το ανεξάρτητο κίνημα για την εκκοσμίκευση και την ισότητα δεν ξεκίνησε παρά μετά τον Ιούνιο του 2003. Διάφορες ομάδες ανεξάρτητων γυναικών ενώθηκαν με την ΟΕΓΙ.

[...]

Οι εξόριστοι διανοούμενοι έχουν παίξει κάποιο θετικό ρόλο επιστρέφοντας στο Ιράκ; Επέστρεψαν στη χώρα με φεμινιστική συνείδηση ή έστω συνειδητοποιήσαν κάποιες όψεις της γυναικείας καταπίεσης;

Χ.Μ.: Οι εξόριστοι μικροαστοί που επέστρεψαν στο Ιράκ δεν έπαιξαν κανένα προοδευτικό ρόλο. Αυτοί που επιστρέφουν στη χώρα δεν επιστρέφουν με σκοπό να εισάγουν φεμινιστικές και δημοκρατικές ιδέες. Στη Δύση θεωρούμε τους κατοίκους της Μέσης Ανατολής ως μουσουλμάνους, θρησκευόμενους και οπισθοδρομικούς. Στη Μεγάλη Βρετανία, της αριστεράς συμπεριλαμβανομένης, όταν μιλάω για γυναικεία απελευθέρωση, για ισότητα, για ελευθερία μου απαντούν πως στη χώρα μου όλοι είναι μουσουλμάνοι και κανένας στο Ιράκ δε σκέφτεται σαν εμένα! Όλα τα πολιτικά κόμματα του προσωρινού Συμβουλίου της κυβέρνησης συστάθηκαν στο εξωτερικό. Ορισμένοι δε από τους πολιτικούς αυτούς έζησαν για τριάντα χρόνια στην εξορία. Ο Σαντάμ δεν κατάφερε να επιβάλλει τη Σαρία ούτε όμως και οι πολιτικοί του μετανάστες, που δεν είχαν καν εκλεγεί, κατά τους 3 με 4 μήνες. Ακόμα και οι ιδρυτές της Οργάνωσής για την Ελε-

υθερία των Γυναικών ήταν εξόριστοι (για παράδειγμα η Γιανάρ Μοχάμντ ζούσε στον Καναδά προτού επιστρέψει στη γενέτειρά της), αν και ήταν μέλη του Κομμουνιστικού-Εργατικού Κόμματος του Ιράκ. Στον Ιράκ συναντούμε συνέχεια γυναίκες που επιθυμούν την απελευθέρωσή τους, που θέλουν να ζήσουν μόνες, που δε θέλουν οι άντρες να τους λένε τι να κάνουν, πόσο δε μάλλον να έχουν το δικαίωμα να τις σκοτώσουν στην περίπτωση που η συμπεριφορά τους κριθεί, υποτίθεται, ως «ανήθικη». Υπάρχει μια θετική τάση ανάμεσα στις γυναίκες αυτήν τη στιγμή στο Ιράκ, γι' αυτό και η οργάνωσή μας είναι τόσο δημοφιλής.

Ποια η σημασία της θρησκείας αυτή τη στιγμή στο Ιράκ;

Χ.Μ.: Δώδεκα χρόνια κυρώσεων και πολέμων επέβαλαν μια τέτοια φτώχεια και τέτοιου μεγέθους καταστροφές ώστε η θρησκεία γνώρισε μια ορισμένη άνοδο. Ξέρουμε καλά πως η φτώχεια ευνοεί τη θρησκεία, και πως οι άνθρωποι προσφεύγουν σ' αυτήν προκειμένου να επιβιώσουν συναισθηματικά. Αυτό συνέβη τα τελευταία δεκατρία χρόνια. Το ισλάμ απέκτησε δύναμη και ενισχύθηκαν οι εχθρικές προς τις γυναίκες δυνάμεις. Οι πιο πιστοί είναι οι πιο φτωχοί άνθρωποι, αυτοί που ανήκουν στα χαμηλότερα στρώματα της κοινωνίας και δεν έχουν λάβει κανέναν είδος εκπαίδευση. Τα εγκλήματα τιμής έτσι συνεχίζουν και είναι πολύ διαδεδομένα μεταξύ αυτών των κοινωνικών στρωμάτων. Στο Ιράκ, από τον Ιούνιο του 2003, υπάρχουν ορισμένοι που μας λένε πως δεν πρέπει να πάμε πολύ μακριά, πως δεν πρέπει να μιλάμε πολύ για ελευθερία και για τα δικαιώματα της γυναίκας. Σήμερα όμως υπάρχουν γυναίκες που δολοφονούνται επειδή θέλουν να σέβονται τα δικαιώματά τους, επειδή επιθυμούν να ζήσουν όπως επιθυμούν. Αν μια γυναίκα θέλει να παραμείνει παρθένα μέχρι το γάμο της, ή ακόμα και για όλη της τη ζωή, είναι καθαρά δικό της δικαίωμα. Ωστόσο, κανένας νόμος δε θα πρέπει να επιβάλλει σε όλο το γυναικείο πληθυσμό μιας χώρας αν θα το πράξει ή όχι.

Είναι εύκολο να οργανώσει κανείς συγκεντρώσεις στο Ιράκ; Δεν αντιμετωπίζετε προβλήματα με τις αρχές ή τους ισλαμιστές;

X.M.: Δεν υπάρχει Κράτος το οποίο να είναι σε θέση να ελέγξει ό,τι συμβαίνει. Τα στρατευμένα μας μέλη πηγαίνουν μπροστά σε εργοστάσια, σε σχολεία, σε πανεπιστήμια κάνουν επαφές και κατόπιν καλούν σε συγκέντρωση με σκοπό να μιλήσουν για τα δικαιώματα των γυναικών. Μια φορά απειληθήκαμε από ισλαμιστές που ήθελαν να απαγορεύσουν το meeting μας, αλλά η συγκέντρωσή μας πραγματοποιήθηκε και μάλιστα με επιτυχία, αφού την ημέρα εκείνη ήρθαν στην οργάνωσή μας σαράντα γυναίκες. Όλα μας τα στρατευμένα μέλη, γυναίκες και άνδρες, κυκλοφορούν με ένοπλους σωματοφύλακες γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα δεχτούν επίθεση από ισλαμιστές. Το ΚΕΚΙ εγγυάται την ασφάλεια όλων των συγκεντρώσεων της Οργάνωσης για την Ελευθερία των Γυναικών του Ιράκ, η οποία επεκτείνεται και της οποίας οι ιδέες αποκτούν μια όλο και μεγαλύτερη επιρροή. Η Γιανάρ Μοχάμεντ και άλλα στρατευμένα μέλη της οργάνωσης απειλήθηκαν με θάνατο και οι φονταμενταλιστές δεσμεύτηκαν να ανατινάξουν τις εγκαταστάσεις μας. Αυτά όμως τα ξέραμε από την αρχή, δεν εκπλαγήκαμε από την αντίδραση των ισλαμιστών, ξέρουμε τις μεθόδους τους όταν πρόκειται να φιμώσουν τους αντιπάλους τους και να πετύχουν τους στόχους τους.

Τι συμβαίνει σχετικά με την αντισύλληψη και την έκτρωση στο Ιράκ;

X.M.: Πρώτα απ' όλα πρέπει να γνωρίζει κανείς πως η υγιεινή είναι σε πολύ κακή κατάσταση εδώ και χρόνια. Και τη στιγμή αυτή δεν υπάρχει ούτε Κράτος, ούτε κάποιος κυβερνητικός οργανισμός επιφορτισμένος με το ζήτημα της υγείας, ούτε και καμία εξειδικευμένη κλινική για γυναίκες. Αν μια γυναίκα βιαστεί, δεν μπορεί να πάει στο νοσοκομείο παρά μόνο μετά από πολλές ώρες. Έτσι, τις στέλνουν σπίτι τους χωρίς καν να τις εξετάσουν, για να μην αναφέρουμε για τα μειωμένα ωράρια λειτουργίας των κλινικών. Δεν υπάρχει οικογενειακό *planning*, ούτε ενώσεις υποστήριξης προς τις βιασμένες και κακοποιημένες γυναίκες. Πολλές γυναίκες εξάλλου κρύβουν το γεγονός ότι βιάστηκαν επειδή φο-

βούνται μήπως τις σκοτώσει η ίδια τους η οικογένεια ή μήπως τις απορρίψει η κοινωνία. Δεν υπάρχει λοιπόν καμία υπηρεσία για αντισύλληψη και έκτρωση. Γι' αυτό και θέλουμε να δημιουργήσουμε κλινικές για γυναίκες σε όλες τις πόλεις, σε όλες τις συνοικίες, οι οποίες θα βοηθούν τις γυναίκες και δε θα τις κρίνουν και στις οποίες θα μπορούν να μιλούν για τα προβλήματά τους εν πλήρη ελευθερία. Πριν από τον πόλεμο, υπό το καθεστώς του Σαντάμ δεν υπήρχε καμία πληροφόρηση πάνω στην αντισύλληψη. Αν πηγαίνατε σε έναν γιατρό ή σε ένα νοσοκομείο θα μπορούσατε να πάρετε κάποια βασική πληροφόρηση πάνω στην εγκυμοσύνη και την αντισύλληψη, αλλά η πληροφόρηση αυτή αφορούσε αποκλειστικά τις παντρεμένες γυναίκες. Προφανώς βέβαια, αν διαθέτατε τα μέσα θα μπορούσατε να πληρώσετε για να σας κάνουν έκτρωση παράνομα ή ακόμα και να αγοράσετε χάπια στη μαύρη αγορά. Όλα αυτά όμως δεν αφορούσαν παρά μόνο μια μειοψηφία προνομιούχων. Από την άποψη αυτή η κατάσταση σήμερα είναι ακόμα χειρότερη από ό,τι ήταν υπό τον Σαντάμ.

Οι γυναίκες πρέπει να προσέχουν να μην τις σκοτώσουν οι συγγενείς τους. Εκείνες δε που έχουν σεξουαλικές σχέσεις πριν το γάμο, τις έχουν παράνομα και ζουν υπό το διαρκή φόβο μήπως μείνουν έγκυες και ανακαλύψει η οικογένειά τους ότι δεν είναι πια παρθένες. Οι θρησκευτικές αξίες και η ισλαμική νοοτροπία διαποτίζουν ακόμα την κοινωνία: ένα μικρό κορίτσι πρέπει να μείνει αγνό, παρθένο πριν το γάμο. Υπάρχουν βέβαια, ορισμένες οικογένειες που είναι πιο προοδευτικές και ανέχονται να έχουν και άλλοι σχέση με τις κόρες τους. Στο χώρο της αριστεράς το πρόβλημα, κατά γενική ομολογία, είναι λιγότερο οξύ.

[...]

Υπάρχουν γυναικεία περιοδικά στο Ιράκ; Οι εφημερίδες αφιερώνουν στήλες ειδικά στις γυναίκες;

X.M.: Υπό τον Σαντάμ υπήρχαν κάποιες πολύ αντιδραστικές επιθεωρήσεις που εξυπηρετούσαν τους προπαγανδιστικούς σκοπούς του Μπααθιστικού κόμματος. Σήμερα, οι ομάδες εκείνες που ενδιαφέρονται να εκδώσουν ωραία περιοδικά τυπωμένα σε γλασέ χαρτί έχουν ένα και μοναδικό στόχο: να εξασφαλίσουν

ένα κομμάτι της εξουσίας. Υπάρχουν ελάχιστα άρθρα πάνω στις γυναίκες στον καθημερινό τύπο. Στο ράδιο και την τηλεόραση (υπάρχει ένα μόνο κανάλι αυτήν τη στιγμή το οποίο μάλιστα δε λειτουργεί όλη την ημέρα) η κατάσταση είναι η ίδια. Ένας από τους στόχους μας είναι να δημιουργήσουμε κάτι σε καθημερινή βάση, είτε ράδιο είτε ακόμα και κανάλι στην τηλεόραση, αλλά δεν έχουμε καθόλου τα οικονομικά μέσα. Το αλ-Τζαζίρα πήρε συνέντευξη από την Γιανάρ Μοχάμεντ όπως επίσης και τα ιρακινά ΜΜΕ. Εκείνη πήρε θέση εναντίον της Σαρία και εναντίον των αντιδραστικών αστών γυναικών που οι αμερικάνοι θέλουν να επιβάλλουν. Δεν έχουμε καμία εμπιστοσύνη στην κυρίαρχη ιρακινή τάξη και η παρουσία κάποιων γυναικών στο Συμβούλιο της προσωρινής κυβέρνησης δεν πρόκειται να αλλάξει τίποτα γιατί όλο το σύστημα είναι εναντίον των γυναικών.

Υπάρχουν διεθνείς οργανώσεις που να ανέλαβαν ή να αναλαμβάνουν δράσεις υπέρ των γυναικών του Ιράκ;

Χ.Μ.: Υπήρξαν διαφορετικές προσπάθειες, οι Αμερικάνοι όμως ελέγχουν το τι συμβαίνει. Έγινε για παράδειγμα μια συζήτηση για τις γυναίκες, οι Αμερικάνοι όμως επέλεξαν τις τρεις γυναίκες που θα συμμετείχαν στο Συμβούλιο της προσωρινής κυβέρνησης. Εμπόδισαν ακόμα την Γιανάρ Μοχάμεντ, την πρόεδρο της Οργάνωσης για την Ελευθερία των γυναικών του Ιράκ, να συμμετάσχει, την ίδια στιγμή που επέτρεψαν να μπουν στην αίθουσα αποκλειστικά και μόνο αντιδραστικές και συντηρητικές γυναίκες που ήταν μέλη φυλών και εθνικιστικών ή θρησκευτικών ομάδων. Εξάλλου, ένα από τα τρία μέλη του Συμβουλίου της προσωρινής κυβέρνησης (η Χακίλα Χακίμι) δολοφονήθηκε επειδή είχε δεσμούς με το μπααθιστικό κόμμα.

Οι γυναίκες πρέπει να ντύνονται με συγκεκριμένο τρόπο προκειμένου να βγουν στο δρόμο;

Χ.Μ.: Η βία επιβλήθηκε από τις ισλαμικές ομάδες και τις πολιτοφυλακές τους, οι οποίες χρηματοδοτήθηκαν από το Ιράν και τη Σαουδική Αραβία. Έχουν την εξουσία να τραυματίσουν ή να σκοτώσουν όσες δεν τους υπακούν. Όσες γυναίκες δε φορούν τη μαντίλα έχουν μακριά φορέματα παντελόνια και ρούχα με μακριά μανίκια. Πολλές από αυτές που φορούν τη μαντίλα για να πάνε να φωνίσουν ή να δουλέψουν ελπίζουν πως η κατάσταση αυτή δε θα διαρκέσει πολύ. Πολλές γυναίκες απολύθηκαν από υπουργεία και από τη δημόσια διοίκηση, η οποία μάλιστα δεν υπάρχει καν σήμερα. Γενικά, οι περισσότερες γυναίκες είναι άνεργες, μιας και, όπως σε όλες τις κοινωνίες, η ανεργία θίγει περισσότερο τις γυναίκες από ότι τους άντρες. Κάποιες μάλιστα δουλεύουν ακόμα σε εργοστάσια, σε νοσοκομεία ή και σχολεία. Φοβούνται όμως να κυκλοφορήσουν μήπως τις επιτεθούν και τις απαγάγουν. Στην πραγματικότητα, υπάρχει μια αγορά γυναικών με ταρίφα βάσης τα 200 δολάρια για μια παρθένα και τα 100 δολάρια για μια μη-παρθένα. Οι γυναίκες αυτές πωλούνται έπειτα σε γειτονικές χώρες.

Οι ισλαμιστές προσπαθούν να επιβάλλουν μη μικτά σχολεία;

Χ.Μ.: Προς το παρόν όχι. Τα πολιτικά κόμματα προσπαθούν να εισχωρήσουν σε όλους τους θεσμούς, όπως και στα σχολεία, και να επηρεάσουν τη λειτουργία τους. Δεν επιβάλλουν ξεχωριστά σχολεία, αλλά εισβάλλουν στα κτίρια και απειλούν όσες δασκάλες δε φορούν τη μαντίλα. Επικρατεί άλλωστε ένα τέτοιο χάος τη στιγμή αυτή. Δεν έχουμε ούτε Κράτος, ούτε κοινωνία των πολιτών. Ζούμε μεροδούλι μεροφάι. Ευτυχώς που υπάρχουν κάποιες προοδευτικές οργανώσεις που αναπτύσσονται αυτήν τη στιγμή όπως το ΚΕΚΙ, η ΟΕΓΙ, η Ένωση των Ανέργων, τα συνδικάτα και οι επιτροπές εργασίας, κτλ. Ελπίζουμε να γεννηθεί μια κοινωνία η οποία τουλάχιστον θα σέβεται τα δικαιώματα των γυναικών, τα δικαιώματα των εργαζομένων, τα δικαιώματα του ανθρώπου, μια κοινωνία απελευθερωμένη από την αμερικανική κατοχή. Ελπίζουμε πως το Ιράκ δε θα πέσει στη βαρβαρότητα. Οι ιρακινοί είναι κατά γενική ομολογία αντιαμερικανοί και μάλιστα μια μερίδα εξ' αυτών είναι εχθρικοί απέναντι στο Συμβούλιο της προσωρινής κυβέρνησης. Το πολιτικό ισλάμ αντιπροσωπεύει για εμάς

μα εξίσου σοβαρή απειλή. Εμείς είμαστε ο προοδευτικός πόλος και εκείνοι εκφράζουν τον πιο αντιδραστικό και βίαιο πόλο. Για την ώρα οι ισλαμιστές είναι πολύ διαιρεμένοι πράγμα που είναι καλό για εμάς γιατί είναι λιγότερο αποτελεσματικοί. Μερικές φορές μάλιστα παλεύουν μεταξύ τους προκειμένου να αποκτήσουν εξουσία. Κάθε ομάδα όμως από αυτούς προσπαθεί επιβάλει τον τρόπο εναντίον τόσο των γυναικών, όσο και των προοδευτικών κομματιών της κοινωνίας.

[...]

Οι ομάδες της ριζοσπαστικής αριστεράς, στις περισσότερες διεθνείς συρράξεις, διχάζονται πάνω στο ζήτημα αυτό: ορισμένοι υποστηρίζουν μια παρέμβαση των Η.Ε, ενώ άλλοι τίθενται ευνοϊκά απέναντι σε αυτό που αποκαλούν εθνική ανεξαρτησία, οποίες και αν είναι οι κυρώσεις για τον τοπικό πληθυσμό.

X.M.: Οι ομάδες αυτές θέτουν με εντελώς λανθασμένο τρόπο την ερώτηση. Στη Μεγάλη Βρετανία είχαμε ένα πρόβλημα με ομάδες της άκρας αριστεράς που υποστήριζαν το πολιτικό ισλάμ. Θεωρούν πως οι φονταμελιστικές αντιδραστικές ομάδες είναι αντι-ιμπεριαλιστικές επειδή σκοτώνουν αμερικανούς και βρετανούς στρατιώτες. Εμείς δεν πιστεύουμε στην αποτελεσματικότητα των επιθέσεων αυτοκτονίας, ούτε και στην τρομοκρατία γιατί όλα αυτά δεν κάνουν τίποτα άλλο από το να διευρύνουν το χάος. Πιστεύουμε αντίθετα σε ένα μαζικό κίνημα, πιστεύουμε πως οι μάζες πρέπει να οργανωθούν από μόνες τους, να λάβουν μόνες τις αποφάσεις τους. Στη Βαγδάτη, σε ορισμένες συνοικίες, οργανώσαμε τοπικά συμβούλια που είναι υπεύθυνα για την ασφάλεια. Στις ζώνες αυτές βασιλεύει στοιχειωδώς η τάξη. Πιστεύουμε πως οι ιρακινοί πρέπει να οργανώσουν τις εργατικές τους επιτροπές, τα συνδικάτα τους, τις γυναικείες οργανώσεις τους, κτλ. και να έχουν τους δικούς τους αντιπροσώπους.

[...]

Ορισμένα στρατευμένα μέλη στο αντιπολεμικό κίνημα και στην άκρα αριστερά χαίρονται κάθε φορά που πεθαίνει ένας αμερικανός στρατιώτης, ενώ ορισμένοι επιθυμούσαν νίκη του Σαντάμ. Εσύ τι πιστεύεις πάνω σ' αυτό;

Χ.Μ.: Οι άνθρωποι αυτού του είδους επικεντρώνονται στην υποτιθέμενη «ήττα του ιμπεριαλισμού», αλλά δεν λαμβάνουν υπόψη τους πως αν οι ισλαμιστές κερδίσουν στο Ιράκ το καθεστώς τους θα είναι το ίδιο καταστροφικό με εκείνο των αμερικάνων. Εμείς πιστεύουμε πως ο ισλαμισμός είναι στον ίδιο βαθμό ολέθριος με τον ιμπεριαλισμό. Αν οι ισλαμιστές έρθουν στην εξουσία θα σκοτώσουν τους κομμουνιστές, τους σοσιαλιστές και τους δημοκράτες. Ο ιμπεριαλισμός όπως και το πολιτικό ισλάμ είναι στο ίδιο βαθμό αντιδραστικά. Το καθήκον μας είναι να συμμαχήσουμε με τις σοσιαλιστικές και προοδευτικές δυνάμεις του Ιράκ, να τους παράσχουμε την υλική και πολιτική μας υποστήριξη και όχι να μετράμε τους νεκρούς του αμερικανικού στρατού. Οι αμερικανοί άλλωστε στρατιώτες δεν έχουν καμία ευθύνη για την απόφαση που πάρθηκε ώστε να γίνει ο πόλεμος. Πολλοί δε από αυτούς αποτελούν θύματα μιας και κατάγονται από την Κεντρική Αμερική και θέλουν να κατορθώσουν να αποκτήσουν την αμερικανική ιθαγένεια. Εγώ δεν ευχαριστιέμαι ούτε με το θάνατο αμερικανών στρατιωτών ούτε με το θάνατο ιρακινών πολιτών. Η αντίστασή μας βασίζεται στην αντίσταση των μαζών, των γυναικών, των εργατών και όχι στην τρομοκρατία. Πιστεύουμε στην ελευθερία και την ισότητα και όχι στην τρομοκρατία.

Ετήσια έκθεση παραβίασης των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων: Ιράκ 2010*

Σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές, το 2009, δε σημειώθηκε κάποια σημαντική αλλαγή. Οι ιρακινές αρχές συνέχισαν να παρεμβαίνουν στις εσωτερικές υποθέσεις των συνδικάτων, ενώ επιχείρησαν, με συστηματικό τρόπο, να καταστείλουν και να επιβάλλουν κυρώσεις στις συνδικαλιστικές δραστηριότητες. Οι απεργίες και οι διαδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς ήταν πολυάριθμες. Το Νοέμβριο, ο Majeed Sahib Kareem, γραμματέας εσωτερικών υποθέσεων της Γενικής Συνομοσπονδίας Ιρακινών Εργατών (General Federation of Iraqi Workers – GFIW) βρήκε το θάνατο έπειτα από μια δολοφονική απόπειρα εναντίον του με παγιδευμένο αυτοκίνητο. Η κυβέρνηση επιχείρησε να θέσει υπό τον έλεγχό της το σωματείο των εκπαιδευτικών, ενώ αρκετοί εργαζόμενοι και συνδικαλιστές της βιομηχανίας πετρελαίου φυλακίστηκαν και υποβλήθηκαν σε ανακρίσεις. Το υπάρχον νομικό πλαίσιο δεν είναι κατάλληλο για την άσκηση συνδικαλιστικών δραστηριοτήτων και οι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα στερούνται κάθε συνδικαλιστικού δικαιώματος.

Τα συνδικαλιστικά δικαιώματα σύμφωνα με τη νομοθεσία

Οι διατάξεις του υπάρχοντος κώδικα εργασίας που αφορούν τα συνδικαλιστικά δικαιώματα πρέπει επειγόντως να αναθεωρηθούν. Το 2007 δημοσιεύθηκε ένα προσχέδιο εργασιακού κώδικα το οποίο, παρόλο που αναγνωρίζει τα συνδικάτα, περιλαμβάνει μια σειρά από ανησυχητικές διατάξεις: αυτό το καινούργιο προσχέδιο νόμου απαγορεύει στις επιχειρήσεις –ιδίως αυτές του πετρελαιοπαραγωγικού τομέα– τη διαπραγμάτευση με τα συνδικάτα, ενώ δεν παράσχει την αρμόζουσα προστασία απέναντι στις αντισυνδικαλιστικές διακρίσεις. Βάζει, δε, όρια στην καταχρηστική εκπροσώπηση αναφορικά με τη συνδικαλιστική αναγ-

---

* Άρθρο με τίτλο « Rapport annuel des violations des droits syndicaux : Irak 2010 », που δημοσιεύτηκε στις 24 Ιουνίου του 2010 στον ιστότοπο solidariteirak.org. Στα ελληνικά δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά στον ιστότοπο rebelnet.gr.

νώριση. Οι εργασιακοί νόμοι που χρονολογούνται από την εποχή του Σαντάμ Χουσεΐν, θα παραμείνουν σε ισχύ μέχρι την υπερψήφιση του νέου εργασιακού κώδικα. Η διάταξη 150 του 1987 απαγορεύει στους εργαζόμενους των δημοσίων επιχειρήσεων να οργανωθούν και να μεταβάλλουν το καθεστώς τους, από αυτό του εργαζόμενου σε μια δημόσια επιχείρηση σε αυτό του δημοσίου υπαλλήλου, αφαιρώντας τους ταυτόχρονα το δικαίωμα του οργανώνεσθαι. Απαγορεύει επίσης στους εργαζόμενους του δημοσίου τομέα να απεργούν. Από την άλλη πλευρά, η διάταξη 8750 η οποία εισήχθη με το νέο καθεστώς του 2005 επιβάλλει αυστηρούς περιορισμούς στη συνδικαλιστική δραστηριότητα απαγορεύοντας στα συνδικάτα να δημιουργήσουν υποδομές, να εισπράττουν εισφορές και να διαθέτουν δικά τους περιουσιακά στοιχεία. Το προσχέδιο του κώδικα εργασίας αναγνωρίζει το δικαίωμα στη συλλογική διαπραγμάτευση.

Συμπληρωματικές πληροφορίες αναφορικά με τη νομοθεσία για τα συνδικαλιστικά δικαιώματα στην πράξη και οι παραβιάσεις του 2009

Πλαίσιο: Τον Ιούνιο, ο αμερικανικός στρατός αποσύρθηκε από τις ιρακινές πόλεις. Η αυξανόμενη σταθερότητα των 12 με 24άρων τελευταίων μηνών διακόπηκε βίαια από μια σειρά επιθέσεων με παγιδευμένα αυτοκίνητα που προκάλεσαν εκατοντάδες νεκρούς στη Βαγδάτη –ορισμένες δε εκ των επιθέσεων αυτών υπήρξαν οι πιο θανατηφόρες μετά το 2007. Ένας από τους πιο σημαίνοντες δημοσιογράφους της ιρακινής τηλεόρασης έπεσε θύμα δολοφονίας. Το περιστατικό αυτό δείχνει για ακόμα μια φορά την αποτυχία της ιρακινής κυβέρνησης να χτυπήσει την ατιμωρησία που περιβάλλει τη δολοφονία δημοσιογράφων. Υπάρχει μόνο μια επίσημα αναγνωρισμένη εθνική συνδικαλιστική ομοσπονδία: η μόνη αναγνωρισμένη εθνική συνδικαλιστική οργάνωση είναι η Γενική Συνομοσπονδία των Ιρακινών Εργατών (General Federation of Iraqi Workers – GFIW), που δημιουργήθηκε το Σεπτέμβριο του 2005 κατόπιν συγχώνευσης της Ιρακινής Συνομοσπονδίας Συνδικάτων των Εργαζομένων (Iraqi Federation of Workers' Trade Unions – IFTU), της Γενικής Συνομοσπονδίας των Συνδικάτων (General Federation of Trade Unions – GFTU) και της Γενικής Συνομοσπονδίας

των Ιρακινών Συνδικάτων (General Federation of Iraqi Trade Unions – GFITU). Η κατάσταση αυτή επιφέρει νέους περιορισμούς όσον αφορά την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, όπως στην περίπτωση της Συνομοσπονδίας των Συμβουλίων και των Συνδικάτων των Ιρακινών Εργατών (Federation of Workers' Councils and Unions in Iraq - FWCUI) το αίτημα για αναγνώριση της οποίας απορρίφθηκε –χωρίς να είναι η μόνη που βρίσκεται σε αυτήν την κατάσταση.

Εμπόδια στις εκλογές συνδικαλιστικών εκπροσώπων

Οι εκλογές συνδικαλιστικών εκπροσώπων είχαν προγραμματιστεί για τον Μάρτιο, δυνάμει ενός νομικού πλαισίου που κληρονομήθηκε από το καθεστώς του Σαντάμ Χουσεΐν. Ο «Νόμος 52» απαγορεύει στους εργαζόμενους του δημόσιου τομέα να δημιουργούν ή να προσχωρούν σε συνδικάτα, ενώ ο ιδιωτικός τομέας εκπροσωπείται, κατά κύριο λόγο, μόνο από έξι συνδικάτα, στα οποία επιτρέπεται να συμμετέχουν στην Συνομοσπονδία Ιρακινών Συνδικάτων (IFTU). Τα υπόλοιπα συνδικάτα που πρόσκεινται στην IFTU και όσα πρόσκεινται σε άλλες εθνικές συνδικαλιστικές ομοσπονδίες έχουν αποκλειστεί, στον ίδιο βαθμό με τις τρεις περιφέρειες του Βορείου Κουρδιστάν. Εξάλλου, η διάταξη 8750 που αμφισβητήθηκε έντονα από την εισαγωγή της τον Αύγουστο του 2005 μπλοκάρει τα περιουσιακά στοιχεία και τους οικονομικούς λογαριασμούς των συνδικάτων. Η αναθεώρηση και η πιθανή αναστολή της εφαρμογής αυτής της διάταξης δε θα μπορέσουν να επιτευχθούν παρά μόνο όταν πραγματοποιηθούν οι συνδικαλιστικές εκλογές που θα αφορούν μόνο τα συνδικάτα εκείνα που τους έχει επιτραπεί η συμμετοχή στις επίσημα αναγνωρισμένες συνδικαλιστικές εκλογές.

Η πλειοψηφία των εργαζομένων στερείται συνδικαλιστικών ελευθεριών

Δεδομένης της πρωτοκαθεδρίας του δημόσιου τομέα στο Ιράκ και του γεγονότος πως οι εργαζόμενοι του δημόσιου τομέα δεν έχουν δικαίωμα προσχώρησης

σε κάποιο συνδικάτο, η πλειοψηφία των εργαζομένων στερείται του δικαιώματος του οργανώνεσθαι. Τομείς όπως αυτοί των τραπεζών, της ασφάλισης, του πετρελαίου και άλλοι ανήκουν κατά πλειοψηφία στο Κράτος, το οποίο επίσης έχει υπό την κατοχή του μεγάλο μέρος της βιομηχανίας.

Εκδίωξη πετρελαιεργατών λόγω του ότι διαδήλωσαν – Ανακρίσεις συνδικαλιστικών ηγετών

Στις 28 Ιανουαρίου, 400 περίπου εργαζόμενοι και υπάλληλοι της εταιρείας πετροχημικών βιομηχανιών του Κράτους προέβησαν σε μια ειρηνική διαδήλωση με σκοπό να απαιτήσουν την καταβολή μισθών που τους οφείλονταν εδώ και τρεις μήνες καθώς και την καταβολή νόμιμων επιδομάτων. Ο γενικός διευθυντής της εταιρείας ζήτησε μια συμπληρωματική διορία προκειμένου να εξετάσει τα αιτήματα. Κατά το μεσοδιάστημα αυτό, οι εργαζόμενοι περικυκλώθηκαν από στρατιώτες και πληροφορήθηκαν πως η επιχείρηση αρνείται να διαπραγματευτεί μαζί τους και πως αν θέλουν να συζητήσουν τότε να το κάνουν με τους στρατιωτικούς.

Η συνέντευξη μεταξύ της διαπραγματευτικής ομάδας και του αρχηγού των στρατιωτικών επιχειρήσεων βιντεοσκοπήθηκε. Παρόλα αυτά, ο στρατός προανήγγειλε πως τα αιτήματα των εργαζομένων θα ικανοποιηθούν –την επομένη καταβλήθηκαν τα οφειλόμενα ποσά στους εργαζομένους. Εντούτοις, στη συνέχεια, η διεύθυνση απέστειλε ένα γράμμα στο Υπουργείο βιομηχανίας και ορυκτών ζητώντας επίμονα να επιβληθούν κυρώσεις σε κάθε έναν από τους 40 εργαζομένους που θεωρήθηκαν υποκινητές της συλλογικής δράσης. Στις 2 Φεβρουαρίου, ανακρίθηκαν τέσσερις συνδικαλιστές. Σε έναν από τους συνδικαλιστές, τον Kareem Johi Sahan, προσέβαλαν μονομερώς τη σύμβασή του για έξι μήνες, ενώ του επιβλήθηκε και μείωση μισθού. Τον Μάιο του 2009, ο νέος υπεύθυνος για τη διοίκηση της επιχείρησης χρησιμοποίησε εναντίον του Mohammed Zaki Ibrahim, προέδρου του Συνδικάτου των εργαζομένων στην πετροχημική βιομηχανία της Βασόρα, αντίποινα –προτού ασκηθούν αστυνομικές διώξεις εναντίον του. Η αστυνομία κατηγορήσε τον Zaki για «παράνομες»

συνδικαλιστικές δραστηριότητες και τον χαρακτήρισε απειλή για την εθνική οικονομία του Ιράκ. Μια εγκύκλιος που δημοσιεύτηκε στις 23 Αυγούστου από τον υπουργό πετρελαίου, Hussain Al-Shahristani, έδινε εντολή, ως αντίποινα για τις συνδικαλιστικές τους δραστηριότητες, για αντικατάσταση των τεσσάρων συνδικαλιστικών ηγετών που απασχολούνταν στους κόλπους της εταιρείας γεώτρησης πετρελαίου Southern Oil Company.

Σύλληψη του προέδρου του συνδικάτου των εργατών γης που πρόσκειται στο FWCUI

Στις 25 Φεβρουαρίου, ο Himyar Salih Iqaal πρόεδρος του συνδικάτου των εργατών γης που πρόσκειται στο FWCUI συνελήφθη έπειτα από έφοδο ένοπλων δυνάμεων στο σπίτι του. Σύμφωνα με την οικογένειά του, οπλισμένοι άνδρες που εμφανισιακά έμοιαζαν με τις «πολιτοφυλακές επέμβασης» του Al-Tawari, εισέβαλαν στο σπίτι του με στρατιωτικά οχήματα χωρίς την παραμικρή εξήγηση για τα κίνητρα της εισβολής τους. Λίγο πρωύτερα, ο Himyar είχε οριστεί επικεφαλής του συνδικάτου των εργατών γης μετά το πέρας της αναδιανομής στους εργαζόμενους κτημάτων που είχαν κατασχεθεί από τις ημι-φεουδαρχικές πολιτοφυλκές, που αξιοποίησαν την εξουσία τους προκειμένου να κατάσχουν τεράστιες εκτάσεις γης στο νότιο Ιράκ. Το συνδικάτο είχε πειστεί πως αυτή η «σύλληψη» συνιστά μια πράξη αντιποίνων από την πλευρά των εν λόγω πολιτοφυλακών. Μετά από τρεις μήνες παράνομης κράτησης, ο Himyar Salih αφέθηκε ελεύθερος στις 5 Μαΐου, έπειτα από έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων που να αποδεικνύουν πως αποτελεί δήθεν αρχηγός της «τρομοκρατίας», όπως είχε κατηγορηθεί.

Ανάμιξη της κυβέρνησης στις εκλογές συνδικαλιστικών εκπροσώπων

Το ιρακινό συνδικάτο των δασκάλων (Iraqi Teachers Unions – ITU) ανήγγειλε την ίδρυση ενός νέου επίσημου οργάνου με αρμοδιότητες από την κυβέρνηση,

που της επιτρέπει να αναλαμβάνει τον έλεγχο του συνδικάτου, των μητρών και της ιδιοκτησίας του. Εκτός από αυτό, η κυβέρνηση έφτιαξε τα αποτελέσματα των πρόσφατων εκλογών των συνδικαλιστικών εκπροσώπων καταρτώντας λίστες με άτομα που πρέπει να περιλαμβάνει η συνδικαλιστική επιτροπή. Παραβλέποντας τις διαμαρτυρίες των συνδικάτων, η κυβέρνηση δήλωσε πως το συνδικάτο πρέπει να διενεργήσει καινούργιες εκλογές και πως οι προηγούμενοι εκλεγμένοι εκπρόσωποι δεν έχουν το δικαίωμα να παρασταθούν σ' αυτές. Το ITU έχει ήδη διοργανώσει δυο διασκέψεις εθνικής εμβέλειας το 2003, καθώς και μια έκτακτη διάσκεψη στα τέλη του 2007, που οδήγησε στην εκλογή νέου προέδρου του Jasim Al-Lami. Αντιδρώντας στην ανάμιξη της κυβέρνησης στις εσωτερικές υποθέσεις του ITU, το συνδικάτο αρνήθηκε να αποδεχτεί τη διενέργεια νέων εκλογών, παρά μόνο αν η διεύθυνση εκλεγεί από μια ανοιχτή εθνική διάσκεψη που θα έχει διοργανωθεί από το ITU. Το ITU διοργάνωσε μια εθνική κινητοποίηση στο κέντρο της Βαγδάτης στις 21 Μαρτίου, αλλά η διαδήλωση διακόπηκε από τις ιρακινές δυνάμεις ασφάλειας. Μια δεύτερη μαζική διαδήλωση κινητοποίησε 500 άτομα στις 28 Μαρτίου.

Μετάθεση μιας γνωστής συνδικαλίστριας έπειτα από απεργιακή κινητοποίηση

Η διεύθυνση της General Company for Leather Industries (GCLI) μετάθεσε τη διακεκριμένη στρατευμένη αγωνίστρια Sawsan Mahmoud σε άλλο εργοστάσιο. Αυτή η μετάθεση πραγματοποιείται έπειτα από τη συμμετοχή της Sawsan Mahmoud ως επικεφαλής μιας οργανωμένης συλλογικής δράσης τον Απρίλιο, που αφορούσε τη μη πληρωμή οφειλόμενων μισθών. Η διεύθυνση της επιχείρησης, με τη συνέργεια του υπουργείου βιομηχανίας και ορυκτών, μετάθεσε τη στρατευμένη συνδικαλίστρια στην επιχείρηση Elez, που αποτελεί παράρτημα του υπουργείου. Η Sawsan ενημέρωσε το υπουργείο για την απόφαση αυτή. Το υπουργείο ζήτησε εξηγήσεις για τους λόγους της μετάθεσης. Η επιχείρηση επικαλέστηκε τη συμμετοχή της στην απεργία και το γεγονός ότι προέτρεψε τους

εργαζόμενους να απεργήσουν. Ταυτόχρονα, η επιχείρηση προέβη στη μετάθεση έξι ακόμα εργαζομένων για τους ίδιους λόγους.

Ένας συνδικαλιστής που μετατέθηκε και απειλήθηκε

Στις 16 Απριλίου ο Naji Zyara Nasir, εργαζόμενος και στρατευμένος συνδικαλιστής της Southern Gas Company της Βασόρα υπέστη λεκτικούς και σωματικούς προσηλακισμούς από τους φύλακες της εταιρίας. Τρεις μέρες αργότερα έλαβε ένα υπόμνημα που έφερε την υπογραφή του αντιπροέδρου πετρελαίου (MOL), που τον πληροφορούσε για τη μετάθεσή του στην εταιρεία διύλισης πετρελαίου Al Dora της Βαγδάτης –στην οποία θα κινδύνευε, εκτός των απειλών κατά της ασφάλειάς του, και η ζωή του. Η Ιρακινή Συνομοσπονδία Συνδικάτων Πετρελαίου (Iraqi Federation of Oil Unions – IFOU) εκτιμά πως παρατηρείται μια ολοένα και αυξανόμενη προσφυγή των πετρελαιοβιομηχανιών στην εκδίωξη και την απειλή μεταθέσεων των στρατευμένων συνδικαλιστών προς επικίνδυνες ζώνες ή περιοχές με διαφορετική φυλετική σύνθεση. Το IFOU ερευνά αυτή τη στιγμή μια παρόμοια υπόθεση στους κόλπους της Southern Gas Company, μιας εταιρείας που επελέγη λόγω προς επένδυση από τη SHELL.

Συνδικαλιστές που μετατέθηκαν έπειτα από καθοδήγηση απεργιών

Η Συνομοσπονδία Συμβουλίων και Συνδικάτων των Ιρακινών Εργατών (Federation of Workers' Councils and Unions in Iraq - FWCUI) δημοσίευσε στις 31 Οκτωβρίου μια διακήρυξη στην οποία σημείωνε πως δυο εργαζόμενοι του υπουργείου βιομηχανίας (ο Salim Kadhim και ο Hatem Mindeel) μετατέθηκαν από τις επιχειρήσής τους (την επιχείρηση Al Zawraa της Ζαφαρανίγια της Βαγδάτης) προς μια αυτοκινητοβιομηχανία νότια της Βαγδάτης. Το μέτρο αυτό πάρθηκε σαν αντίποινα για τη διοργάνωση από τους ίδιους πολλών διαδηλώσεων και διεκδικήσεων σχετικών με τα δικαιώματα των εργαζομένων που υπέ-

βαλαν στη διεύθυνση της επιχείρησης, στους κόλπους της οποίας είχαν εκλεγεί μέλη του συμβουλίου.

Οι δυνάμεις της τάξης ανοίγουν πυρ εναντίον ειρηνικών διαδηλωτών

Στις 6 Οκτωβρίου, οι δυνάμεις της τάξης άνοιξαν πυρ εναντίον διαδήλωσης 2.000 εργαζομένων στη Βαγδάτη. Πολλοί ήταν οι διαδηλωτές εκείνοι που χτυπήθηκαν από τις σφαίρες από καουτσούκ. Τέσσερις εξ' αυτών ξυλοκοπήθηκαν προτού συλληφθούν. Τα ονόματά τους: οι Thamir Hameed και Muhammad Khangar, εργαζόμενοι σε εργοστάσιο μπαταριών, ο Muhammad Khamees, εργαζόμενος σε υποσταθμό ηλεκτρικής ενέργειας και ο Munadhil Attia εργαζόμενος στη δερματοποιία. Οι συμμετέχοντες στην πορεία είχαν ζητήσει προηγουμένως και είχαν λάβει άδεια για την πραγματοποίηση της διαδήλωσης, που αφορούσε τους μισθούς, τις κοινωνικές παροχές καθώς και τις απολύσεις εργαζομένων για πολιτικούς λόγους υπό το καθεστώς του Σαντάμ Χουσεΐν.

Μια πετυχημένη απεργία – Συμπαθούντες που τους απαγορεύτηκε να συμμετάσχουν στη δράση

Το Νοέμβριο, με την ολοκλήρωση 6 εβδομάδων απεργίας, οι εργαζόμενοι στη δερματοποιία πέτυχαν τη δέσμευση των αρχών για την παροχή της αποπληρωμής του συνόλου των κοινωνικών παροχών και των καθυστερημένων μισθών που τους οφείλονταν. Αυτή η απεργία εγγράφεται πλέον ανάμεσα στις πιο μακρόχρονες συλλογικές δράσεις στην ιστορία του ιρακινού συνδικαλιστικού κινήματος. Η Συνομοσπονδία Συμβουλίων και Συνδικάτων των Ιρακινών Εργατών (Federation of Workers' Councils and Unions in Iraq - FWCUI) απηύθυνε έκκληση υπέρ της επέκτασης των απεργιακών δράσεων στο σύνολο του βιομηχανικού τομέα. Ένα κομμάτι εργαζομένων στη βιομηχανία βάμβακος σχεδίαζε να αναλάβει δράση, εντούτοις η κινητοποίησή του παρεμποδίστηκε από τους εργοδότες. Οι εργαζόμενοι ενός εργοστασίου παρασκευής ηλεκτρικών λαμπτήρων

και μπαταριών απνύθυναν έκκληση για απεργία αλληλεγγύης κατά τη στιγμή όπου η διεύθυνση έκανε αποδεκτά τα αιτήματα των εργαζομένων.

Δολοφονία ενός γνωστού συνδικαλιστή

Ο Majeed Sahib Kareem, γραμματέας εσωτερικών υποθέσεων της Γενικής Συνομοσπονδίας Ιρακινών Εργατών (General Federation of Iraqi Workers – GFIW) δολοφονήθηκε στις 26 Νοεμβρίου. Μετά το GFIW, ο Majeed, που έπαιξε πρωτεύοντα ρόλο στην οργάνωση των εργαζομένων του δημόσιου τομέα, σκοτώθηκε έπειτα από έκρηξη ενός παγιδευμένου δέματος που είχε τοποθετηθεί στο αυτοκίνητό του. Αυτή η δολοφονία συνέβη μερικές εβδομάδες μετά την επίθεση της 1^{ης} Νοεμβρίου κατά την οποία η συνδικαλίστρια Maysoun Saheb τραυματίστηκε σοβαρά. Μετά από τον τραυματισμό αυτό και τα δυο της πόδια έπρεπε να ακρωτηριαστούν. Η Maysoun δούλευε για πολλά χρόνια στην υπηρεσία των αγροτικών συνδικάτων της Καρμπάλα.

Ετήσια έκθεση παραβίασης των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων (Ιράκ 2012)*

Στο Ιράκ οι εργαζόμενοι/ες δεν έχουν δικαίωμα σύστασης σωματείων που να μην αναγνωρίζονται επίσημα και να μην ελέγχονται από το Κράτος –γεγονός που χρονολογείται από την εποχή ακόμα του Σαντάμ Χουσεΐν. Το πλάνο της εργατικής νομοθεσίας δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί. Παρά τους περιορισμούς, οι εργαζόμενοι/ες στο δημόσιο τομέα, οι οποίοι αποτελούν την πλειοψηφία του εργατικού δυναμικού, έχουν δημιουργήσει σωματεία, κυρίως όσοι/ες εργάζονται στα πετρέλαια, στην εκπαίδευση και στα λιμάνια.

Το πλαίσιο

Τον Ιούνιο του 2009 ξεκίνησε η απόσυρση των αμερικανικών στρατευμάτων και η παράδοση του ελέγχου της ασφάλειας στις ιρακινές ένοπλες δυνάμεις. Τα αμερικανικά στρατεύματα εγκατέλειψαν το Ιράκ στα τέλη του 2011. Το Δεκέμβριο εκδόθηκε ένταλμα σύλληψης εναντίον του συνίτη αντιπροέδρου Al-Hashemi, ο οποίος κατηγορήθηκε για εμπλοκή σε υποθέσεις δολοφονίας και είχε διαφύγει στο ιρακινό Κουρδιστάν. Παρόλο που η βία εξακολουθεί συστηματικά να μειώνεται, οι επιθέσεις και οι απόπειρες αυτοκτονίας συνεχίζουν να σκοτώνουν πολίτες, δημοσίους υπαλλήλους, εργαζόμενους/ες στις υπηρεσίες και δημοσιογράφους.

Το Φεβρουάριο ο ιρακινός πρωθυπουργός Nouri al-Maliki, προκειμένου να εξουδετερώσει τις εκκλήσεις για μεταρρυθμίσεις, ανακοίνωσε πως δεν πρόκειται να ξαναθέσει και τρίτη υποψηφιότητα για νέα θητεία το 2014. Ο σίτης Al-Maliki μόλις είχε συμπληρώσει τη δεύτερη τετραετή του θητεία. Αυτή η αναγγελία επηρέασε ελάχιστα τις κινητοποιήσεις, στις οποίες οι αρχές αντέδρασαν με όλο και περισσότερη βία.

---

* Άρθρο με τίτλο « Rapport annuel sur les violations des droits syndicaux en Irak », που δημοσιεύτηκε στις 7 Ιουνίου του 2012 στον ιστότοπο solidariteirak.org.

Πολιτικές δράσεις: Καθ' όλη τη διάρκεια του 2011 οργανώθηκαν κινητοποιήσεις σε πολλές ιρακινές πόλεις όπως η Βαγδάτη, η Καρμπάλα, η Κουτ, το Ραμάντι και η Αμάρα. Μια μεγάλη κινητοποίηση έλαβε χώρα στην πλατεία Ταχρίρ της Βαγδάτης στις 25 Φεβρουαρίου –«ημέρα οργής»– ενάντια στη διαφθορά και στην έλλειψη στοιχειωδών δημόσιων υπηρεσιών. Το σωματείο των ιρακινών εκπαιδευτικών καθώς και αυτό του υγραερίου και του πετρελαίου, ανάμεσα σε άλλα, συμμετείχαν σε αυτήν τη συγκέντρωση, όπως και σε άλλες κινητοποιήσεις μικρότερης κλίμακας σε ολόκληρη τη χώρα. Σε πολλές περιοχές οι δυνάμεις ασφάλειας του Κράτους χρησιμοποίησαν ακραία μέσα προκειμένου να διαλύσουν τους/τις διαδηλωτές/ιες, ενώ η αστυνομία άφησε τους επιτιθέμενους να χτυπήσουν και να μαχαιρώσουν ειρηνικούς διαδηλωτές. Οι δυνάμεις ασφάλειας σκότωσαν τουλάχιστον 12 άτομα, ενώ τραυμάτισαν πάνω από εκατό. Στις 8 Μαρτίου δικηγόροι κατέθεσαν μήνυση βάσει του ποινικού και του αστικού κώδικα εναντίον του σώματος καταστολής ταραχών του υπουργείου εσωτερικών για την επίθεση, σύμφωνα με μαρτυρίες, εναντίον πέντε ρεπόρτερς που κάλυπταν την κινητοποίηση στη Βασόρα στις 4 Μαρτίου. Στις 7 Μαρτίου τρεις νέοι δημοσιογράφοι συνελήφθησαν ενόσω πραγματοποιούσαν ρεπορτάζ στην πλατεία Ταχρίρ. Τον Απρίλιο, στη διάρκεια διαφόρων κινητοποιήσεων, διαδηλωτές/ιες καθώς και δημοσιογράφοι δέχθηκαν πυρά και χτυπήθηκαν. Τον Απρίλιο επίσης, σε πολλές πόλεις της χώρας στήθηκαν σκηνές, οι οποίες κατόπιν ξεστήθηκαν και οι αρχές υιοθέτησαν νέους κανονισμούς που αποσκοπούσαν στην απαγόρευση των κινητοποιήσεων.

Η διεθνής ημέρα εργασίας της 1^{ης} Μαΐου υπήρξε ουσιαστικά θέατρο μεγάλων κινητοποιήσεων ενάντια στη διαφθορά και στη διεκδίκηση μιας καλύτερης εργατικής νομοθεσίας, ισότητας δικαιωμάτων για τις εργαζόμενες και καλύτερης της δημοκρατίας.

Στις 10 Ιουνίου, έπειτα από μια περίοδο επιστροφής στην ηρεμία εκατό περίπου ημερών που επέβαλε ο πρωθυπουργός Nouri al-Maliki, φοιτητές/ιες και πολιτικοποιημένοι αγωνιστές/ιες επιχείρησαν να διαδηλώσουν στην πλατεία Ταχρίρ, αλλά βρέθηκαν αντιμέτωποι με αρκετές χιλιάδες οπλισμένους με καθόνα οπαδούς της κυβέρνησης. Πολλοί ήταν οι διαδηλωτές/ιες εκείνοι που τραυματίστηκαν, ενώ χτυπήθηκαν και δέχθηκαν σεξουαλική κακοποίηση μέλη

της Οργάνωσης για την Ελευθερία των Γυναικών του Ιράκ. Στο Κουρδιστάν, η αντίδραση των αρχών υπήρξε εξίσου, αν όχι περισσότερο, βίαιη.

Καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς παρατηρήθηκε πως οι αρχές στοχοποίησαν τους/τις οργανωτές των κινητοποιήσεων, τους πολιτικοποιημένους αγωνιστές/ιες και τους δημοσιογράφους, τους οποίους συνέλαβαν, χτύπησαν και ανέκριναν με σκοπό να θέσουν ένα τέλος στο ατελείωτο κύμα κινητοποιήσεων σε ολόκληρη τη χώρα.

Τα συνδικαλιστικά δικαιώματα στη νομοθεσία

Η παρούσα εργατική νομοθεσία που αφορά τα συνδικαλιστικά δικαιώματα πρέπει να αναθεωρηθεί επείγοντως. Ένα προσχέδιο του εργατικού κώδικα –το οποίο έστω κι αν αναγνωρίζει τα συνδικάτα, περιλαμβάνει πλήθος ζητημάτων που χρειάζονται εξέταση– δημοσιεύτηκε το 2007. Απαγόρευε τη συνεργασία με τα συνδικάτα στις επιχειρήσεις, κυρίως, του κλάδου των πετρελαιοειδών, παρέλειπε να προστατέψει τους εργαζόμενους/ες εναντίον των συνδικαλιστικών διακρίσεων και έθετε όρια ακραίας αντιπροσώπευσης όσον αφορά τη συνδικαλιστική αναγνώριση.

Όσο δεν υιοθετείται ο κώδικας εργασίας τόσο παραμένουν σε ισχύ οι εργατικοί νόμοι που χρονολογούνται από την εποχή του Σαντάμ Χουσεΐν. Η απόφαση με αριθμό 150 του 1987 απαγορεύει στους εργαζόμενους/ες του δημοσίου τομέα να οργανωθούν και να απεργήσουν. Από την άλλη πλευρά, ένα υπουργικό διάταγμα, που υιοθετήθηκε στις 20 Ιουλίου του 2010, απαγορεύει κάθε συνδικαλιστική δραστηριότητα στους κόλπους του υπουργείου Ηλεκτρισμού, καθώς και στις υπηρεσίες και στους χώρους που σχετίζονται με αυτό. Η υιοθέτηση, τον Αύγουστο του 2005, του διατάγματος 8750 από το νέο καθεστώς επιβάλλει αυστηρούς περιορισμούς στις συνδικαλιστικές δραστηριότητες απαγορεύοντας στα συνδικάτα τη σύσταση ταμείου, την αποδοχή συνδρομών και την κατοχή δικών τους περιουσιακών στοιχείων. Το προσχέδιο του εργατικού κώδικα αναγνώριζε το δικαίωμα στις συλλογικές διαπραγματεύσεις.

Τον Απρίλιο του 2010 το ανώτατο υπουργικό συμβούλιο έλαβε μια απόφαση που απαγόρευε κάθε ταξίδι συνδικαλιστικής εκπροσώπησης που γίνεται στα πλαίσια συναντήσεων ή διεθνών συνεδριάσεων χωρίς την έγκριση του συμβουλίου.

Στην πράξη

Η ύπαρξη μιας και μόνο επίσημα αναγνωρισμένης συνδικαλιστικής ομοσπονδίας σε εθνικό επίπεδο:

Η μόνη, επίσημα αναγνωρισμένη, συνδικαλιστική οργάνωση σε εθνικό επίπεδο είναι η General Federation of Iraqi Workers (Γενική Συνομοσπονδία Ιρακινών Εργατών – GFIW), η οποία δημιουργήθηκε το Σεπτέμβριο του 2005 κατόπιν συγχώνευσης της Ιρακινής Συνομοσπονδίας Συνδικάτων των Εργαζομένων (Iraqi Federation of Workers' Trade Unions – IFTU), της Γενικής Συνομοσπονδίας των Συνδικάτων (General Federation of Trade Unions – GFTU) και της Γενικής Συνομοσπονδίας των Ιρακινών Συνδικάτων (General Federation of Iraqi Trade Unions – GFITU). Η κατάσταση αυτή επιφέρει νέους περιορισμούς όσον αφορά την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, όπως στην περίπτωση της Συνομοσπονδίας των Συμβουλίων και των Συνδικάτων των Ιρακινών Εργατών (Federation of Workers' Councils and Unions in Iraq - FWCUI), το αίτημα για αναγνώριση της οποίας απορρίφθηκε –χωρίς να είναι και η μοναδική που βρίσκεται σε αυτήν την κατάσταση. Η πλειοψηφία των εργαζομένων στερούνται συνδικαλιστικών δικαιωμάτων: με δεδομένο τον κυρίαρχο ρόλο του δημόσιου τομέα στο Ιράκ και το γεγονός πως οι μισθωτοί του δημόσιου δεν έχουν δικαίωμα προσχώρησης σε σωματείο, η πλειοψηφία των εργαζομένων στερούνται το δικαίωμα στην οργάνωση. Τομείς όπως αυτός των τραπεζών, της ασφάλισης, του πετρελαίου, αλλά και άλλοι ανήκουν κατά το πλείστον στο Κράτος, το οποίο διαθέτει επίσης και μεγάλο μέρος της βιομηχανίας.

Απεργίες και αιτήματα μεταρρύθμισης της εργατικής νομοθεσίας:

Κατά την προηγούμενη περίοδο των εθνικής κλίμακας κινητοποιήσεων της 25^{ης} Φεβρουαρίου, τα ιρακινά συνδικάτα διοργάνωσαν απεργίες και διεκδικητικούς αγώνες προκειμένου να απαιτήσουν μια καινούργια εργατική νομοθεσία που να παρέχει στα συνδικάτα του δημόσιου τομέα πλήρη και καθολικά δικαιώματα. Στις 4 Ιανουαρίου, οι δημόσιοι υπάλληλοι και λειτουργοί διαδήλωσαν προκειμένου να υπερασπιστούν τα συνδικαλιστικά δικαιώματα πολλών εκατοντάδων εργαζομένων που απολύθηκαν από υπουργεία και άλλους κυβερνητικούς οργανισμούς στους τομείς της βιομηχανίας, του εμπορίου, της γεωργίας και της άρδευσης για λόγους, μεταξύ άλλων, πολιτικών φρονημάτων.

Οι εργαζόμενοι στα πετρέλαια, οι εκπαιδευτικοί και οι εργαζόμενοι στα υφάσματα κατέβηκαν, στη διάρκεια της χρονιάς, από κοινού σε απεργία με ζητήματα αναφορικά με τους μισθούς, διακρίσεων απέναντι στους κούρδους εργαζόμενους και κακομεταχείρισης. Στις 29 Μαρτίου, οι υπάλληλοι του υπουργείου βιομηχανίας, με τη στήριξη της General Federation of Iraqi Workers (Γενικής Συνομοσπονδίας Ιρακινών Εργατών – GFIW) διοργάνωσαν μια ημέρα κινητοποίησης στη διάρκεια της οποίας οι διαδηλωτές απαίτησαν την κατάργηση της εργατικής νομοθεσίας, την οποία θεωρούν αναχρονιστική και υπερβολικά καταπιεστική. Επιθυμούν έναν καινούργιο κανονισμό εργασίας και απαιτούν την επαναπρόσληψη των εργαζομένων εκείνων που απολύθηκαν για τα πολιτικά τους φρονήματα.

Η ανάμιξη στις συνδικαλιστικές δραστηριότητες:

Οι κυβερνήσεις, από την πτώση του Σαντάμ Χουσεΐν και έπειτα, δεν κατάφεραν να εφαρμόσουν ένα νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο τέτοιο που να επιτρέπει την επίβλεψη των συνδικαλιστικών δραστηριοτήτων και για αυτό κράτησαν τις καταπιεστικές ρυθμίσεις από την εποχή του Σαντάμ Χουσεΐν, που απαγορεύουν τα ανεξάρτητα συνδικάτα.

Το 2010, ο πρόεδρος του Ιράκ, Jalal Talabani, άφησε να εννοηθεί πως το άρθρο 150, που χρονολογείτο από τη δεκαετία του '80 και απαγόρευε την προσχώρηση σε σωματείο στους εργαζόμενους του δημοσίου τομέα, θα καταρ-

γούνται με το που αρθεί το εκλογικό πάγωμα της χώρας. Αντ' αυτού όμως, η νέα κυβέρνηση επέβαλε ακόμα περισσότερους περιορισμούς στα μέλη των συνδικάτων.

Στις 17 Απριλίου, το Συμβούλιο των ιρακινών υπουργών υιοθέτησε δυο διατάξεις, που έπαυαν πλέον να αναγνωρίζουν τόσο τη Γενική Συνομοσπονδία Ιρακινών Εργατών – GFIW, όσο και τα προσκείμενα σε αυτή συνδικάτα. Στη θέση της προέβλεπε μια «προπαρασκευαστική υπουργική επιτροπή» με σκοπό να λάβει υπό την προστασία της όλες τις δομές και την περιουσία των συνδικάτων, καθώς και να ελέγξει τις συνδικαλιστικές εκλογές που επρόκειτο να διεξαχθούν σε μικρό χρονικό διάστημα. Οι εργαζόμενοι του δημοσίου τομέα αποκλείστηκαν από τις εκλογές αυτές. Επίσης, οι αρχές αποφάσισαν πως θα ήταν εκείνες που θα επέλεγαν τον υποψήφιο των εργαζομένων για το Συνέδριο της ΟΙΤ τον Ιούνιο –που σε αντίθεση με το καταστατικό της ΟΙΤ [Σ.τ.Μ.: Διεθνής Οργάνωση Εργασίας του ΟΗΕ, ILO], το οποίο προβλέπει πως τα Κράτη μέλη, συμβουλευόμενα τα συνδικάτα, είναι εκείνα που ορίζουν τον υποψήφιο των εργαζομένων. Υπό τη διεθνή όμως πίεση το υπουργείο Εργασίας εγκατέλειψε το σχέδιο αυτό.

Η έλλειψη προστασίας των μεταναστών/ων εργαζομένων και οι υπήκοοι του τρίτου κόσμου:

Παρόλο που το ιρακινό σύνταγμα του 2005 απαγορεύει το εμπόριο ανθρώπων, εντούτοις δεν υπάρχουν νόμοι στο Ιράκ που να επιτρέπουν την εκδίωξη των παραβατών. Από το 2008 μια ομάδα διυπουργικής εργασίας επεξεργάζεται ένα προσχέδιο νόμου με σκοπό να το υποβάλει στο Κοινοβούλιο, χωρίς όμως μέχρι στιγμής να έχει κατατεθεί κάποιος νόμος. Ο Διεθνής Οργανισμός για τη μετανάστευση (ΟΙΜ) [Σ.τ.Μ.: International Organization for Migration του ΟΗΕ] δημοσίευσε μια έκθεση που έκρουε τον κώδωνα του κινδύνου για την αύξηση του αριθμού των ξένων μεταναστών/ων εργαζομένων που αναζητούν ανθρωπιστική βοήθεια και προστασία μετά την εγκατάλειψή τους από ιδιωτικές επιχειρήσεις με έδρα τη Βαγδάτη. Ο ΟΙΜ εκτιμά πως μια μεγάλη μερίδα από τις δεκάδες χιλιάδες των μεταναστών/ων, για να μην πούμε η πλειοψηφία τους, βρίσκονται

σε καθεστώς παρανομίας παρά τη θέλησή τους, και εξαναγκάζονται να διαβιούν σε ανθυγιεινές συνθήκες. Λόγω του ότι δε διαθέτουν τους ικανούς πόρους που απαιτούνται ώστε να επιστρέψουν στις χώρες καταγωγής τους, είναι ευάλωτοι στην εκμετάλλευση. Ο ΟΙΜ καλεί την κυβέρνηση να πιέσει τις ιδιωτικές επιχειρήσεις να υποστηρίξουν τους ξένους εργαζόμενους και να υιοθετήσουν μια μεταναστευτική πολιτική για την παγκόσμια εργασία. Ο ΟΙΜ επιθυμεί επίσης το προσχέδιο νόμου που αποσκοπεί στην καταπολέμηση του εμπορίου ανθρώπων, για το οποίο ο ίδιος ο ΟΙΜ έχει συμβάλει στην επεξεργασία του, να υιοθετηθεί από το Κοινοβούλιο το συντομότερο δυνατό.

Υπερρολαβίες:

Το 40% περίπου του εργατικού δυναμικού που εργάζεται σε καθεστώς υπεργολαβίας στο Ιράκ απαρτίζεται από προσωπικό του τομέα των υπηρεσιών που προέρχεται κυρίως από τη Νότια Ασία και την Αφρική. Τον Ιούνιο, ο τύπος έφερε στην επιφάνεια τις άσχημες συνθήκες εργασίας για πάνω από 70.000 «υπηκόους των χωρών του τρίτου κόσμου», οι οποίοι εργάζονται για τον αμερικανικό στρατό στις ζώνες των συγκρούσεων και έχουν προσληφθεί από το γραφείο Air Force Exchange Service (AAFES). Πολλοί ήταν οι μετανάστες/ιες εκείνοι/ες που κατέφτασαν με ψευδείς υποσχέσεις, χωρίς στην πλειοψηφία τους να διαθέτουν άδεια εργασίας. Ένας σημαντικός, δε, αριθμός τους, γνωστοποίησε πως του είχαν στερήσει το μισθό και την αποζημίωση σε περίπτωση τραυματισμού, πως είχε υποστεί σεξουαλική κακοποίηση και πως οι υπεργολάβοι εργοδότες του, τον υπέβαλαν σε συνθήκες εργασίας που προσιδίαζαν στη δουλεία. Ο αμερικανικός στρατός αναθέτει την εργασία σε μικρούς μη ελεγχόμενους υπεργολάβους, οι οποίοι έφεραν εργαζόμενους/ες από φτωχές χώρες σε συνθήκες ανάλογες με αυτές της εμπορίας ανθρώπων. Πολλοί εργαζόμενοι/ες έδωσαν πολλές χιλιάδες δολάρια, παρά τις αμερικανικές ρυθμίσεις εναντία στην πληρωμή αυτών των ποσών, ενώ, πολλές φορές, τα συμβόλαια ορίζουν εργασία διάρκειας 12 ωρών την ημέρα, επτά ημέρες την εβδομάδα. Απειλίσαν δε, τους εργαζόμενους εκείνους/ες που προέβησαν σε παράπονα πως θα τους στείλουν πίσω ή πως θα τους αρνούνταν την πτήση για επιστροφή στη

χώρα τους. Πολλές επίσης υπήρξαν οι ομάδες εκείνες των εργαζομένων σε μη νόμιμο καθεστώς, που πάρθηκαν ως όμηροι ή δολοφονήθηκαν.

Τον Ιούνιο, έγινε γνωστό πως 30 εργαζόμενοι από το κτήριο της Σρι Λάνκα προέβησαν σε απεργία πείνας διάρκειας πέντε ημερών στο Νότιο Ιράκ προκειμένου να επιτύχουν την καταβολή του μισθού τους, ομολογώντας πως δεν είχαν πληρωθεί καθόλου τα τελευταία δυο χρόνια. Η απειλή της αυτοκτονίας βρέθηκε στην πηγή αυτής της συλλογικής δράσης. Οι εργαζόμενοι είπαν πως τους είχαν υποσχεθεί 2.000 δολάρια το μήνα προκειμένου να εργαστούν για την κατασκευαστική εταιρία Talat Osam al-Deen σε ένα σχέδιο ανέγερσης κατοικιών με κυβερνητική εντολή. Διευκρίνισαν μάλιστα πως ουδέποτε είχαν λάβει μισθό και πως οι ιδιοκτήτες της επιχείρησης έχουν φύγει. Η ιρακινή κυβέρνηση παρενέβη καταθέτοντας 3.000 δολάρια σε κάθε έναν από τους εργαζόμενους προκειμένου να τους αποστείλει πίσω στις χώρες τους.

Παραβιάσεις:

Επιδρομή σε ένα σωματείο δημοσιογράφων:

Τον Ιανουάριο, οι δυνάμεις ασφάλειας εισέβαλαν στην έδρα του σωματείου των συγγραφέων για δεύτερη φορά μέσα σε λιγότερο από δυο μήνες. Η πρώτη επιδρομή χρονολογείται από το Δεκέμβριο του 2010, χρησιμοποιώντας ως πρόσφαση πως σύλλογος του σωματείου πωλούσε αλκοόλ, γεγονός που ο επικεφαλής του Συμβουλίου της Βαγδάτης θεώρησε «αντι-ισλαμικό». Για τη δεύτερη, παρόλα αυτά, επιδρομή της 17^{ης} Ιανουαρίου δε δόθηκε καμιά αφορμή.

Στις 17 Φεβρουαρίου, οι υπεύθυνοι του συλλόγου του σωματείου των συγγραφέων άνοιξαν εκ νέου επίσημα το παράρτημά τους, ενώ το Συμβούλιο της Βαγδάτης τους απείλησε ότι θα το κλείσει για ακόμα μία φορά. Οι εκπρόσωποι του πρωθυπουργού επιβεβαίωσαν πως η απόφαση του Συμβουλίου της Βαγδάτης να κλείσει το σύλλογο αντίβαινε το Σύνταγμα. Περισσότερες από 160 παραβιάσεις έγιναν γνωστές εναντίον των εργαζομένων στα ΜΜΕ μέσα σε διάστημα δυο εβδομάδων πριν και κατά τη διάρκεια της μεγάλης διαδήλωσης της 25^{ης} Φεβρουαρίου: μια τοπική ομάδα για την υπεράσπιση της ελευθερίας του τύπου, η Metro Centre, ανέφερε πως την άνοιξη πάνω από 150 κούρδοι ιρακι-

νοί δημοσιογράφοι τραυματίστηκαν ή δέχθηκαν επίθεση. Το Σεπτέμβριο, ο Al-Mahdi, παρουσιαστής μιας ραδιοφωνικής εκπομπής και επικριτής της κυβέρνησης, σκοτώθηκε από πυροβόλο όπλο στο σπίτι του στη Βαγδάτη.

Λογοκρισία της απεργίας των εργαζομένων στη βιομηχανία επεξεργασίας δέρματος:

Την 1^η Φεβρουαρίου, οι εργαζόμενοι/ες της εταιρίας δερμάτων και υφασμάτων στο κέντρο της Βαγδάτης, General Company of Leather Products and Textiles – ένα από τα σπάνια μέρη που ανήκουν στη δημόσια αρχή του υπουργείου βιομηχανίας και ορυκτών– διαδήλωσαν στην έδρα της εταιρίας προκειμένου να απαιτήσουν την άμεση καταβολή δεδουλευμένων. Ταυτόχρονα, οι εργαζόμενοι/ες του εργοστασίου Hilla Textile Factory (νότια της Βαγδάτης), που απασχολεί πάνω από 1.000 άτομα, διοργάνωσαν εικοσιτετράωρη απεργία ώστε να απαιτήσουν επίσης καταβολή δεδουλευμένων. Η πρόσβαση στο σημείο δεν επιτράπη στα ΜΜΕ και έτσι δεν κατάφεραν να καλύψουν την απεργία.

Σύλληψη και δολοφονία συνδικαλιστικών ηγετών:

Στις 14 Φεβρουαρίου, το “Mechanics’ and Printers’ Union” (σωματείο τεχνικών και τυπογράφων) που ανήκει στη General Federation of Iraqi Workers (Γενική Συνομοσπονδία Ιρακινών Εργατών – GFIW) διοργάνωσε μια ημέρα διαδηλώσεων στη Βαγδάτη προκειμένου να απαιτήσει την καλύτερευση των κοινωνικών και εργασιακών συνθηκών και κυρίως το πάγωμα στις αυξήσεις των μισθώσεων, που είχε ως αποτέλεσμα πολυάριθμες απολύσεις. Στις 27 Μαρτίου του 2007 ο ηγέτης του σωματείου Najim Abd-Jasem απήχθει από το σπίτι του και το νεκρό του σώμα, που βρέθηκε τρεις μέρες αργότερα, έφερε ίχνη βασανισμού. Στις 27 Μαΐου, ο νεαρός 27χρονος ηγέτης του σωματείου τεχνικών και τυπογράφων, Jihad Jalil συνελήφθη μαζί με τρία ακόμα άτομα, ενώ ετοιμάζονταν να διαδηλώσουν στην πλατεία Ταχρίρ.

Κυρώσεις στους εργαζόμενους στα πετρέλαια για συμμετοχή σε απεργία:

Σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη νομοθεσία, οι εργαζόμενοι/ες στο δημόσιο τομέα, κυρίως στις πετρελαιοακές επιχειρήσεις που ανήκουν στο Κράτος, δεν έχουν δικαίωμα σύστασης σωματείου. Οι εργαζόμενοι/ες, δε, εκείνοι/ες που διοργανώνουν διαδηλώσεις απειλούνται με σύλληψη και μετάθεση. Παρά τις απειλές αυτές, οι εργαζόμενοι/ες προέβησαν σε κοινές δράσεις στις κύριες παραγωγικές περιοχές πετρελαίου του νότου, με σκοπό κυρίως να ζητήσουν ισότητα στη μεταχείριση μεταξύ εργαζομένων και των εξόριστων κούρδων και ιρακινών. Οι αρχές μετάθεσαν με τη βία τους συνδικαλιστικούς ηγέτες της πετρελαιοακής βιομηχανίας με σκοπό να τους αποκόψουν τόσο από τα μέλη τους, όσο και από τις πηγές της διεκδίκησης.

Τον Ιούνιο, έγινε γνωστό πως ο Jamal Abdul-Jabbar Akram πρόεδρος του Oil and Gas Workers' Union (σωματείο εργαζομένων Πετρελαίου και Υγραερίου), της General Federation of Iraqi Workers (Γενική Συνομοσπονδία Ιρακινών Εργατών – GFIW), μεταφέρθηκε σε άλλη περιοχή της χώρας όταν μπροστά στην έδρα της κρατικής πετρελαιοακής εταιρίας διοργανώθηκε συνέλευση το Φεβρουάριο από το σωματείο του North Oil Company. Επιπλέον, ο Jamal αρνήθηκε να σταματήσει τις συνδικαλιστικές του δραστηριότητες. Σε μια άλλη περίπτωση, ο υπουργός Πετρελαίου απαίτησε από 16 εργαζόμενους/ες να καταβάλλουν πρόστιμο 60.000 περίπου δολαρίων για μια στάση εργασίας στο διυλιστήριο της Βασόρα που χρονολογείται από το Μάρτιο του 2010. Οι εργαζόμενοι/ες μεταφέρθηκαν, και εδώ, από τη Βασόρα στη Βαγδάτη. Στη Βασόρα, οι τοπικές αρχές προσέφυγαν αμέσως στη δικαιοσύνη εναντίον των απεργών.

Το Μάιο, πάνω από 300 ιρακινοί εργαζόμενοι/ες στον πετρελαιοακό τομέα, διοργάνωσαν μια άγρια απεργία στη Βασόρα και διαδήλωσαν μπροστά στην έδρα της κρατικής πετρελαιοακής εταιρίας Southern Oil Company, προκειμένου να διαμαρτυρηθούν για τη διαφθορά της διοίκησης και να απαιτήσουν εξίσωση μισθών και μεταχείρισης με τους ξένους. Παρόλα αυτά, η διοίκηση κάλεσε ιδιωτικούς σεκιούριτι με σκοπό να αναχαιτίσει τους διαδηλωτές/ιες, ενώ τουλάχιστον ένας αγωνιστής εργαζόμενος ο Sami Hassan φυλακίστηκε για σύντομο χρονικό διάστημα.

Σύλληψη εργαζομένων στην υφαντουργία κατά τη διάρκεια μια κινητοποίησης:

Στις 25 Ιουλίου, αρκετές εκατοντάδες εργαζόμενοι/ες της επιχείρησης Al Kut National Textile Company διαδήλωσαν ενώπιον του συμβουλίου της περιφέρειας προκειμένου να απαιτήσουν καλύτερες συνθήκες ζωής και την αποπομπή του γενικού διευθυντή που, κατά τη γνώμη τους, ήταν ο κύριος υπαίτιος της πτώχευσης της Al Kut National Textile Company, μιας από τις πιο κερδοφόρες επιχειρήσεις της χώρας. Γύρω στους 75 εργαζόμενους/ες που προσβλήθηκαν από νεφρική ανεπάρκεια, εξαιτίας της προκληθείσας από το εργοστάσιο μόλυνσης, εξακολουθούν να αναμένουν αποζημίωση. Η αστυνομία και οι ένοπλες δυνάμεις παρενέβησαν προκειμένου να διαλύσουν τη διαδήλωση, ενώ ορισμένοι εξ' αυτών συνελήφθησαν.

Οι εργαζόμενοι στα εργοστάσια χημικών λιπασμάτων στερούνται σωματείου:

Οι εργαζόμενοι της επιχείρησης Northern Fertilizer Company, βόρεια της Βαγδάτης, επιχείρησαν να συστήσουν σωματείο μετά την ιδιωτικοποίηση της επιχείρησής τους, εξαιτίας της υποβάθμισης των συνθηκών εργασίας τους. Τον Οκτώβριο παρόλα αυτά, η επιχείρηση αρνήθηκε να τους παραχωρήσει δικαίωμα σύστασης σωματείου, ενώ τους απείλησε με αντίποινα αν συνέχιζαν να ασκούν το δικαίωμά τους στο συνέργεσθαι. Έτσι, οι εργαζόμενοι/ες αναγκάστηκαν να διοργανώσουν τις πρώτες τους συνδικαλιστικές εκλογές στα τοπικά γραφεία της FWCUI (Συνομοσπονδίας Επιτροπών και Συνδικάτων των Ιρακινών Εργαζομένων).

